

.....
12.220

.....
52.....

OSZ

P. HOWARD

*Menni,
vagy meghalni*

~~825 104~~ OSZK

1687

A NOVA
*Kalandos
regényei*

OSK

P. HOWARD

MENNI, VAGY MEGHALNI

FORDITOTTA:
REJTŐ JENŐ

NOVA IRODALMI INTÉZET

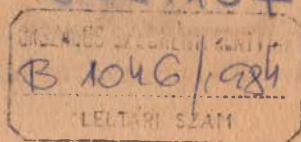
A NOVA kalandos regényei

Szerkeszti: Tábori Kornél

1020

12.220/52

~~825.104~~

Egyedül jogosított magyar fordítása megjelent a
NOVA IRODALMI INTÉZET
kiadásában, (Budapest, VI., Andrásy-út 32. sz.)
1937.

Radó István nyomdai műintézete, Budapest, VI., Hajós uca 21.

EL S Ö R É S Z.

ELSŐ FEJEZET.

Sidi bel Abbas.

A város mintegy holtan feküdt a napsütésben, a levegő szinte reszketett a forróságtól, s távol, bizonytalan körvonalakban a Thessala hegység konturjai domborodtak ki a látóhatárból. Sidi bel Abbas ezekben a koradélutáni órákban lehangolóan ki halt. A Place Sadi Carnot pompás virágai tikkadtan bóbiskolnak, üres padjain csak a légáramlással szállongó porfátyol pihen meg és az emelvényen a tér közepén, ahol a légionista zenészekből álló Clique szokott hangversenyezni, hatalmas ponyva borítja be a zenészek ülőhelyeit. Az európai negyed üzletei alkonyatig zárva lesznek, a kaszárnyákban megkezdődik a forró évszak végéig tartó délutáni „sziesztája“ a legénységnek. A járda szegélyén burnuszos arab bóbiskol ülve. Három amerikai turista lihegve fekszik tüllmennyezetes ágyában, az egyiknek zúg a füle a kinintől, a másik elhaló hangon hívja a boyt s tudakozódik, hogy mikor indul Orán felé a vonat.

Az olasz rádió- és hanglemezkereskedő mezítelenül terpeszkedik lezárt boltja mélyén, forró teát iszik és egészen lehalkítja a jazzmuzsikát adó párisi állomást. A rendőr, mintha rejtőző bűnöst gyanítana a muzulmán templomban, besétál óvatosan a vedlett piros téglákból álló árkád alá és miután ismét gyanakodva körülnézett, valóban kihágásnak lesz tanuja, ugyanis konstatálnia kell, hogy a kapu alatt egy szolgálatban levő rendőr kigombolja a zubbonyát, megtörli a homlokát és pálinkát iszik. Ez szigorúan tilos. Feljelentés az ügyben nem történt. A kormányzóság második tisztjének sofförje a Bugatti kocsí volánja mellett ülőhelyének függélyes tengelye irányában kissé ferde síkba dőlve alszik és hosszú habfoszlány rezeg a szája szélén. A tiszt fontos ügyben meglátogatja a prefektust és most mind a ketten alszanak.

Autókár érkezik a hotel elé félájult turistákkal. Az egyik oukrászda előtt hangosan kiabál a patron, közli, hogy mindenféle jeges italokat szolgál fel. A rendőr ismét megszemléli belülről azt a nagyon gyanus kapualjat. A nap kissé közelebb ereszkedett a Thessala hegység csúcsához, mire egy mezítelen arab gyerek lassan kezdi lehúzni a Clique emelvényének borítóponyváját.

A pályaudvar kihaltan izzik a délutáni sívár unalomban. A forgalmista ceruzája alatt szakadozik a homlokáról lecsöpögő verejték következtében ronggyá ázott papiros és a falon finom harangjátékkal megszólal a jelzőcsengő. Valahol egy targonca gurul. A forgalmista begombolja zubbonyát, a

telefonhoz megy és sebesen forgatja a csengőt. „Bel Abbes!... Bel Abbes! Négyszáz kilométer... Orá-ni gyors elindult...”

Megérkezik az őrző. Négy szuronyos légionista az altiszt vezetésével. A kijárat melletti padon vöröshajú, szakállas ember ül csomaggal. Alszik. Az altiszt megrázza: Legitimations, certificats... Vite! Vite!! Házaló. Colomb Becharba utazik zsilettekkel és bugylibicskákkal. Az őrző végigkutatja az állomást, hogy nem bújt-e meg valahol szökött légionista, aki az induló vonattal akar továbbjutni. Egy sovány fiút találnak a perronon, jegye nincs, utazni nem akar. Mit keres itt? Cigarettafényt.

— Állj a katonák közé. Beviszünk az őrségre, ha nem vagy szökevény, mehatsz a dolgozókba.

— Ötkor munkába kell mennem a csarnokba.

— 'men fou.

Miután sokat vitakozik, kap egy pofont és hátrakötik a kezét. A patrul tiszteleg, mert megjelent az őrmester. Azután berobog a vonat. Csak egy ajtón át lehet elhagyni az állomást, itt a gyéren szállingózó utasokat alaposan megvizsgálja a káplár. Nincs több leszálló. Csak most nyitják ki az utolsó fülkét. Tizenöt fáradt, elcsigázott ujonc. Névsorolvasás. Ezalatt az őrző súlybavetett puskákkal átkutatja a vonatot, bedöfködnek minden pad alá, a káplár a szeneskoscsi vaslépcsőjén felvezeti őket a tetőre, hogy nincs-e valahol elrejtőzött ujonc, vagy szökevény. Mert ha lenne egy, az megtanulná az Isten nevének a nevét. Nom du nom de Dieu!...

Az őrmester zsebreteszi a listát, magasraemelt jobbkarral intve a katonáknak átfordul és orrhangon, mint két rövid vakkantást kiáltja a kommandót: En avant... Marche!

Mennek...

II.

Mennek...

Horn gondolkozott. Lankadtan poroszkáltak őrmesterük nyomában az alélt városon át és most újra megkísérelte, hogy gondolkozzék. Csodálatosképpen csak itt ijedt meg, mikor bandukolt lényegében még mint civilista, de külsőleg már katonának öltözve, a forró afrikai aszfalton, itt esett először kétségbe, rémülten saját tettétől. Tehát valóság. Amit távoli, valószínűtlen romantikának hitt, amiről Berlinben úgy beszéltek, mint May Károly meséiről: A légió katonája lett! Sejtette, hogy e romantika mögött nagyonis durva, keserves valóság lappanghat. Összeszoruló szívvel kanyarodott be a hatalmas zárt rácsos kapu, ajtóul szolgáló kis nyílásán és már ott állt a kaszárnyaudvaron, felsorakozva társaival együtt, Franz Horn tizenennyolcéves berlini diák, aki miután megbukott az érettségin, az apai szigor elől Afrikába menekült.

Az öreg Horn műkereskedő volt. Nyugalmazott tanítóból lett azzá. A pedáns, szigorú német polgár típusa ilyen. Lakásában éveken keresztül templomi tisztaság és katonai szigor skatulyázott be minden

napot. A régimódi, de finom bútorok gondozottan fénylettek, az étkezések ideje, alvás, ébredés, munka és pihenés mechanikus pontossággal ismétlődtek. A kötelességmulasztás ebben a házban nem járt a súlyos fenyítés következményével, de napokra tragikus szigorú hangulattal töltötte meg a levegőt. Ettől Horn három gyermeke Franz, Stephan és a kis Hanna jobban rettegetek, mint más gyermekszobában a legbrutálisabb büntetéstől. Legutóbb megtörtént, hogy Franz, sok időt szentelt Weissenseeben egy kellemes hölgyismerősénél és ennek következtében elbukott az érettségén. Lehetett ezt közölni az idősebb Hornnal? Nem lehetett! Talán még a szalon citromszagú, ódon, fényes bútorainak sem tudta volna beismerni. Előbb napokig Elzászban bujdosott, nem is gondolt a légióra, azután elfogyott csekélyke zsebpénze és hogy hogynem mezőkön való csatangolása közben Franciaországban bukkant fel, egy nagy városban... valószínűleg Strassburg volt, de ott már ájuldozott az éhségtől, már nem is emlékezett, hogy ki tanácsolta, nem is emlékezett, hogy került oda a kaszárnyába, nem emlékezett és nem gondolkozott, míg egyszer csak arra riadt fel, hogy itt áll Marocco szívében a sidi bel abbesi kaszárnya udvarán, mint az idegenlégió első századának katonája...

Az elhelyezésnél már összekeveredtek régi bakákkal is. Ezek nem sok jót meséltek a légióról ijedt ujonctársaiknak. „Majd meglátjátok“, mondták sajnálkozva. „Milyen az őrmester?“, kérdezte a legtöbb zöldfűlű. A légióőrmestereknek rossz híruk

van Európában. Az egyik öreg megnyugtatta az ujoncokat, hogy Favre őrmester aránylag rendes fiú. Nem lehet róla azt mondani, hogy hivatala legfőbb kellékének a tapintatot és udvariasságot tekinti, az is előfordul, hogy káromkodik, sőt olykor rúg is, de ez még nem a legrosszabb. Egy tizedik évét szolgáló légionista bizonyos Roger, azt mondta, örüljenek, hogy Favre nem harap. Kész szerencse. Neki ugyanis volt egy őrmestere, aki már harapott le fület. Ahhoz képest ez a Favre típusa a nyájas katonának.

Az ágyak fölött a fal mentén egyetlen hosszú pole vonult, ahová a barda nevű hátizsáknak szolgáló sátorponyvát, a vörös kepit, az étkecsajkát, amit gamellenek hívtak, a rohamkést és a fegyvert tették, meg néhány félhivatalos felszerelési tárgyat, önborotvát, vörösbort, dohányt és más efféléket. A légió katonái eleinte különböző csoportokra oszlanak. Ezek a csoportok összetartanak, segítik egymást és főcéljuk, hogy más csoportokkal ellenségeskedjenek. Vannak úri alakulatok, ezek mérnökök, volt katonatisztek és hivatalnokok, akik megvetett szigetecskét alkotnak a nagyobbbrészt durva emberekből álló légionisták között. De a barátság sokszor éppen az ellentétekből szövődik, ezért nem ritkák a vegyes csoportok, ahol matróz, elcsapott belga katonatiszt, tagbaszakadt kikötőmunkás és emigráns orosz ügyvéd fogadnak egymásnak holtig tartó barátságot. Általában a kaszárnnyában kötött barátságok felbomlanak és újra alakulnak a sivatagban, menetelés közben, golyózáporban. Itt tár-

sadalmi és osztálykülönbség nélkül, a hála, a közös teljesítmény, közös szenvedés kovácsolják ki az összetartozás érzését. E helyeken az uri klikkek bomlanak fel, elsősorban. Az úgynevezett „Jobb emberek“ kezdik egymás ellen az intrikát, védelmezik késhegyig borotvaszappanuk, vagy rumadagjuk szent magántulajdonát. Az első szövetkezés, a front mögött, természetesen nemzetiség szerint történik. A közös anyanyelvűek ösztönszerűen egymáshoz húzódnak. Igyekeznek ugyanabban a teremben, sőt sorban következő ágyakon elhelyezkedni. Elöljárnak ebben a németek, akik nyomban egymásra találhatnak és utolsó csepp vérükig összetartanak.

Horn még Marseilleben megbarátkozott Paul Lotharral, egy negyven év körüli szelíd, finomtekintetű német úrral. Lothar valami bajor szeparatista mozgalomba keveredett, mint tanárember és miután az összeesküvést leleplezték, menekülni kényszerült. Özvegy volt, nyolcéves kislányát fivérénél hagyta és Párisban próbált boldogulni. Tanárból pincér lett, pincérből hajléktalan és végső kétségbeesésében beállt a légióba. Bukott tanár és bukott diák hamar megbarátkoztak. Lothar mit sem veszített előadó modorából, oktató, pedáns természetéből. Mint közös anyanyelvű, harmadiknak csatlakozott hozzájuk Ernst Hoffer, egy vidám bécsi. Kopaszodó, mosolygós, furcsa dialektussal beszélő, alacsony, hízásra hajlamos ember volt. Hoffer kereskedelmi utazónak mondotta magát és valami köze csakugyan volt ehhez a mesterséghez, mert mint hamiskártyás működött forgalmasabb vasúti gócokon.

Az is lehetséges, hogy azelőtt valóban kereskedelmi utazónak indult, de az utazás olyan unalmas és miután az ügynökök általában kártyázással szokták elűzni unalmukat, nem lehet csodálni, ha az olyan ügyeskezü ember, mint Hoffer, kereskedelmi utazás helyett inkább az utazás kereskedelmét, a hamiskártyázást űzi. Ezt addig űzi, míg egy napon azt tapasztalja, hogy őt is üzik. És miután lassanként kikopik Európa jobb útvonalaiból, merészebb lesz és egyre több alkalommal tér vissza olyan relációra, ahol már megfordult néhányszor, így azután már előbb-utóbb lecsukják. Francia börtönből az idegenlégióba kerülni már nem nagy út. Jól táplált kispolgárnak látszott. Az ilyen emberek itt belehalnak a könyörtelen fegyelembe. De a kis bécsi úgylátszik megkente cinkkel, vagy mit tudom én mivel az altiszteket, ahogy a kártyát szokták hamisítani, vagy más csodát művelt, annyi tény, hogy az irodába került, de hogy milyen beosztásban, azt sohasem lehetett tudni, mert hivatalos órák alatt az altiszteket paszianszra tanította.

A három ujong, Horn, Lothar és Hoffer elhelyezkedtek az ablak melletti sarokban álló közvetlenül egymás mellett következő ágyakon. Szépen felrakták holmijukat a polcra, végigdőltek az ágyon és ekkor ismerkedtek meg negyedik honfitársukkal Thilmannal, sajnos, rendkívül kellemetlen körülmények között. Thillmann a negyedik ágyon feküdt és egy frissen lopott gyapjualsóból igyekezett eltüntetni az ezred jelzését, mert el akarta adni, és kincstári számmal megjelölt holmit nem vesznek

meg a külvárosban. Ekkor jött be Rastignac. Rastignac negyedik évét szolgálta és igen figyelemreméltó tagja volt a légiónak. Négyszer tüntették ki a légió becsületrendjével és négyszer vonták meg tőle súlyos katonai bűncselekményért. Kétszer volt már altiszt és minden alkalommal újra lefokozták függelemsértésért. Négy éves szolgálati idejéből mindössze hat hónapot tudtak be a kartotékján, három és fél évet különböző büntetőtáborokban töltött és ezt pótlólag kell leszolgálnia.

Rastignaccal csinján bántak az altisztek, különleges előjogokat élvezett, apróbb szabálytalanságait, takarodó utáni érkezéseit, nem vették észre, mert tudták róla jól, hogy fityinget sem törődik az életével. Különben nem volt kötekedő, ha békében hagyták és tisztelték a bogarait. Órákig ült egy helyben és önmagával kockázott, hihetetlen mennyiségű vörösbort ivott és szoros kapcsolatot tartott fenn néhány kültelki nővel. Nem ismert félelmet, és első volt a harcban. Szaglása, hallása, látása, mint általában az öreg afrikai katonának, félelmetesen fejlett volt. Tizenkétszer sebesült, de végül makkegészséges maradt. Görbe kard, golyó, lándzsa, bunkó halálos nyomait viselte a testén néhány sebhely árán. Régi katonák azt mesélik róla, hogy már szolgálata előtt is Afrikában élt és a Hagenbeck cirkusznál volt alkalmazva az őserdei telepen, mint vadfogó és vadszelidítő. Sajnos egy napon húsz leopárdot és néhány oroszánt egyszerűen elsikkasztott. Eladta őket kéz alatti és kereken kétszáznegyvenezer frankot mulatott el részint Dakarban, ré-

szint a festői Rabat városában. Még ki sem józandott, mikor beállt a légióba. Alacsonyhomlokú, szélesvállú ember volt, két karja szinte térden alul lógott és imbolygó járása még jobban kiemelte külsejének ezt a majomszerűségét. Az orrát valaha irtózatossan megüthették egy súlyos tárggyal, mert széles volt és lapos. Vöröses haja tüskeszerű csomókban lepte be a fejét. Arcvonásaiban sokszor valami cinikus humor villant fel, ahogy lehúzta egyik sörtes szemöldökét és félszájjal vigyorgott. Mikor belépett a szobába, Lothar, Horn és Hoffer, a három német, már feküdtek. Szó nélkül odament Hornhoz, aki úgy látszik tévedésből éppen az ő ágyára feküdt, megfogta a polcon levő holmikat, szépen leállította az ágy mellé a földre, azután a csodálkozó fiút egyetlen rúgással a másik ágy alá röpítette és megleégedett sóhajjal lefeküdt. Horn felugrott és dühösen az ágyhoz lépett, hogy valamit mondjon. Rastignac felült és visszakézzel arcul csapta, úgy-hogy a kis német a falhoz repült, orrán, száján dölt a vér és leroskadtt ájultan. Ekkor valami egészen meglepő dolog történt. Lothar leszállt az ágyról, méltóságteljesen odament Rastignac elé és tiszta, értelmes franciasággal így szólt:

— Szégyelje magát. Ön egy lelketlen, gaz, vadállat.

Oly nyugodtan és méltóságteljesen állt ott, mintha renitens diákok között lenne az iskolában, a dobogón. Rastignac csodálkozva felemelkedett, odaltolta arcát közvetlen Lotharéhoz, azután megragadta a zubbonyánál. Mindenki tudta a szobában, maga

Lothar is, hogy a következő pillanatban Rastignac szőrös mancsa zúdul. Ekkor azonban ismét meglepő esemény történt. Thillmann, a hórihorgas, szep-lős, kopasz favágó, ellökte Lothart és maga állt a szelidítő elé. Ezen a Thillmannon egy dekányi felesleges hús sem volt. Irtózatossaványosságát még visszataszítóbbá tette halálfejszerű nagy állkapcsa, sötétben ülő szemgödrei, csontosan kiszögelő két könyöke és elálló lapockái. Favágó volt Ausztráliában és sokban hasonlított a története Rastignacéhoz. Egyszer elsikkasztott egy fél öserdőt, amennyiben a szállítására bízott fákat, útközben Franciaország felé kirakatta egy afrikai kikötőben és eladta. Harmadik évét szolgálta és senkisé tudta, hogy valószínűtlen sovány testében, hol fér el annyi erő. Cingársága miatt, ha kimenőt kapott a városba sok gúnyolódásnak volt kitéve tapintatlan emberek részéről. Ezek a tapintatlan emberek kivétel nélkül messze elkerülték, ha újra találkoztak vele. Nagy csend lett a teremben, mikor a hosszú Thillmann félretolta Lothar tanár urat, aki úgy megijedt a saját vakmerőségétől, hogy zöldes színben fénylett az arca, és a favágó szembe állt Rastignaccal.

— Ne bántsá ezeket az ujoncokat! Honfitársaim. Ha verekedni akarsz, itt vagyok én.

Két órája feküdt már mellettük, egy szót sem szólt hozzájuk, nyugodtan bibelődött a gyapjúalsóval, mintha nem is értene németül. Mintha nem is hallaná, hogy az életük történetét mondják el. Csak most árulta el, hogy ő is honfitárs. Rastignac kifejezéstelen, állati arccal nézte a favágót. Nem ijedt

meg. Ha verekedésre kerül a sor, talán le is győzi a németet. De Rastignac kiszámíthatatlan volt. A legritkább esetben kötötte össze harmadik ember számára felismerhető ok a cselekedeteit. Most mindenki azt várta, hogy ütni fog. Ehelyett csak állt pislogó szemmel és elkezdte az orrát piszkálni. Tünődve, álmos arccal piszkálta az orrát és nézte Thillmannt, tetőtől-talpig, szinte kíváncsian, mintha még sohasem látta volna. Szerette talán Thillmannt? Lehet. De az is lehet, hogy holnap bajonettel rohan rá, ha megbillenti a csajkáját és kiloccsan a levese.

— Ezek a te honfitársaid? — mondta nem minden undor nélkül. Azután ugyanazon a mély, vontatott hangon még hozzátette: — Nem szeretem, ha más fekszik a helyemre. — Lomhán végigdőlt az ágyon és mielőtt álomra hűnyta volna szemhéjjait, még egyszer ránézett Lotharra és bambán azt mondta:

— Pardon... — Azután elaludt. Thillmann vigyorgott:

— Ilyen egy vén barom ez a Rastignac. Az Isten nyila sem lehet váratlanabb nála, eltört valami je öcsém?

Hornnak nem tört el semmije. Hatalmas, kék véraláfutás maradt az arcán és felrepedt a szája széle. A feje zúgott, sajgott, kábult volt és valami hányingerrel keveredő sírnivágyás fojtogatta:

— Erre az ijedtségre igyunk. Jöjjenek a kantinba és fizessenek nekem vörösbort, — invitálta őket Thillmann.

— All right, — szólalt meg végre Hoffer is, de néhányat még csuklott az ijedségtől. — Én fizetem a vörösbort az egész társaságnak, jöjjön tanár úr és szedje össze magát Horn. Az araboktól esetleg különbet is kaphat. Ha nem nézem, hogy első nap jobb kerülni a feltűnést, hát nekimentem volna ennek a mészárosnak. De nem szeretek azonnal verekedni.

— A jövőre nézve is lebeszélem róla, — mondta Thillmann és olyan ügyeset köpött, hogy pont a középső gombot találta el a gömbölyű Hoffer zubonyán. — Allons! Mehetünk.

Leültek négyen a kantinban és vörösbort ittak. Légionistaszag volt. Ez a szag a bagó és az alkohol párolgásából áll, összekeveredve a paquettagéhoz használatos olaj terpentinillatával. A paquettagé a felszerelés bőralkatrészeinek gondozását jelenti, ami a légióban emberkínzásnak beillő pedantériával kívántatik meg. Ehhez a művelethez jellegzetes szagú olajat használnak, amely melegben rögtön érezhetővé válik; bagó- és alkoholbúzzal keveredve a kantinok úgynevezett „légionistaszagát” adja.

— Maga milyen részéről való Németországnak? kérdezte Lothar a favágot.

— Természetesen elzászi vagyok. Miért nem iszik Horn?

— Még sohasem ittam bort.

— Majd rászokik öcsém. A vörösbort úgy hozzatartozik a légionistához, mint a kepije. Ha bor

nem volna, már egyikünk sem élne, enélkül a légió zászlóján kevesebb győztes ütközet dátuma állna. A vôtre santé!

— Én a jó katona erényeit nem hozom össze függésbe az alkohollal, jegyezte meg szigorúan Lothar.

— Hogy maguk jó katonák lesznek-e azt még nem tudom, szólt Thillmann — de hogy a vörösboradagjukat nem sokáig fogják minden héten a kincstár javára iratni, azt fogadhatja nálam.

— A jó katona, — jegyezte meg Hoffer, mint aki autentikus a kérdésben, — kenyérrel és vassal Kínáig is elhatol, mondta mindig a Ring kávéház tulajdonosa.

— Az Bonaparte volt, — szólt szigorúan Lothar.

— Nem. Bauernak hívták. Biztosan tudom. Évekig jártam oda. Egészségünkre.

Horn úgy érezte, hogy álmodik. A zajos kantinban, uniformisok között, sajgó arccal. És holnap? Milyen lesz a holnap? A kiképzés, Afrika, valószínűleg a Szahara!

Rastignac jelent meg váratlanul a kantinban. Ugylátszik valami megakadályozta abban, hogy aludjon. A söntéspolcnál pálinkát kért és sanda oldpillantással vette tudomásul a németeket. Később újra odanézett. Lothart figyelte. Végül odajött az asztalhoz és elhívta Thillmannt.

— Mondd, ki ez a hosszúhajú?

— Az? Az egy tanár.

Valamit mormogott és betömködté ingét a nadrágjába.

— Mondd meg neki, meg annak a fiúnak is, hogy ha akarják, ezentúl a barátjuk leszek...

MÁSODIK FEJEZET.

Marakesch.

Reggel: Ébresztő trombita, a káplár káromkodik, hosszas vakaródzás, utána rövid reggeli. Miután a gamelleből felhörpintették az utolsó korty forró feketét, sorakozás az udvaron. Szemle. A műsor következő száma, Favre őrmester véleménye az egész társaságról. Lesújtó. Szemelvények a francia nyelv erőteljesebb népi kiszolásaiból. Aki akar, most jelentkezhethet orvosi vizsgálatra, de nem ajánlatos, mert az összes magánzárkák rendkívül nedvesek és bűdösek. Kivonulás a gyakorlótérre, ahol megkezdődik a kettős rendekbe és négyes sorokba fejlődés oktatása, a hosszú és lassú díszlépés elsajátítása és a légió különleges futólépésének gyakorlása. Ez a futólépés ügyes és praktikus, olyan módon történik, hogy a testsúly állandóan csak az egyik lábon van és ez a láb bakugrásszerűen rúgja el magát a földtől. Rövid idő múlva a kevésbé igénybevett lábra helyeződik a testsúly és ez végzi az elrúgást. Ilyen módon, ha valaki jól begyakorolta, órákig is lehet futni. Kellő gyakorlat nélkül percek alatt guta kerülgeti az ujoncot. Ezeknek

Favre őrmester eleinte azt a kedvezményt igéri, hogy őket autóbuszon fogják az ütközetbe szállítani, később a kezükbe ad egy-egy kiskaliberű gépfegyvert és azzal kényszeríti őket botladozva futni. Öt perc múlva megszabadítja őket terhüktől és most már vidáman és könnyedén szaladnak, miután rájönnek, hogy gépfegyver nélkül aránylag milyen kényelmes. De van kivétel is. Például az egyik spanyol ujong, Alberto Sartis, barcelonai asztalos összeroskad és vért hány. Nom du nom! Csak vénaszonyokat ne küldenének ide a katonasághoz. Két ember tegye a camionra. En avant! Kórházba. Egy átkozott varangyosbéka nevének a neve, hogy ilyen vízből gyúrt piszok bleuk idemerészkednek jönni... Gardez vous! Ujra előlről! Pas de gymnastique! Marche!

A fiút elviszik a kórházba. Másnap reggel napiparancs: „a tábori gyakorlatok elmaradnak, helyette Alberto Sartis temetése, utána kivonulás a gyakorlótérre: szabad gyakorlatok, fegyverforgatás“.

A városon túl, ahol kertek és szőlőhegyek következnek; lapos, beláthatatlan terepen száz és száz fekete sírkereszt van. Ez az idegenlégió temetője. Minden kereszt egyforma, durván bemázolt, közepén egy üveggyöngykoszorú, amely a személyi adatok fehér tábláját keretezi: az ezred, a név, a szám és az életkor. Egész közel fekszenek egymáshoz ezek a sírok. A kaszárnya kényelmetlen szelleme érződik, az előírásszerűen csatlakozó kis halmokon. A kapitány röviden beszél, halk vezényszóval fejezi be: „Priez!“ A század letérdel és elmond egy

Miatyánkot. Az altiszt pompás koszorút helyez a sírra. Halott légionisták kapják a világ legszebb virágait. Ők ültették annak idején a páratlanul szép „Jardin Publict“ és ezért jogukban áll halottaik számára a botanikus kert termésének ritkaságaiból válogatni.

Utána szabadgyakorlatok.

II.

Még két hét kiképzés volt hátra. Valami azonban arra készítette a hadvezetőséget, hogy az előirányzott idő mellőzésével, minden tartalékerőt Marakesch környékén összpontosítson. Biztosat senki sem tudott. Az egyik helybeli lap azt közölte, hogy a kormányzóság úgynevezett „miniszteriális“ termében betörés és gyilkosság történt. A bűncselekmény kivitele teljesen érthetetlen. Ebben a teremben, tulajdonképpen toronyszobaszerű kis helyiség, kettős páncélajtóval; azt a legbízalmasabb anyagot őrizték, amit külön futár szokott minden hónapban a párisi gyarmatügyi minisztériumba vinni. A páncélajtón kívül más bejárata a szobának nem volt, csak fent majdnem a mennyezetnél egyetlen kerek szellőztetőablak, amelyet két részre osztott egy vasrúd, úgyhogy a legsoványabb ember sem férhetett be rajta. De még ez is felesleges óvatosság volt, mert kívülről síma huszonötméteres fal vezetett az utcáról az ablakig. Nincs az a kigyó ügyességű ember, aki ezen feljuthatna. Az épület minden lépcső-

jét, folyosóját, fordulóját olyan szigorúan őrizték, hogy senki sem mehetett be ellenőrzés nélkül. A környéken sehol épület, csak szemközt egy régi mecset magasbanyúló tornyával. A két tornyot vagy tizenöt méter távolság választotta el. Legfeljebb egy madár repülhetett volna át, úgyhogy ne tűnjön fel az öröknek. Ez a helyiség úgy élt a kormányzóság tudatában, mint megközelíthetetlen. Négy óránként a főtszót nyitotta ki a két páncélajtót és bement ellenőrizni a szobát. Ezt a tisztet este kilenckor, miután körútjáról nem tért vissza, holtan találták. A páncélajtó előírás szerint belülről zárva volt és csak másfél órai munka után sikerült azt felnyitni a mechanikusnak. Belül az ablak, amelyen különben sem fért be senki, kilincsre csukva, sértetlen üvegtáblával, rajta a keresztvas. A szoba közepén feküdt a tiszt, a tettes hátulról szúrta le és pedig sebtiben, mert a döfés, szokatlan módon, derék magasságban érte, a vesébe talált, onnan hatolt a tüdőn keresztül a szívbe, azonnali halált okozott. Valószínűleg már a vesesérülés is megölte volna a szerencsétlent. Igenám, de kés nincs sehol. Egy üres kazetta fekszik a tiszt mellett, különben minden a helyén, teljes rend. A falakon át vezető titkos folyosóról szó sem lehet. A gyilkosság mint rejtély példátlan. Belülről zárt ajtó és zárt ablak mögött történt. A tettes egyszerűen eltűnt. Hogy mi lehetett a kazettában, arról nem írtak a lapok. De egyszerre Fezből, Meknesből, Saidából, Sidi bel Abbessből, erőltetett meneteléssel vonták össze a tartalékokat Marakesch környékén. A tettesnek úgylátszik

érdekében állt, hogy a bennszülött lakosság körében misztikumokat terjesszen, talán ezért adták szájról-szájra, már minden gyerek tudta, hogy a dobozban azt a megmaradt platinakészletet őrizték, amely a Tafilaleet elfoglalásával került a francia hadsereg kezébe. Állítólag valamelyik külföldi hatalom ebből finanszírozta Barud el Mansur ellenállását. Muhat bey a Caid fővezére a hadjárat után, mielőtt Mogadornál hajóra szállhatott volna, fogságba esett. Megtalálták nála az utolsó platinarudakat. Ha nem fogják el, ez a kincs elég lett volna ahhoz, hogy a gyarmat egy más pontján újra lázadást szitson. A beyt védőörizetbe vették a Teneriffa csoporthoz tartozó Santa Cruz szigeten, ahol később a haditörvényszék által reáráított tizenötéves büntetését töltötte. A tett elkövetése előtt két héttel Muhat és két gyermeke rejtélyes módon elszöktek a szigetről, valószínűleg azon a hydroplánon, amely leszállt Santa Cruznál, a pilótája orosz volt és motorhibára hivatkozott. A platina és a sejk eltűnése arra készítette a hadvezetőséget, hogy a Tafilalettől délre terjedő Ghidi sivatag irányából, ahová a szétszórt berber és tuareg hordák húzták meg magukat Barud el Mansur leveretése után, most újabb támadást várjon. A titkos szolgálat emberei megállapították, hogy Muhat két napig tartózkodott Casablancában és a francia társaság egyik rendes utasszállító gépén Marakeschbe repült. A kormányzó annak, aki Muhatot élve, vagy halva kézrekeríti, tízezer frank jutalmat tűzött ki, a jutalmat huszonnégyszáz órán belül ötvenezer frankra emelték fel és amennyiben

büntárs lenne a feladó, a vérdíjon kívül teljes kegyelemben részesül. Marocco környékét valósággal hatszoros ostromgyűrűvel vették körül, minden délreirányuló forgalmat nyomban beszüntettek, úgyhogy ha a sejk még nem siklott ki a kezükből, most már nem hagyhatta el Maroccot. Az összes utakat, ösvényeket páncélautós osztagok szállták meg, vadászpilóták cirkáltak mindenfelé. Az egyik pilóta már jelentette, hogy a Timbuktu felé vezető úton gyülekeznek a vad pásztortörzsek, de a titkos szolgálat emberei kitartottak amellett, hogy a sejk egérfogóban van és nem jutott még túl Marrocon, sőt egész bizonyos, hogy a fővárosban bujkál, mert kisebb helyen már régen felfedezték volna. Marakeschben kihirdették az ostromállapotot. Akit este nyolc óra után az őrzőjáratok elfogtak, annak dolga volt, amíg tisztázta magát. Az ostromállapotot azonban nem lehetett soká fenntartani. Az országutak és hegyi ösvények még erősebb zár alá kerültek, a város valamennyi pontján a temetőtől a „marché d'arabe“ széléig mindenütt kettőzött őrségek álltak, azzal az utasítással, hogy aki első szóra nem áll meg, azt nyomban lőjjék keresztül. Az ostromállapotot később megszüntették. Ez volt a helyzet november 21-én.

III.

Az escadron tempósan menetelt a forró nap alatt sorra következő szőlődombok mentén Marakesch felé. Ez volt az ujoncokból és a tartalékba

visszavezényelt szaharai csapatokból álló sidi bel abbesi helyőrségnek egy része. Az escadron két pelotonból áll. A peloton száz ember. Minden száz emberre jut egy hadnagy és két őrmester. A század két szakaszból áll, a szakasz korlátalan parancsolója az altiszt. Egy-egy escadron végén következik a géppuskás osztag nyolc gépfegyverrel, amelyek Afrika számára speciálisan készülnek páncélzat nélkül, lég-hűtéses szerkezettel. Nyolc-nyolc öszvérszerelvény viszi a gépfegyvert és a hozzátartozó municiót. Ennek a különleges kis osztagnak a parancsnoka csak főtörzsőrmester lehet. Minden escadronhoz egy kapitány is tartozik, aki a menet élén lovagol. A két század mögött következik az étape kocsisora: konyha, vöröskereszt, az elmaradhatatlan kantin, néhány vezetőklő és öszvér. A menetet utóvéd zárja be: a tipróláncos autó, fényszóróval és egy kiskaliberű gyorstüzelőágyúval. Ilyen az escadron.

Marakesch felé mentek. Nem a főútvonalon haladtak, hanem kacskaringósan, minden dombhajlást megkerülve, mert egy részét képezték annak a huroknak, amely a fővárost a tengerpart irányában zárta le. Kelet felől egy szpáhi tevécsapat fésülte át a vidéket elszórt rajvonalban és a két menetoszlopnak a Khenifra felé vezető karavánút deltájánál kellett találkozni. Egy ötéves gyermek sem csúszhatott ki a gyűrűből, amely a nap minden órájában mozgásban volt Marakesch körül, mert a titkos szolgálat tisztjei végletekig kitarítottak amellettt hogy a bey, hacsak nem varázsló, akkor most is Marakeschben van.

Hat órákor, mintha egy színpad függönye csukódna össze, a nap minden átmenet nélkül, ahogy ez csak a trópuson létezik, leszállt. Menetelő bakancsok ütemes zörgése hallatszott, csikorogtak a szekerek és a páncélautó, mint ezer összeverődő kanna csörömpölt. Az ég gyönyörű csillagdíszben ragyogott, de hold nem jött, ezért vaksötétben masiroztak. Időnként a páncélkocsi fényszórója felpásztázott az égre és végigfutott a tájon izzó sápadt, halotti fénybe borítva mozdulatlan bokrokat és fákat. Olykor alacsonyan szálló repülőgépek berregtek felettük. A khenifrai út előtt váratlanul fényszóró kéréje csapott le valahonnan az escadronra, teljes sugárzásban tartotta őket jó néhány másodpercig. A menetelő emberek felszerelése vakítóan csillogott. Elkapták róluk a fényt és háromszor felmorseztak az égre: pont vonás... pont pont vonás „gyarmati lovasság... gyarmati lovasság... útban...” Most az escadron fényszórója csapott oldalra és lent a szőlődombok keskeny kanyonában, rajvonalba fejlődött tevéosztagot világított meg. Az egyenletesen galoppozó bennszülött lovasság, lázadó arab törzs benyomását keltette, a sok lengő burnusszal, turbánnal, amelyek csak annyiban hatottak megnyugtatóan, hogy egyszínűek voltak és előírással. A kifogástalan, egyforma karabélyok is megkülönböztették az ügető szpáhikat, hordákban támadó fajtestvéreiktől.

A tevéosztag egyetlen pompás manőverrel, kettős rendekbe fejlődött, így az útirányuk is megváltozott és az escadronnal együtt párhuzamosan

ügettek tovább. Az utolsó dombhát mögött elérték a Szahara szegélyét és bokáig porban vonszolták magukat a homokdűnnák között előre.

Távol, hatalmas porlapályon, amely állandó légáramlás alatt állt, tehát nem képződtek rajta homokpadok, két hófehér oszlop meredt égnek. Mintha valami régi római város pusztulásából maradt volna fenn. A tevék nyugtalankodni kezdtek, kiugráltak, rángatták a zablát. Ütések puffogtak, szitkozódtak a lovasok, de hiába. Az állatok vizet éreztek. A két oszlop ugyanis egy-egy sivatagi kút volt. Ezeket a kutakat betemetné a homok, ha nem védenék ilyen hosszú hengerfalakkal, a harmattán ellen.

A kimerült légionistáknak várni kellett a kút körül. Ugyanis a tevéket nem lehetett visszatartani, harapdálták egymást és bögtek. Párázás ideje volt, ilyenkor a teve szörnyűségesen tud bögni és hólyagszerű hártya rezeg ki bűgva a fogai közül, ez adja azt a siralmas, artikulátlan hangot. Jó félóraig tartott, amíg a bőrvedrek tartalma a vályúba került, ahonnan a szomjas tevék hozzájuthattak. Azután a szpáhik és a légionisták rohanták meg a kutakat, fegyvereik összeverődtek, a világ minden nyelvén káromkodtak, lökdösődtek, nevettek és pajtáskodtak. A kapitány megkínálta a lovastiszteket cigarettával és csendesen beszélgetve, sétáltak távolabb. Az altisztek előírták a tábor formációját, kijelölték a konyha és az étappe helyét, a páncélautó motorházában holtfáradt, kimerült mechanikus tűnt el deréig és kalapált. Azután három kommandóra kész lett a tábor. A szürke téglalapalakú bardák öt-

ven lépésnyire sorakoztak a szpáhik hegyes, hófehér sátraiból, fellobogtak a konyhatüzek, beszélő csoportok moraja, afrikai nóták zümmögése, európai dalok kórusa zsongott egymásba olvadva. A szpáhik tüzesített köveken vízből és lisztből kevert pépet, a keszrát sütötték, a lovastiszt végigdölt sátra szőnyegén, grammofonja egy kedves párisi sanzont játszott és a ponyva háttéréből rámosolygott az a nő, akinek fényképét minden táborozáskor az altiszt nyomban elhelyezte a sátor falán...

— Itt van egy darab faggyú, ezzel kenje be a lábát és ne harisnyát hordjon, hanem kapcát. Különben a legközelebbi menetelés közben mind a két lába teljesen tönkremegy — mondta Rastignac Lothar-nak, aki sebes lábait tapogatva, siralmasan ült. Faggyú, kapca, csupa idegenszerű borzasztó dolog volt számára. Mellette Horn, szintén végkimerült állapotban és kisebbedett lábbal hevert, de ő nyomban megfogadta a tanácsot. Lothar olyan esetlenül kezdett mindenhez, hogy szívfacsaró volt nézni. Már magában véve az a gondolat, hogy nyílt sebre nem steril faggyút kenni, azután rongyba bugyolálni a lábát, mint a parasztok; elrémitette. Csak másnap, mikor a puha rongyokban könnyebben járt és estére a faggyú alatt sebei szépen bezárultak, kezdte becsülni az öreg légionista tanácsát. Az ilyen tanácsokban igen ritkán fordultak elő a steril az uri, a higiénikus elnevezés alá tartozó fogalmak, de viszont alkalmasak voltak arra, hogy a gyarmati katona szenvedéseit enyhítsék. Rastignac két csajkával tért vissza a konyhától. Elhozta Lothar

vacsoráját is. Néha még egy-egy teve elbőgi magát, az arabok hangos gajdolással zörgetik forró köveiket, amelyen a keszra sül és egy légionista érzelmes dalt játszik szájharmonikáján. Ez a légionista, bizonyos Tyckler, furcsa szerzet volt. Az egyetlen színész, aki emberemlékezet óta valaha is magára öltötte a világhírű kék övet, azt az úgynevezett ceinture bleuet, amit a föld valamennyi katonája közül csak a légionista hord a köpenye felett. A kövér, markáns, állandóan borotvátlan, de csupaszarcú ember volt. Nagyon sokat ivott, mindig álmosan nézett, rekedt hangja mély volt és még furcsábbá tette azzal, hogy állandóan ásítózott beszéd közben. Valami köpenicki disznóságot csinált Darmstadtban, ahol iszákossága miatt kidobták a társulattól. Egy napon okmányokat hamisított magának igen ügyesen, állítólag a köztársasági elnök aláírását is rávezette valahová és vörös lampasszal, délceg uniformisban, holmi homályos ellenőrző körútra való hivatkozással, elemelte a város egyik közpénztárát. Később Marseilleben bukkant fel, mint egy kis variété tulajdonosa. Miután tönkrement, a kikötő alvilágába került, kokaincsepészésbe, lánykereskedésbe kapcsolódott be, ismert alakja volt a csapszékeknek. Mindegyikbe sűrűn járt és ládára, vagy székre állva Lear királyt, esetleg Faustot szavalta, hazafias dalokat énekelt, rongyosan, rekedten, kövéren, utána néhány soust gyűjtött, de adománymegváltásképpen pálinkával is beérte. Egy napon rájött arra, hogy az élet színpadán még arathat babérokat. Elhatározta, hogy hőstetteivel ejti ámu-

latba a világot és beáll az idegenlégióba.

Nem lett belőle hős, de gyáva sem volt. Lustasága kizárt minden katonai heroizmust. Ütközetben épp olyan komótos volt, mint ebéd után a garnizonban. A katonák általában szerették, mert sokszor beszélgető csoportok mögött Favre őrmester hangján süvöltött fel, ami az első ijedtség után nagy nevetésre adott okot. Kitűnően utánozott mindenkit. Egyszer tábornoki sapkát festett magának keménypapírra és váratlanul megjelent ezzel a csákkal a fején, karddal az oldalán, de alsónadrágban, mint Cochran táborszernagy, a légió rettegett generálisa. Formálisan inspiciálta a legénységi szobát. Azon a jól ismert vékony, szaggatott, mekegő hangon korholta a légionistákat és óva intette őket, hogy renitenciájukkal Favre őrmester sorsára juszanak, akit sajnos fényes délben Meknes főterén a haditörvényszék rendeletére roston megsütöttek vajban. Szerencsétlenségére a kivégzett őrmester megjelent és az inspekciónak tíz nap *salle de police* lett a vége. Tycklert általában szerették, bár nem tartozott semmiféle csoporthoz, mert tréfái dacára egy Orestes, egy Napoleon dramaturgiai magasságából nézett le a környezetére. Odavonzotta őt valami ahhoz a csoporthoz, ahol már napok óta Horn, Thillmann, Lothar, Rastignac és Hoffer kezdtek összebarátkozni egymással. Tyckler bemutatkozott a németeknek és midőn meghallotta, hogy Lothar tanár, magasra emelte félkarját és úgy köszöntötte.

A társaság Tycklerrel összezárult, nem fogadtak be többé senkit és ami a légióban igazán szokai-

lan, talán a pszihoanalitika tudná megoldani ezt a rejtélyt: Lothar tiszteletének ápolásában egyesültek. Ennek a furcsa, szuggesztív, atyai és fensőbb-ségesen kultúrált hatásnak köszönhetette Lothar, hogy nem halt meg már az első hetekben, hogy a szenvedés végső fokát jótékony baráti kezek hárították el felőle, a bikaerős Rastignac, a ravasz Tyckler, a minden katonai hájjal megkent zupás baka típusa Thillmann és amennyire ujoncoktól telik Horn és Hoffer is.

IV.

Beszélgettek. Feketekávét főztek maguknak gyorsforralón és pipáztak. A halvány borszeszláng mintha csak festve lenne, mozdulatlanul állt a szélcsendben és a „német klikk“ tagjai, mit valami miniatűr pásztortűzet ülték körül.

— És mindez a sok hajsza, izgalom, menetelés egy ember miatt van? — kérdezte halkán Horn.

— Nem. Nem egy ember, hanem egy ördög miatt, — mondta Thillmann. — Ez a Muhat volt a lelke Barud el Mansur tafilaleti ellenállásának. Sok vér és még több pénz folyt el a bey miatt, aki különben Abd el Krim mellett tünt fel csodálatos képességeivel. Ez volt már arab kocsmáros Saidában, francia tiszt a Szaharában, Abd el Krim meghatalmazott minisztere Berlinben és a tafilaleti nagy ütközet vezérkari főnöke Barud el Mansur alatt.

— Ugyan mit járatod a szádat! — szólt közbe

durván Rastingnac. Csendben voltak. A kávé forrni kezdett.

— Látom, hogy valamit titkolnak előttünk, — jegyezte meg érzékenyen a tanár.

— Hát el fogom mesélni... — mondta halkabban Thillmann. — Jöjjenek közelebb. Te vigyázz kövér ripacs, hogy ne lepjen meg valamelyik altiszt.

— Jobban tennéd ha befognád a szádat, — szólt közbe Rastignac, de Thillmann rá sem hederített és már mesélt.

— A légióban már tíz éve él egy babona, arról, hogy valahol a Tadla környékén, a Tafilalet oázis és Bu Denib között nagy értékű platina van elásva... Volt itt egy elátkozott század... a négyes peloton... Nagyon homályos história, csak a legfelsőbb hadvezetőség sejt valamit. Állítólag ezek tudták a rejtekhelyet. Egy egész század őrizte a titkot. Várták, hogy elessen a Tafilalet és kiássák a platinát. Altisztek, tisztok és közlegények játszottak itt össze a kincsért... Kifelé nem szívárgott közülük semmi, de sok rejtélyes gyilkosság történt a században... Azután valaki beárulta őket a hadügyben... Néhány tiszt akkoriban föbelőtte magát, az elátkozott század maradványait elküldték valami pokoli posványba utat építeni és mind ott haltak meg... Ez szájról-szájra jár a légióban, öreg bakák ma is hisznek abban, hogy a nemes értékű platina valahol el volt ásva... Azután azt suttogták, hogy az egész csak mese... Nos... végül... figyelsz Tyckler? Nem jönnek?... Állító-

lag abban a kazettában, amit a kormányzóságon a meggyilkolt tiszttal együtt találtak, a platinát őrizte a hadvezetőség... És most egész Északafrika nemcsak a forradalmat szító Muhatot üldözi... hanem Muhat személyében a többszázezer font értékű platinát... illetve, ami még megmaradt ebből a platinából...

— És miért olyan veszélyes erről beszélni? — kérdezte Hoffer.

— Maga hülye, — felelte Thillmann. — Tudja, mit jelent az, ha légionisták valamiféle legendás kincset sejtene valahol? Tudja mennyi vér, árulás, mennyi vakmerő kísérlet származik abból?... — Még jobban lehalkította a hangját. — És tíz éve tartja magát a baboná, hogy ez a platina előbb-utóbb légionisták kezébe fog kerülni... És nem fogják beszolgáltatni... Valószínűtlen, hogy öreg légionisták okosabbat ne tudnának... És ettől már tíz éve félnek. Annak a századnak már majdnem sikerült. Többhónapos, keserves, halálos megpróbáltatások útján sikerült egy lefokozott tisztnak befurakodni közéjük. Hogy visszakapja a rangját, felgomolyította az egész társaságot. Törvény elé nem került egy se, de hogy-hogynem mégis elpusztultak különlegesen veszélyeztetett posztokon, mocsarakban és őserdőkben. Száz igazi férfi. Talpig légionista... Örökségbe hagyták nekünk a legendát... és a reményt...*

— Mi lesz a kávémmal! — harsant fel Tyckler, hogy figyelmeztesse őket az altiszt közeledésére. A

* Megjelent ez a történet sorozatunkban, címe: A pokol zsoldosai.

konyhatüzek elparázslottak, az utolsó suttogó beszélgetések is elhaltak, a két tábor aludt. Valahol egy hiéna kacagott fel hangosan, vészesen, ironikusan, mintegy Thillmann elbeszélésének befejezése-képpen.

V.

Délelőtt Marakeschbe értek. A város feletti lejtő a Gueliz erődnél végződött, ide vonultak be és innen távoztak újra délnek napról-napra újabb összevont tartalékosztatok. Az escadron és a szpáhiez-red Marakesch helyőrségét váltotta le Guelizben, mert a régi helyőrséget Muhat menekülésére és nyugtalanságra számítva, a Tafilaletbe vonták össze. Szokásszerint az escadron a hosszú út után két nap pihenést, illetve takarodóig szabad kijárást kapott. Az öregebbek fel sem veték ezt az utat és nyomban az érkezés után serényen hozzáfogtak a paquettagehoz, ezután a városban előírt uniformist hozták rendbe és már kora délután beszélgettak Marakeschbe.

Elsősorban természetesen azt az elkülönített városrészt keresték fel, amely mintegy várszerűen van körülvéve azokkal a faltörmelékkel, amelyek az egykori Maroccot övezték és romjaikat ide hordták össze, hogy a Quartier Reservét, ahogy ezt a negyedetet nevezték, elkülönítsék a többi kerülettől. Itt a lakosság nagy része nőkből állt. Nőkből, akik ha egyszer ide kerülnek, a törmelék várfal részei

mögé, soha életükben nem hagyhatták el ezt a helyet. Légionistának, gyarmati katonának és európainak alkony után tilos volt itt tartózkodni. Marakesch igen szép város. Az európai negyed, amelyet az óriási erőd után Gueliznek hívnak, tizennyolcezer pálma választotta el a különben is fallal körülvett Medinától, az arab várostól. Állítólag, a hódító őslakók valamikor sokáig táboroztak ezen a helyen, mindenfelé elszórták a datolyamagvakat és úgy nőtt itt a sok pálma. Este nyolc órakor, éppen a békés városban, becsukják Medina kapuit, a medinai városrész lakosai nem hagyhatják el reggelig területüket és a zárt kapura a Gueliz ágyúi merednek némán, fenyegetően, tátongó, kegyetlen acélszájuk figyelmeztető mozdulatlanságával. Ugy-e említettem már, milyen gyönyörű ez a város? A kíváncsi amerikainak egy arab pap megmutatja a páratlanul álló Kutubia minaret toronycsodáját, amelyet negyvenezer keresztény rabszolga, állítólag tíz nap alatt épített fel Yacub el Mansur rendeletére. Azután meg lehet tekinteni a zsidónegyedet, Mellahot, ezt a túlszűfolt, füledt, lármás kerületét lerongyolt tömegeknek és miután a Kodakkal néhány érdekes felvételt készítettek az ócska, düledező házakról, mezítelen, elcsigázott páriákról, vissza lehet térni a pazar Mamunia szállóba, ahol ilyenkor kezdetét veszi a lunch, megszólal a jazz és igazán pompás toá'etteket lehet látni.

A Bar de la Légion megtelt katonákkal. A hosszú menetelés után mohón rohanták meg a söntéspolcot, hamar teleszívták magukat alkohollal, kocsmahangulattal, vidáman, kiáltozva, kacagva,

egymás vállát veregetve. Estefelé Horn annyira magához tért, hogy ő is odamerészkedett, a tolongó katonák közé. Megpillantotta Thillmannt. A favágó egymás után nyujtotta vissza az üres söröspalackokat a csaposnak és csak a negyedik után törölte meg a száját.

— Ez egyszer jó volt! Mit iszik öcsém?

Megivott egy pohár vörösbort. Csodálkozva vette észre, hogy néha kívánja az italt. Nemcsak a szomjúságát csillapította le, hanem ezt a sivár, nyers, kíméletlen életet is elviselhetőbbé tette egy-egy pohár bor.

— Akar szórakozni? Jöjjön elvezetem magát egy érdekes helyre, közös barátunkkal is fog ott találkozni. Hagyja a pénzét, ma mindent én fizetek.

A légionista a világ legkoldusabb és egyben legbökezübb katonája. Pénzért mindenre képes. Lop, csal, öl, verekszik, hazudik, csak azért, hogy ha megszerezte, akkor nagyképű, könnyű gesztusokkal szétdobálja bajtársak, prostituáltak, matrózok között és vidáman nevéssen, ha csörögve, elgurultak a tallérok.

Természetesen Medinába mentek. Áttörték magukat a Suqon, Afrika legnagyobb vásárán, a „marché arab“ zsivajgó emberáradatán. Sárga épületekről vakítóan verődött vissza a nap. A fojtó porfelhők szinte mozdulatlanul lengtek, a romlott hús, vöröshagyma, halbűz, rongyok szagában, amiben elkeveredik a jázmin és a mimózaillat is. „Fabor! Fabor!“ üvöltenek a koldusok és koldus itt mindenki, ez a Giam el Fna. Csak a sivatagban megva-

kult glana törzs 700 taggal van képviselve a koldusok között. A szeméremérzet itt ismeretlen. Félmeztelen nőkről nem tudni, hogy ennyire lerongyolódtak-e, vagy ilyen nyíltan kínálják magukat? Sok közöttük az olasz, arany fülbevalókkal, zsiros hajjal. Általában a töméntelen rovar ellen mindenki keni magát valamiféle zsiradékkal, ami fertelmes bűzzel párolog, összekeveredve a különböző lacikonyhák undorító ételgőzeivel. Mindenfelé csontvázzaaszott négerek. Sok-sok néger, rongyos vászonkötőkben. Évszázadok óta tízezrével hurcolták őket ide rabszolgának Szudánból. Horn szédelgett és úgy érezte végleg elveszne, elmerülne ebben az ezerszólamú szimfóniájában szagoknak, lármáknak, ha Thillmann csontos ujjai nem szorítanák a karját. Befordultak egy keskeny sikátorba és elvászott lépcsőfokokon, hosszú szürke házak között meredeken felfelé vezetett az útjuk. Ez valami arab mulatónegyed lehetett. Gyékény és gyöngyfüggönyökkel bejárat nyílt minden ház földszintjén. Vizipipát szívtak bent, a földön guggolva, kávé és édeskés arab cigaretta szaga érződött, tambura puffogott, citera cincogott néhol. Itt-ott rekedt, ócska gramofonok húsz év előtti francia slágereket nyekeregtek. Az ucca tetején néhány pálma állt és egy kupolás kis fehér épület. Ide tértek be Thillmannal. A helyiségben néhány arab volt és két matróz. Egy öreg ember hordta szét az italokat. A mulató sötét háttérből kávéfőző kályha faszéntüze parázslott. Thillmann pálinkát rendelt. A köralakú kávéháznak kisé mesterségesen misztikus hangulatot adott a

mennyezetről lefüggő, homályos, vörösesfényű ámpolna, amely épphogy kis fénykört vetett a középre. A falakon régi művészi arabeszek látszottak. Miután szemük lassan hozzászokott a sötétséghez, burnuszos nőt pillantottak meg a sarokban guggolva.

— Ez Lys Rouge, — mondta Thillmann. Horn elhúzta a száját. Nem szerette a rejtélyes arab aszszonyokat. Hatalmas árny fődte el a bejárat világosságát. Rastignac jött be imbolygó, majomszerű járásával. Szó nélkül leült melléjük. Kövér nagy legyek zsongásával telt meg a helyiség. Egyszer csak a vén arab odakuporgott a középre, rövid sípot vett elő, belefújt néhányszor, de úgy, hogy a hangszer néma maradt, csak levegő járta át a nyílásait. Várakozó csend lett. Még a dongók is mintha alábbhagytak volna folytonos morajukkal. A síp megszólalt, artikulátlanul és mégis a fájdalomnak azzal a ritmustalan zenei kifejezésével, amely a keleti muzsikában minden melódiánál tökéletesebb módon érzékelteti az ősi lényegükhöz közelebb álló népek hangulatát. A sikongó, zümmögő variációkból foszlánszerűen egy-egy kezdődő, vagy bevégeződő dallam taktusa lobbant fel néha, hogy nyomban kihűnyjon a sorrend nélkül ugrándozó sípszó aritmikájában. A legmélyebb filozofiát fejezi ki ez a muzsika: valahol ott lappang a mindenség mélyén a harmonia, az állandó melódia, néha hallod is egy másodpercre, de állandóan elnyelik előled egymásba fonódó díszharmóniák. Ezek a vendégek itt most nem gondoltak erre. Feszült várakozás ült ki az ar-

cokra. Horn nem értette mit figyelnek úgy a sovány, szakállas, vén arabon. A sarokban megmozdult valami. A burnuszos asszony felemelkedett, a homályból az ámpolna rőt sugárzásába lépett. egyetlen mozdulattal ledobta magáról a hatalmas, bő, fehér gyolcsot...

Horn meglepetésében félig felemelkedett helyéről. A Vörös Liliom csodálatosan szép volt. Nem lehetett fajtiszta arab, mert bőre alig különbözött árnyalatnyival az európaiótól. Kissé duzzadt ajka, furcsa, nagy, sötét szeme árulták csak el azt, hogy félvér. Nem lehetett több huszonegy-huszonkét évesnél. Kékesbe játszó sötét, tömött hajfürtjei furcsa, meduzafőre emlékeztető kacskaringókba kigyóztak a fülei mellett. Minden hajtincset külön apró arany karika fogott össze és a sok parányi sárga gyűrű, egyetlen királyi fejdísznek látszott. Különben nem volt rajta más, mint egy nagyon finom selyemfátyol a derekán.

Néhány másodpercig mozdulatlanul állt. Azután megvonaglott. Ez a vonaglás, mintha nem tudna kiszabadulni a testéből, folytonosan áramlott a bőre alatt és lassan különös, hisztérikus keleti táncba ment át. A tánc drámai cselekményt fejezett ki, de állandóan megszakadt az elbeszélés, gyors lépésekbe, ugrásokba, hogy a zenével együtt ismét lehalkuljon lassú némajátékká. Most megcsókol valakit?... Vagy megölte és menekül?... A vonaglás és ugrálás egyre vadabb lett, a sípszó egyre sikoltóbb, azután váratlan fordulatot vett a koreográfia.

... A nő megtorpant a három katona előtt és rá-

meredt Hornra. Az összefüggéstelennek látszó tánc alapjában véve, eddig mégis annyira egységes volt, hogy most mindenki érezte: ez a megtorpanás nem tartozik hozzá. A nő ijedten, csodálkozva meredt a fiúra. Az elárvult zene csak sírt, rikoltott tovább, a Vörös Liliom ismét összerándult, azután, mintha ez is a tánchoz tartozna, két tenyere közé szorította Horn fejét és egyre közelebb, közelebb vitte az arcát, majd ijedten eltaszította magától, ismét a közép-re perdült, felkapta a burnuszát és már újra ott gubbasztott a homályos sarokban. A kisszámú közönség elragadtatott tapsban tört ki.

— Mit bámult úgy a kölykőn? — kérdezte Thillmann. Rastignac nem felelt. Merően nézett a homályba, ahol Lys Rouge ült. Mindenki tudta, hogy Rastignac és a táncosnő között volt valami. Egészen addig tartott ez a kapcsolat, amíg Rastignacot elvezényelték Marakeschből. Ennek már több mint egy éve. Rastignac azóta sokszor próbált újra Marakeschbe kerülni, de csak most, ez a rendkívüli esemény tette lehetővé a viszontlátást.

A helyiségben helyreállt az egyhangú moraj, újra hordták a kávé, zörgött a kocka, csörrentek a pálinkás poharak és egy gyékényfal mögött mámoros, kenderszívó arab, dúdolt furesa, elhaló hangor, vontatottan. A Vörös Liliom odaült hozzájuk. Először mereven, hidegen Rastignacra nézett. Azután idegesen cigarettára gyújtott és Thillmannra tévedt a tekintete, onnan Hornra. Horn arcáról már nem vette le a szemét.

— Visszajöttem, — mondta Rastignac esetlenül.

— Látom. Akarsz pálinkát?

A hajdani állatszelistítő nem szólt többet. Ismerte ezt a nőt. Általában ismerte a nőket. Aki sokáig foglalkozott már tigrisekkel, kígyókkal és oroszlánokkal, az jól ismeri az asszonyok lelkivilágát is. Ezt ugyan Tyckler mondta, aki szerette az iróniákat, de tagadhatatlanul volt némi igazság ebben a megállapításban.

— Te belga vagy? — kérdezte hirtelen Hornt a táncosnő. Horn alig értett franciául. Azért a nő szavaiból kiérezte, hogy nem a légió szörnyű zsargonját használja, amit Északafrikában a francia katonai invázió terjesztett el az arabok között. Thillmann lefordította a kérdést és egyben felelt is helyette.

— A kölyök német, pár hetes „bleu“ és kicsapott diák.

— Mondd neki, hogy jöjjön ide máskor is. Szeretnék vele sokszor beszélni.

— Sokszor? — nevetett Thillmann. — Azt hiszed, hogy a marakeschi aggok menhelyén fogunk kimulni végelgyengülésben?

...Csrrr. Rastignac odadobott néhány soust a tányérra, kirugta a széket maga alól és ment. Thillmann utánanézett.

A favágó meglegedetten vigyorgott. Ő is szerette Lys Rouge-t és most Rastignac lefőzésében honorálva látta szenvedéseit. Horn semmit sem értett az egészből. Azt látta, hogy róla van szó, hogy a nő fényes két nagy szeme állandóan az arcára

tapad, de nem mohón, nem szerelmesen, inkább szomorúan, csodálkozva, hitetlenkedve.

— Most te leszel az oka, ha Rastignac elbánik a kölyökkel.

— Jaj neki, ha hozzányul! — felugrott és két gyönyörű ragadozófogsor villant ki a szájából, — mondd meg annak a baromnak, hogy jaj neki! Érted? Jaj neki!

Szó nélkül otthagya őket és valahol egy gyékényajtón keresztül eltűnt.

— Gyere, mondta Thillmann az ámuló Hornak.

Alig léptek át a hatalmas bolthajtás alatt, mikor eldörrent az ágyúlövés és Medina roppant kapui bezárultak. Nemsokára a Gueliz sáncán feltűnt a hatalmas szenegáli kürtös homályos figurája és messzehangzón felharsant a takarodó.

— Futólépés! — kiáltotta Thillmann és rohanva igyekeztek idejében hazaérni.

HARMADIK FEJEZET.

A Thar.

A határmenti törzsek nyugtalankodtak. A szökevény beynek még seholsem találtak nyomára. De a berber és tuareg sivataglakók már érezték a bekövetkező hadjáratot. Itt is, ott is megrohanták a békés oázisokban lakó behódolt törzseket, francia hűbérben élő partizánokat, kegyetlenül lemészárolták őket, felgyújtották duárjaikat, kivagdosták a pálmáikat és újra elvágtattak a távoli, végtelen

bledbe. Mindig így kezdődött. A hadvezetőség változatlan szigorú ostromzár alatt tartotta Marakesch városát. A Muhat bey fejére kitűzött vérdíjat duplára emelték. És miután fontos érdekek fűződtek ahhoz, hogy kinyomozzák a zárt szobában történt bűntényt, egy hirdetményt köröztek mindenfelé, amit a lapok címoldalán hoztak vastag betűkkel: „Aki felfedi a titkát, hogy miképpen törtek be és gyilkoltak a kormányzósági palotában annak, amennyiben nem ő követte el a bűntényt (szóval, ha bűnpalástoló, bűntárs, bűnsegédi bűnrészes, stb.) teljes büntetlenséget, ha büntetés alatt áll további büntetésére kegyelmet biztosít a kormányzó. Muhat bey kézrekerítője százezer frank jutalomban részesül.“

Horn, miután elvégezte gondosan a paquettaget és szíjjai ércesen ragyogtak, magára öltötte kime-nőruháját. Különleges pedantériával öltözött. Közben a napi leckéjét ismételte magában. Ugyanis mióta eljöttek a Fort St. Jeanból, Lothartól franciául tanult.

Csillogó porszemek táncoltak a teljes afrikai napfényben, amely árnyéktalanul fedte be a várost. Arab jósok tolongtak a közismerten babonás légionistákhoz, karjukon, nyakukon tekerző viperáikkal. A kígyóknak megvolt a méregfoguk és méregzacskójuk, harapásuk gyors, kínos halált jelentett, de senkisé is tiltotta meg, hogy marabuk és jósok itt a tömegben hurcolják kígyóikat és a katonák felé nyujtsák: „Fabor, barakullah u fik!“ kiáltással. És mindenfelé újra meg újra: „Fabor! Fa-

bor...“ Horn verejtékezve és lihegve, kissé szédelegve is a vastag bűztől, két könyökével és a bajonett hüvelyével igyekezett utat vágni a Gama el Fna torlódó áradatában. Végre elérte a találka helyét, a Kutubia mecsetet, amely hatalmas aszfaltsíkság végén emelkedett és az utazási irodák szünni nem akaró autóbuszjáratai elszoktatták a csöcseléket ehelyütt az ácsorgástól. Lys Rouge már ott volt, mire Horn megérkezett. Eindultak valamerre. A városban csak a lány ismerte ki magát, tehát a légionista nem is kérdezte merre mennek. Alig értették egymás szavát. Lys franciául beszélt és arabul, Horn csak pár hete tanult, az igaz, hogy gyors tempóban, mert körülötte állandóan francia nyelven intéztek mindent. Egyes szavakkal és kézjelekkel azért megértették egymást valahogy. Közben úrvezetők és biciklisták átkait vonták magukra abban a nagy elmélyülésben, amivel barátkozni próbáltak. „Balék! Balék!“ kiáltoztak a biciklisták mögöttük furcsa kerékpárjaikon, amelyeken a kormány, mint roppant ökörszarv állt el a hatalmas elsőkerék felett.

Végre megpihenhettek a La Bahia csodálatos botanikuskertjében, ahol kelet minden szép fája és virága van összegyűjtve egy gyönyörű parkban és a régi marokkói dinasztikiak márványcsarnokait, szökökútóriáit veszik körül és fonják be kúszó hibiszkuszaikkal, karvastagságú rotangindáikkal. Itt nyoma sincs az afrikai bűdösségnek. Fojtogatóan erős virágszag, láthatatlan ködbe burkolja a kerttet. Egymás mellett ültek és tagoltan, néha több-

ször ismételve ugyanazt a szót, beszélgettek. Horn hasonlított valakihez. Valakihez, aki Lys Rouge életében tragikus szerepet játszott... A Vörös Liliomot Párisból hozta magával Tribone hadnagy... A hadnagynak ugyanis elszámolási differenciája támadt a zsoldpénzek körül és lefokozás helyett választotta az afrikai szolgálatot. Egy párisi mulatóból magával vitte Afrikába Lys Rouget, aki tizenhét éves volt... Származásában arab vérrel is keveredett valamikor, de ez alig látszott rajta. És tudod a Gambia mentén építettek akkor műutat... La route... Strada... Oui,... oui... Ca, ca... Szörnyű volt. Halálos a klíma, csupa öserdő, vadak a bennszülöttek... Tribone nagyon szenvedett... Folyton ivott, il buvait. Comprends? Bouvoir!... Alcoolis! Ca, ca... Pokolian izzadt és fogyott... Éjjel hörgött álmában és dőlt belőle a gin... Fakunyhóban laktunk, forró volt és tenyérynyi pókokkal tele. Ez a Tribone sikoltozott, ha ilyen pókot látott... Azután jött egy katona. Légionista volt, fiatal mérnök... Ingénieur... Un jeune ingénieur. Érted?... Olyan mint te... Comme tu es... Húsz éves sem volt... Vonalkijelölő... Ment az öserdőben, méréseket végzett és jeleket szúrt a földbe, fehér meg vörös póznákat... Juste comme tu es... Éppen olyan volt mint te... És az a Tribone folyton ütött engem... Megvert. Vert... Il me battait... Oui, oui, Nom du nom ..! Este már úgy feküdt, mint valami tuskó, horkolt és a szemefehérje rezgett... Ah, comme c'était dégoutant... Ilyenkor én találkoztam az ingénieurrel... Az ő barakk-

ja kisebb volt és nem fatörzsből épített, hanem csak egyszerű deszkából, de rendben tartotta minden holmiját aládájában. Ragyogott nála a tisztaságtól és a falon csak egy kép lógott... Öszhajú asszony, sa mere... Comprends? Sa mere! His mather!... Mutter seine... Oui, ca, ca... Egy nubiai vízfordó, hogy néhány rézmattakot kapjon... elárult minket Tribone-nek... Le traître... Un Judas, comprends?... Azután a mérnököt ott találták vörös póznái mellett holtan. Elvágta a nyakát... Le cou... De úgy, hogy egészen levált a fej Le tete... Kopf seine... Pauvre! Oh, mon pauvre jeune ingénieur! Oh, mon pauvre enfant! Oh mon pauvre petit!... Azt mondták, hogy egy bennszülött vágta el éjjel a nyakát... Ez sokszor előfordul. Én megnéztem a halottat és nem szóltam semmit... A bennszülött egyetlen vágással balról jobbra üti le az ellenség fejét. Görbe kése a tarkó mellett csap le... De a mérnöknek először elvágta a nyakát, azután jobbról balfelé, ez tisztán látszott a törzsön, három újra kezdődő metszéssel vágta le a fejét... On coupait... Bennszülött így nem gyilkol... Fehér ember tette... Azt is tudtam, hogy ki... Az ő káplárja... De ez most nem fontos... Én tudtam ki az igazi bűnös... Tribone!... És ezután... Ő fizette a munkabéreket is... Il payait les préts... Les solds... Egy egész zsák pénzt kiloptam és elrejtettem... Érted?... Őt ezért lefokozták és elküldték büntetőtábroba... Azután később én kiástam újra ezt a zsák pénzt és az egészből rendeltem Sierra Leonában egy síremléket... Un tombeau!... Comprends? Monument!... Oui... És

azóta nagyon boldogtalan vagyok. Je suis malheureuse! Tres malheureuse!

...Hallgattak. Lys Rougenak folytak a könnyei és két tenyerébe szorította a fiú kezét. Hornak tulajdonképpen Lys volt az első komoly nő ügye. Néhány olyan napot töltöttek el egymással, ami örök emlék marad a férfi életében. Lys gyengéd volt gondosságában, ijesztő volt a féltékenységében, kiszámíthatatlan, forró és szeszélyes a szerelemben. Horn a kaszárnyai órákat elviselhetetlennek érezte. Olyan nagyon áhította a találkákat. Rastignac többé nem vett tudomást az ügyről. Miután azelőtt sem volt beszédes és barátkozó, a modorán nem látszott különbség. Thillmann kissé elhidegült a fiútól. Hiába! Senkinek sem tudta megbocsájtani, hogy a Vörös Liliom nem őt szereti...

II.

Egyszer csak négy új peloton érkezett az erődbe. Azután a régi helyőrségnek kifizették két hétre a zsoldot és egész napra szabadságot kaptak kivéve az éjszakai őrszolgálatokat. A régi katonák már tudták, hogy ez mit jelent. Leváltják őket és keserves utat fognak megtenni a Szaharában, vagy az öserdőkben. Ilyenkor az arab városrészben vidám az élet. A katonák tizennégy nap zsolddal a zsebükben előzönlük Medinát és utoljára, igen lehet, hogy utoljára, de mindenesetre hosszú, hosszú időre, kitombolják magukat. A Quartier Réservé min-

denféle színű és fajtájú páriái ilyenkor aratnak. Egész nap folyik a bor, szól a citera. Dal és kacagás összevegyül elszórt puskalövésekkel és verekedés zajával.

...Lys Rouge és Horn szomorúan ültek egy padon. Már éppen kezdték jól megérteni egymást. Már sok-sok szavuk volt egymáshoz.

— Vissza fogok jönni Lys.

A táncosnő hallgatott. Azután a fiú fejére tette a kezét.

— Nem kell ilyet mondani mon petit ingénieur. Babonából sem szabad mondani — azután hirtelen villant a szeme és belemarkolt a fiú karjába. — Szoktál újságot olvasni chéri?

— Ritkán.

Lys elővette az oráni lapot és megmutatta a fiúnak a kormányzóság legújabb hirdetményét: „A bűntény felderítője, ha bűntárs, vagy ha éppen büntetés alatt áll, kegyelemben részesül. Ugyancsak kegyelemben részesül, ha bűntárs, de százezer frank jutalmat kap mindenképpen, ha Muhat beyt élve, vagy halva kézrekeríti.“

— Mit tennél, ha megkapnád ezt a százezer frankot?

— Elvennélek feleségül, — felelte habozás nélkül. A lány nem szólt semmit. Gondolkozott.

— Te talán... te benne vagy?... — kérdezte Horn ijedten.

— Ostobaság, — szakította félbe Lys — mondd! Tudod te mi az a thar?

— Honnan tudnám?

— Thar, az a vérbosszú! Szent dolog ezen a földön. A kiontott vért, csak vérrel lehet lemosni. Akinek megölték valakijét, az a túlvilágon ezerszer átkozott lesz és Mawlana nem ragadja fel hajánál fogva Mohammed hét menyországa közül egyikbe sem, ha nem bosszulja meg a kiontott vért.

— Miért mondod ezt?

— Majd . . . majd visszatérünk rá. Gyere el holnap ilyenkor a régi mecsethez, ott ahol a Suq végén a berber sátrak vannak. És ezt már most tedd el... Nézzd...! Ez az én fényképem. Igazi mohammedán nő sohasem hagyja lefényképezni magát. Ő... Tribone csinálta rólam úgy, hogy megkötözött. Ezért is megfizettem neki. Hiszed, vagy nem hiszed: ennek a képnek hatalma van. Ghut szereti ezt a szentségtörő képet és elkerüli. Jegyezd meg, hogy a Ghut a sivatag gonosz ura, milliárd porszeméből áll a hadserege, hegyeket, falukat, oázisokat ostromol évezredek óta és megsemmisíti őket, apró alig látható katonáival. Tedd el ezt a képet. Ha valamikor igazán nehéz helyzetben leszel, vedd elő. Segíteni fog rajtad.

Horn megnézte a képet. Hideg félelem ült a szívére. Egy karosszékből mozdulatlanságig megkötözött nőt ábrázolt a felvétel, borzalomtól és düh-től eltorzult arccal. Gondosan becsomagolta ujságpapírba és zsebetette.

— Ne felejtse el, — ismételte Lys — ha igazán nehéz helyzetben vagy, vedd elő ezt a képet és Ghutnak nem lesz hatalma fölötted, jobbra fordul a sorsod.

... Másnap a régi mecsetnél Lys egy nyomorék arabnak mutatta be. Nem volt még öreg, de valami robbanás borzalmasan megcsonkította a két lábát, az egyik kezének az ujjai hiányoztak és arcán sok-sok apró nyomot hagyott a szétszóródó puskapor. Kezein egy-egy kis faszámoly volt, azon húzta magát, szinte csúszva a porban. A mecsetből távolabb egy sziklaplatón leültek.

— Mondj el Darudan mindent a katonának, -- szólt hozzá a Vörös Liliom és az arab gyűlölettel nézett Hornra.

— Nem tudok sokat beszélni. Ha a katona meg fogja ölni Muhatot, akkor én kiszolgáltatom neki. És a katona azt is mondja meg Muhatnak, hogy Darndon tette ezt. Nem tudta megölni sajátkezűleg Muhatot, mert a Tafilalet ostrománál nyomorult roncs lett. De a thar mégis az én kezemtől éri őt utol, mert az öcsémet felakasztatta, mint valami hitetlent. Mint egy disznóevőt. Én akkor megesküdtem, hogy soha nagyobb urat még nyomorultabbul nem pusztítottak el, mint ahogy én veszem el életét Barud el Mansur hadvezérének, a Tafilalet parancsnokának, Muhatnak... És ha te, katona, a te szuronyodat keresztültaszítod a szívére és erre megesküszöl a te istenedre, hogy az örök kárhozatba kínozzon téged, ha becsapsz, akkor én neked adom ezt a Muhatot és legyen a százezer frank is a tied, mert nekem már nem kell más, csak az, hogy beteljesüljön a Thar. Minden légionista kapzsi, kegyetlen, gonosz, ravasz és okos. Azért mondtam én Lysnek, hogy egy légionista kell... Öld meg! És akkor legyen Lysnek is

sok-sok pénze, mert mindig jó volt hozzám...

Mielőtt Horn felelhetett volna, Lys gyorsan közbevágott:

— Megígértem neked, hogy a thar be fog teljesedni, ha megmondod a katonának, hol van Muhat.

— A te szavad az igazság Lys Rouge. Én ismerem Muhat főtisztjét, aki a forradalom előtt mint mérnök kémkedett Párisban. A multkor láttam a Suqon egy tevehajcsárt. Az én szemem jó. Megismertem ezt a mérnököt a tevehajcsár álruhájában. Ő volt az. Ibn Razut. Muhat segédtisztje! Ibn Razut tevehajcsár ruhában. Felismertem. Tudtam, hogy az ő nyomán rátalálok a beyre! A gyalázatos gyilkosra!... Követtem a hajcsárt. Éjszaka kiment a Di Djema el Mansurba, ennivalókat vitt magával. Ihrambek király földalatti sírjába szállt le. Ihrambek nagy mélységben temettette el magát egy márványszentélyben. Sírját az a hatalmas kölap zárja el, amely olyan messzire látszik a királyi sírboltok fölött. Senkinek sem jut eszébe, hogy ezt a sok mászás kölapot el lehet mozdítani. Nem is lehet. Nagyon sok munkás kellene hozzá. De a kölap mögött az óriási kaktuszbokor lépcsőlejáratot takar. Ide ment le Ibn Razut. És ha itt bújt el a gyalázatos kutya, akokr hiába keresik. Senkinek sem jut eszébe, hogy a hatalmas síremlék alatt élő emberek tanyázhatnak. De én tudom, hogy ott bent hetek óta vár a jó alkalomra valaki, aki százezer frankot ér. Beszéltem. Allah nagy és Mohammed az ő prófétája... Még egyet: Ihrambek szentélyéből földalatti folyo-

só vezet egyenes irányban. Vagy kétszáz lépésnyire, egy vörös nagy sírkő mögött van a lejárata.

Horn a Vörös Liliomot nézte, olyan döbbenet, hogy nem tudott szólani. Közben az arab elvonszolta magát.

— Mit bámulsz?! — rivallt rá a nő. — Hallottad? Tudod azt a titkot, amiért ez az egész ország fegyverben áll. Megfogtad a szerencsét úgy, ahogy százezer ember közül egynek, ha sikerül az életben. Eredj, használd ki. Ne mondj semmit, ne ígérj semmit. Ha úgy érzed, hogy vissza akarsz menni a hazádba mint gazdag ember, nem köt hozzám semmi. Eredj nyugodtan és felejts el. Hála ne kössön hozzám.

— Akár szerencsésen, akár szerencsétlenül, mindenképpen visszatérek hozzád Lys, mert szeretlek... De valamiről, megfeledkeztél. Nekem van öt barátom, akikkel jóban, rosszban szövetséget kötötünk. És ha megoszthattuk a légionistaélet nyomorúságát, akkor meg kell osztanom velük a pénzt és a dicsőséget is.

— Örült vagy! — sziszegte a nő. — Mi közöd ezekhez a gazemberekhez. Akármelyik közülük szó nélkül zsebrevágná az egész szerencsét és fütyülne rád.

— Ezt nem hiszem Lys. De a titok a tied. Ha nem akarod, hogy beavassam a barátaimat, hallgatni fogok és elfelejtem, amit ez az arab sátán mesélt.

A Vörös Liliom hosszan nézett Horn arcába. Azután bólogatott.

— Igen... Ő is ezt mondta volna... Éppen ilyen bolond, becsületes gyerek volt. Juste, comme tu es... Menj és mond el nekik. A többieket nem ismerem, Rastignac és Thillmann ravasz, vakmerő emberek, ne félj, ők majd tudják, hogy kell ezt a legjobban csinálni. De egy kikötésem van: én vagyok a hetedik. Neked egyedül odaajándékoztam volna az egészséget. De most már nem tudom, hogy mi lesz veled... és az övéké ne legyen egy rész... Ne beszélj! Nem ismered Afrikát, nem ismered a légionistát, ma az életét is feláldozza a barátjáért és holnap, ha ideges, vagy megbolondul, leüt egy csajka főzelékért. Tudni akarok mindent! Érted? Heten vagyunk a titokhoz. Csókolj meg!... A próféta óvjon...

III.

— Elsősorban, mondta Thillmann — lehet, hogy az arab egészen elhülyült már a kenderszívástól és fecsegett. És a síremlék mögött nincs kaktuszbokor, a kaktuszbokor mögött nincs lépcső, de ha van lépcső, akkor alatta csak a volt uralkodó fekszik és a kutya másutt van eltemetve. Tegyük fel azonban, — fejtegette a tételt nagy élvezettel Thillmann — ismétlem, tegyük fel, hogy az arab nem volt egészen hülye, bár ez rendkívül ritka eset, szóval mondjuk, ez a Muhat ott van a királyi sírboltok egyikében, a Di Djema el Mansur kriptái között. Maga fiatal német felrohan a kormányzóságra és

elmond mindent. No most elfogják ezt a Muhatot, halálra csiklandozzák és kitömetik. Magának barátom jár a százezer frank. Ezt még a legrészegeőbb gyarmatügyi államtitkár sem vonja kétségbe. No-de!... Először majd kíváncsiskodni fognak, hogy honnan tudta maga a titkot? Ecélből mind a hatunkat vasraverve Oránba szállítanak. A legközelebbi transzporttal jön a Vörös Liliom a maga arabjával. A Vörös Liliom mindenesetre az arabbal együtt hat évet kap, mert nekünk jelentették az ügyet és nem a hatóságnak. Mirólunk feltételezik, hogy veszélyes államtitoknak jöttünk a nyomára és miután a rendelet büntetés alóli kegyelmet ugyan említ, de a katonai szolgálat alóli felmentésről természetesen szó sincs, tehát kapunk valami kitűnő beosztást, mondjuk Timbukta környékén, vagy Indokínában, esetleg a fészkes Szahara kellős közepén és gondos felbelsőnk kötelessége lesz, hogy ezeken a szörnyűséges helyeken ne éljünk az emberi kor legvégső határáig. Abban viszont nagyon pedánsak, hogy a százezer frankot közvetlen örökösünk között az utolsó souig precizen szétosszák. Ha tehát maga, barátom rohanni akar a százezer frankért, nagyon kérem, titkolja el, hogy velem ismeretségben van, mert ebből a szerencséből én nem kérek.

— Ez így van, — bölintott rá Rastignac.

A hat légionista egy füves domboldalon ült. Rastignac és Thillmann minden pesszimizmusuk dacára, furesa, szinte mámorosan csillogó szemmel néztek olykor össze.

— Uraim, mi katonák vagyunk, — szólt Lot-

hár, — nekünk kötelességünk az adatokat az illetékesek tudomására hozni.

— Mi légionisták vagyunk! És tudja, nálunk van egy hagyomány, ami nagyon jellemzi ezt a katonaeletet, — mondta Thillmann. — Felülről itt nem jön áldás. Ha ígérenk nekünk valami jót, mire megérkezik hozzánk napiparancsban, átalakul büntetéssé. A légionista mindent maga csinál. A légionista nem bízik senkiben és főleg nem bízik a felettesek nemes jóindulatában. Amit mi magunk puskaagglyal, ravaszsággal és ügyességgel elérünk, az a miénk.

— Dehát tulajdonképpen mit akarnak? — kérdezte Horn. Tyckler, Rastignac és Thillmann összenéztek.

— Azt akarjuk, — szólt rövid gondolkozás után a favágó, — hogy maguk újoncok vakon bízzanak ránk mindent. Mi hárman öreg légionárusok a legjobban fogjuk elintézni ezt az ügyet. Elhihetik.

— A magam részéről, — jegyezte meg Hoffer, — ha nem kártyáról van szó, nem tudok a szerencsével bánni. Én beleegyezem, hogy a három zupás baka vegye át a kommandót.

Tyckler eddig nem szólt, mert egész idő alatt vakaródzott. Most egy ásítással ő is résztvett a tanácskozásban.

— Mit gondolnak, miért tűz ki százezer frankot a hadvezetőség? Mert legalább ötmilliót ér ez a fráter. Maguk elég ostobák ahhoz, hogy százezer ilyen kétséges frankért, szépen, udvariasan beszolgáltatassák a vagyontérő platinát.

Kimondta! Nagy csend lett.

— Igen, — szólalt meg rekedten Rastignac. — Erről van szó. Százezer frankhoz hét ember. A pokolba is! Tizenötezer frank sem jut egyre. Hát koldusok vagyunk? Ott a platina! Ha megkapjuk ennél a fickónál, mind a heten életünk végéig maharadsák leszünk és még az unokáinknak is marad belőle. Ez a platina a légión öröksége. Ezt ránk testálta az elátkozott század. Ennek egyszer néhány vakmerő légionista kezébe kellett kerülni. Részemről füttyölök a jutalomra. A platina kell!

— Ugy képzeli, — mondta Lothar, — hogy elveszük a platinát és futni hagyjuk ezt az embert, vagy mielőtt átadjuk Muhatot a katonaságnak, elrejtjük a kincset?

A három öreg katona markáns, bronzszínű arca mozdulatlanul meredt a tanárra. Egyik sem felelt.

NEGYEDIK FEJEZET.

Di Djema el Mansur.

A leváltó osztagok egymásután érkeztek. Este sorakozót fújtak. Thillmann és Rastignac aggodva igyekeztek az udvarra. Ha most váratlanul elindulnak valamerre, megsüthetik a titkukat. Pedig minden nap jöhetett a parancs. Szemléutomást a leváltásuk következett. Még nem indultak. Csak éles töltenyeket osztogattak ki lepecsételt faládákban.

Minden ember százhusz élest kapott. Ez már azt jelentette, hogy órákon belül indulnak. Csak egy lehetőség maradt számukra, hogy éjszaka kijussanak a temetőbe és végrehajtsák tervüket: a szökés. Ez a terv sohasem volt Marakeschben reménytebb, mint éppen most, mikor a várost és a város környékét több kilométerre ostromgyűrűben tartották megszállva. De ha a szerencse jelentkezik, ha komolyan kiszemelt magának néhány embert, hogy kegyeiben részesítse őket, akkor minden kedvezőtlen véletlen hiába jön közbe.

Este a káplár kijelölte az éjjeli őrszolgálatot a Suq és a Quartier Reservét elválasztó útvonalra. A „német klikk“ került sorra. Nyolc órakor a hat szövetséges feltűzte puskájára az „aiguillet“, ahogy a légionisták vékony szuronyát csufolták, és megindultak lefelé a Guelizből vezető serpentinúton. Rastignac, mint a legidősebb baka vezette az őrjáratot. Elhagyták a kijelölt útvonalat. A Quartier Reservében nyugodtan verekedhettek aznap, mert az őrjárat túlment a romladozó falakon, túl a marché arabon, egészen a nagy dinasztiák, hatalmas hófehér mauzoleumokkal, pálmákkal, mimózasövényekkel és tamariszkuszokkal, telt temetőjéig. Még mindig nem szólt egyikük sem. Elkerülték a főbejáratot és mentek, mentek, amíg a Di Djema el Mansurnak ahhoz a részéhez értek, ahol elhagyott nagy mezők szegélyezték a temetőt. Egy lélek sem járt erre. Európai nyolc óra után nem léphetett be az arab negyedbe, benszülött pedig semmi pénzért

nem jött volna ide este, a gonosz lelkek birodalmába. Rastignac felemelte a kezét és megállást jelzett. Azután a kerítés mellett egyedül haladt tovább néhány lépést. Megtalálta, amit keresett. Először meg-
rázta kezével a rácsnak egy kiszemelt helyét, azután keményen odacsapott néhányszor a puskaaggyal. Az ócska, meglazult vasrudak széttöredezve, elhajolva nyitottak utat. Felemelte a kezét. Odajöttek a többiek is.

— Thillmann, Tyckler és Horn velem jönnek. Lothar és Hoffer ört állanak. A tanár itt, maga a sarkon, ahol fordul az út. En avant...

Egy felesleges szó nem esett. Az ujoncok érezték, hogy egy gyorsan pergő tragédia ellenállhatatlan sodrába kerültek és ez a három ember bármelyiküket habozás nélkül leütné, ha itt most valami ellenvetést tennének. Mintegy kommandóra Lothar és Hoffer ösztönszerűleg súlybadobták a fegyverüket, a másik négy, puskával egyengetve az utat behatolt a rácson át a Di Djema el Mansurba. Libasorban, derékban meghajolva haladtak a lelogó cipruságak alatt. Körülbelül a temető közepén lehet-
tek, mikor Rastignac újra megállást jelzett. Rövid haditanácsot tartott Tycklerrel és Thillmannal:

— Csak az a nagy fehér síremlék lehet. Ott áll lejjebb a vörös kő, ahol a hátsó kijárás van....

— Mi megyünk a főbejáráthoz. Így közelítjük meg a fickót, hogy nem tud menekülni, — szolt Thillmann. — Azért maga Horn mégis odamegy ahhoz a vörös sírkökhöz, ahol a titkos kijárat van.

Megáll. Ha bárki felbukkan a mélyből, habozás nélkül végez vele.

— És nem löni, — mondta Tyckler. — Csak puskaagy és szurony, csendben, gyorsan. — Választ sem várva, minden fát fedezéknek használva, megindultak hárman a fehér síremlék felé. Horn gépiesen futott a vörös kő irányába, szinte előírásosan „dekkolva“, mintha ellenséges állások közelében lenne. Odaért. Nagy, nagy csend volt. A hatalmas, pompás temető mozdulatlanul feküdt a fülledt afrikai éjben, dús lombjai között megszámlálhatatlan márványdísszel. A Kutubia sötét tornya mögül most előbukkant a hold és dús fakoronákon megszűrt fénycsíkjai kísértetiesen csillogtak a sok dermedt márványon. Hornnak torkában dobogott a szíve. Percek multak, de minden néma maradt. Lehajolt a kő mellett tátongó nyílás fölé és hallgatódzott. Semmi. Hideg pinceszag csapta meg a mélyből... Nem bírta tovább... Lekapta puskáját és tapogatózva a mélybe lépett. Homokbavájt lépcsőfokok következtek. Ment... Egy, kettő, három... húsz, huszonöt... A levegő egyre fojtóbb lett. Végre, nagyon mélyen, keskeny katakombába ért. Futólépésben haladt előre... Kétszer, háromszor éles kanyarulatot vett a folyosó. Az egyik kanyarulatnál megállt. Nesz volt?... Valamit hallott. Most már tudta, hogy nem gyáva ember. Nyomasztó érzéssel, lihegve, de elszántan állt meg. Hallgatódzott. Semmi... Tovább akart menni, de egyszerre oldalról, közvetlen közelből döfés csapott le rá, olyan erővel, hogy megtántorodott. A szúrás a hasánál találta.

Vaktában sújtott a puskaagglyal... Érezte, hogy nem telibe ugyan, de talált az ütés. Patkányszerű, furcsa sikollyal a lábához zuhant valami.

Először a gyomrához nyúlt, ahol a döfés érte. Nagy szerencséje volt. A tölténytáskája felhasadtan tátongott. Itt találta a szúrás, de a penge le-tört, mikor az erős bőrön keresztül a golyók közé siklott. Elővette az öngyújtóját. Kis lángocska lobban fel kékesen az üregben. Nyomban utána sötét lett és Horn elszörnyedten tántorodott hátra. Mindenre el volt készülve, csak arra nem, amit látott. Egy arab gyermek feküdt a földön. Tíz-tizenkét éves lehetett. Nem ájult el. Barna arcából két gyűlölködő szem villant fájdalommal és dühvel Horn-ra. A elcsúszott ütés valahol a vállánál találhatta és most bénultan feküdt, talán a csontja is eltörött, de nem jajgatott. Horn először a tört vette el tőle. Alig bírta kicsavarni az apró kézről. Korához képest ez a gyerek nagyon erős volt. Ujjacskái, mint a vas tapadtak a tör markolatára. Pedig soványnak és fejletlennek látszott, mint általában az arab gyerekek. Ujabb neszt hallott. Most már óvatosabb volt. Előre szegzett szuronya mögül kinyúlt a balkezevel. A fal mellett puha hajcsomóba ért a keze. Az öngyújtó fényénél egy rémült kislányt látott. Most megértette. Ez a bey két gyermeke volt, akikkel együtt szökött. Ha a bey eltávolította a két gyereket, vagy ezek elhagyták az apjukat, akkor a dráma már lejátszódott. Otthagytá a gyerekeket és sietett vissza a szűk folyosón...

Rastignac, Tyckler és Thillmann tíz lépésnyire közelítették meg a sírt. Azután lehasáltak. Centiméterenként csúsztak az üregig. Tycklernek oda-súgta Thillmann, hogy maradjon itt őrségen. Ketten bementek az üregbe. Vagy ötven lépésnyire fény pislákkolt. Lábujjhegyen mentek előre és nagy-nagy diadalt éreztek: rájuk szállt hát a légió öröksége. A platina! Száz és száz ember halt meg miatta, anélkül, hogy megközelíthették volna. Most valószínűleg itt van előttük, húsz lépésnyi távolságra. Bármilyen halkan mentek, úgylátszik annak az embernek, aki ott bent volt a fülei a legfinomabb neszt is felfogták. Már feltárult előttük a sírbolt. Közepén hatalmas katafalk, a király koporsójával. A katafalk mögött kellett a másik folyosónak lenni. Mécses világított. Látszott, hogy valaki lakik itt. Mosdó, tükör, könyvek, kézilámpa és edények voltak a sírboltban. Az a valaki, aki itt lakott, meghallhatta közeledésüket, mert most lépett ki a másik folyosó bejáratából. Szökni akart és meggondolta magát? Vagy elrejtett ott valamit?... Lassan előrejött a katafalk mögül. Okosarcú, nagyorrú, hatalmas, ősz ember volt. Browningot tartott a kezében, de olyan nyugodtan ment a sötét felé, ahol a két katona lapult meg, mintha csak elgondolkozva járkálna. Az orrcimpái kissé megrezdültek és felemelte a fejét, mint az állat, mikor ellenséget szagol. Azután nyugodtan, hangosan megszólalt:

— Felesleges tovább rejtőzködni. Tudom,

hogy ott lapulnak és miután a paquettagéhez még mindig azt az átkozott bűdös olajat használják, azt is tudom, hogy légionisták.

— Hármát fogok számolni, -- mondta Thillmann — ha nem dobja el a revolvért, fejbőlöjjük. Egy, kettő, három...

— Voila. Legyen ahogy kívánja. — Ledobta a revolvért. — Nem mintha félnék, hogy beváltja fenyegetését, mert maguk halálom előtt szeretnének megtudni tőlem egyetmást, tehát óvakodni fognak attól, hogy hirtelen megöljenek.

A két katona eléjetoppant szuronytszegezve. Muhat olyan megvető nyugalommal nézett a mellének feszülő rohamkésekre, hogy Rastignacot előntötte a düh.

— Röviden uram, — mondta Thillmann. — Ha ideadja a platinát, ami magánál van, futni engedjük, ha nem, akkor beérjük a százezer frankkal, átadjuk magát a haditörvényszéknek, ott majd tudják a módját, hogy beszédre bírják és azután felkötik. Válasszon.

— Maga ostoba embernek tart engem uram. Ha odaadnék maguknak valamiféle platinát, szépen fejbekölintanának és ha nem adom, akkor is ezt fogják tenni.

— Tehát? Meg akarja kóstolni, hogy milyen az, mikor a légionisták beszélteni akarnak valakit?

— 'men fou, — mondta és vállat vont. — Csináljanak, amit akarnak. Nem tudok semmiféle platináról. — Ezzel hátatfordított nyugodtan a szuro-

nyoknak és odább sétált. Thillmann megmarkolta Rastignacot, aki rá akart rohanni a beyre.

— Nyugalom öreg... Elsősorban te itt sakkban tartod a puskáddal, ha megmozdul, mázold a falhoz, én meg majd benézek, hogy mi van abban az üregben, mit rejtett oda, mielőtt mi jöttünk. — Felkapta a szarkofágról az acetilénlámpát, hogy elinduljon. Muhat hirtelen megfordult. Megremegett a szája.

— Várjon! Nem szeretném, ha hiába fáradna. Az üregben ugyanis nincs semmi. Végeredményben, ha maguk a platinát nem szolgáltatják be a hadvezetőségnek, hanem kicsempészik az országból: és ahogy én a legionistákat ismerem, maguk kicsempészik, akkor nincs baj, még mindig jól járt a népem. Van egy feltételem. A holttestemet ne ebbe az üregbe tegyék, ami itt mögöttem van. Ez a szarkofág itt a középén üres és nézzék könnyű levenni a fedőjét. Miután végeztek velem ide tegyék a tetemet.

A két légionista elismerően összenézett. Férfi volt az, aki itt állt velük szemben. Igazi férfi.

— Meg fogják kapni a platinát. Büszkék lehetnek rá. Csak az én tudomásom szerint háromszáznegyvenhét ember halt meg eddig erőszakos halállal miatta. Egy sem harcban esett el. Remélem nem tagadják meg azt az előzékenységet tőlem, hogy hittem szerint elkészüljek a halálra. A platina itt van. Sokkal kevesebb, mint volt, de jó néhány embernek elég élete végéig. Azt hiszem kétszázezer fontot ez is megér. — Kizárt egy falbavágott szekrényt, amely-

nek zárja ügyesen ott helyezkedett el, ahol két téglát összeért. Öt darab, hosszú, ujjnyi vastag rudat dobott le a két katona lábához. Ott volt! Igaz volt! A légió öröksége! A legendás kincs!

Rájuk sem nézett többé, letérdelt az imaszőnyegre, néhányszor a földre borult arccal és buzgón imádkozott...

A légionisták ígéretükhöz híven tetemét az üres szarkofágban helyezték el...

ÖTÖDIK FEJEZET.

Ibrahim Ben Szinza földjén.

A rácsos kapunál újra találkoztak. Sötéten néztek össze, mint akik egymás szemében kutatnak valamiféle válasz után, de most sem szóltak. Szépen csatlakoztak és mentek visszafelé. A sarkon Hoffer is közéjük állt. Késő éjszaka volt, a hold már nem világított, sűrű trópusi sötét ülte meg a tájat. A mező végén csöszkalyiba állt. Ide mentek be. Azután csörrent valami és egy zseblámpa fénye tükrözve verődött vissza a platináról.

— Milliomosok vagyunk, — mondta rekedten Hoffer.

— Röviden fiúk, — szólt Thillmann valami furcsa hidegséggel a hangjában. — A platina a miénk, de lehet, hogy már egy hét múlva valahol a sivatagban kutyaagolunk és milliomos még nem fordult fel olyan nyomorultúl, amilyen halál miránk

vár. A platinát hat egyforma részre osztjuk, mert egy rész megilleti Lys Rouget is. De ezt Lys Rouge csak akkor kapja meg, ha mi megszöktünk, mert most csak egy platinarudat adhatnánk neki, ami jóval több a ráeső résznél. Amíg a légióban vagyunk, nincs más örökösünk, csak mi. Aki meghal, annak a részét a többi öröklí. Csak együtt szökhethünk meg. Aki külön menekül, az áruló. Mindegyikünk egy-egy rudat őríz magánál. Ha valamelyiket veszélyeztetett helyre küldik, vagy kénytelen különválni a többitől, nem viheti magával a platinát. Hacsak egyikünk van biztonságban, akkor az összes rudat ő tartja magánál, amíg a többi visszatér. Aki vét a szabályaink ellen: meghal. Aki egyedül próbál menekülni: meghal. Mindannyian, akik itt vagyunk, kötelezzük magunkat, hogy amelyikünk életben marad, az megbünteti az árulót. Ez a Törvény. — Szétosztotta a rudakat. — Most pedig hátra van a nehezebbik rész: a szökés.

— Jól beszéltél favágó! — szólalt meg egy női hang és a Vörös Liliom bukkant fel a homályból. — Még csak annyit teszek hozzá, hogy ha a többi mind elpusztul és egy megszegi a törvényt: én rátalálok. — Valahonnan a ruhája redőjéből egy tört vett elő. — Ennek a hegye szarvasvipera mérgével van bekenve.

...Mikor az őrzőrat elindult visszafelé, Horn félrehúzta a táncosnőt:

— A vörös kő mögötti üregben két gyermek van elbújva. Mentsd meg őket Lys. Akarom...

A Vörös Liliom bólintott.

... Hajnalban visszatért az őrzőjárat Guelizbe és Rastignac jelentette az őrmesternek, hogy az éjszaka folyamán nem történt semmi különös.

II.

Most már bizonyos volt, hogy másnap indulnak. A légió szokásai szerint hivatalosan nem jutott a katonák tudomására a mars ideje, csak a soraközóra szólító trombita útján, de az ilyesmi kiszivárogt az őrmestertől a kantinosnén keresztül a legénységig: holnap éjjel alarm lesz és a leváltott helyőrség elindul...

Ez a legrészletesebb információ: elindul. Hová? Merre? Szaharába, Indokínába, Madagászkárba, Kongóba? Ezt csak a kapitány tudja és talán a Jóisten. De nem mindegy? Olyan helyre, ahol kellemes élni semmi esetre sem mennek. Szahara, Indokína, egykutyra, mondta Tadieff, aki cári rangját a „colonelt” csak mint gúnynevet kapta vissza a légióban. Nem vitte többre közlegénynél. A légió becsületrendjét ugyan megkapta az egykori cári gárda tisztje, de az előléptetéssel csak úgy volt, mint Rastignac és Thillmann: több alkalommal követett el függelemsértést feletteseivel szemben, ezért nem lehetett altiszt. Dehát az embernek, különösen a sivatagban, ha a meleg és az egyhangúság kissé megviselte az idegeit, hamarabb fejébe megy a vér és mondjuk gyomorbarúgja a pimasz breton káplárt, aki azt képzei, hogy neki mindent lehet. Pedig

Tadief igazán finom ember volt. Tulzottan modoroskodott, mindenkivel rendkívül udvariasan beszélt, de ha mondjuk valaki abba a tévedésbe esett, hogy holmi nyegle, puha fickóval van dolga, az keservesen megbánta. Tadief a moszkvai úri társaság hangját használta, de ennek dacára félelmetes öklei voltak és az ördögtől sem ijedt meg. Voltak olyan bogarai, hogy például képes volt ütközet előtt is megborotválkozni és úgy beszélt a kantin pincérnőjével, mint a szmolinszky kormányzóság grófnéjával, de kinek nem voltak bogarai a légióban?

Együtt mentek el Lotharral az utolsó délutáni szabadságra. A tanár megkedvelte az európai műveltségű colnelt. Kerülte társait az emlékezetes éjszaka óta. Az elhagyott kunyhó volt az utolsó hely, ahol nyugodtan beszélhettek tetteikről, másról pedig nem tudtak volna beszélni, így inkább elkerülték egymást. Véletlen volt, hogy mégis találkoztak, mert a „colonel“ abba a templomszerű, kerek helyiségbe vezette Lothart, ahol a Vörös Liliom is táncolt. Rastignac, Tyckler és Thillmann együtt voltak itt. Később Horn is betért. A hangulat nem volt kedélyes, mint máskor. Az egész arab negyed különösen nyugtalan volt. Egy köztisztelőben álló béma, vén arabot, akit mindenki jól ismert, szétroncsolt fejével találtak délben a Kutubia mecset előtt. Vérével írták köréje az aszfaltra a félelmetes szót: **T h a r !** A béma arabot Darudannak hívták és szokszor elvonszolta magát a kávéházig, ahol a Vörös Liliom enivalót, vagy pénzt adott neki. Lys Rouge sem tán-

colt annyi kedvvel, mint máskor. Szeme ijedten pillantott olykor a bejáratra.

— Csak akkor látja az ember, hogy arab, ha nagyon figyelmesen, nézi, — mondta a colonel. — Inkább a pillantásában van valami keleti és a mozdulataiban. A bőrét akármelyik párisi nő megirigyelhetné...

— De idegesebb, mint máskor, — mondta Tyckler. — Micsoda művésznő! A legkomolyabb európai színpadokon sikere lenne. Csak ne volnék katona! Az utolsó fityingemért turnéra vinném. Dölne a pénz... Mert ez a nő Amerikába való! A Broadwayre!...

Horn nem szólt bele a társalgásba. Ideges volt. Többet ivott, mint máskor. Később egy másik asztalhoz ült le a Vörös Liliommal.

— Megtaláltad a két gyereket? — kérdezte a nőtől.

— Elvittem őket valakihez, aki ismeri a tevehajcsárt. Azt a bizonyosat... Ibn Razutot!

— Ostobaság volt! Éppen attól az embertől kell őrizkednünk. Hol vannak a gyerekek?

— A Mellah felé vezető út elágazásánál egy zöldségkófa lakik, nála hagytam őket és elküldtem, hogy értesítse Ibn Razutot... Itt jön!

Egy arab nő jött az asztalukhoz.

— Liliom! Gyere azonnal a gyerekekért! Nem találom azt a tevehajcsárt és nem akarom otttartani őket magamnál. Bajom lehet miattuk. Azt sem tudom kicsodák. Ha nem viszed el onnan, kiteszem őket éjszakára a mezőkre...

Alkonyodott. Közelgett az idő, mikor Medina kapuit lezárják. Lys Rouge felállt és indulni készült.

— Nem engedlek egyedül! — mondta Horn.

— Itt maradsz! Engem mindenki szeret ezen a környéken, semmi bajom sem lehet. Veled csunyán elbánnak, ha kapuzárás után itt vagy...

Mielőtt Horn felelhetett volna, kisurrant az ajtón. A diák azonban nem bírt belenyugodni ebbe. Borzasztó félelem nehezedett rá, ösztönösen szörnyű balsejtelem. Láta, hogy bajtársai fizetnek, nemso-kára vissza kell menni... Félrehívta a tanárt:

— Idehallgasson Lothar úr, nem mondhatom meg miről van szó. Gyorsan kell megértenie: ha nem jövök ide vissza, mire elhangzik a kapuzáró ágyulövés, keresse meg a legelső őrzőjáratot és küldje őket a Mellah felé elágazó úthoz. — Választ sem várt és kisietett a helyiségből. A sarkon látta eltűnni Vörös Liliomot a kofával. Szinte futva igyekezett a nyomukba. Vályogkalyibák és fatörzsek mögé bújva ötven lépésnyi távolságból követte őket...

Sötétedett. Lothar tnaácestalanul állt a kávéház ajtajában. Már megszólalt a takarodó kürtjele is és csak várt, hogy Horn visszajön. Az ucca elnéptelenedett, lomha bennszülött árnyak tűntek fel itt is, ott is... Sandán nézegették az ácsorgó légionistát... Lothar kissé rosszul érezte magát. Azután eldörrent Gueliz ágyuja! Most csukják be Medina kapuit. Gyorsan elinált. Hol lehet az őrzőjárat? Horn bizonyára veszélyben van... Távolabb a Quartier Ré-servé szabálytalan sziklakoloncokból felhalmozott

falai látszottak. Most jutott eszébe, hogy oda mindig küldenek patrult. Sietett... Arabok, akik egy fal mellett állottak eddig, hirtelen körülfogták.

— Elkéstél fickó! — kiáltotta az egyik és leütötte a sapkáját. A tanár kirántotta rohamkését. Kemény tárggyal a tarkójára ütöttek, hogy előrebukott... A lábak között gyorsan kisiklott és felugrott a földről. Futni kezdett. Nem üldözték. Nevetést hallott maga mögött... Futott... Futott... Hirtelen beleütközött valakibe: az őrzője volt.

— Nem hallottad a takarodót, részeg disznó? — recsegte a káplár.

— A Mellah felé vezető úton... — lihegte — megtámadtak egy légionistát a századomból... Horn...

— Futólépés!

... Már látszottak a szőlőhegyek a városon kívül. A két nő sietett.

— Reggelig csak magadnál tarthatnád őket! — mondta a vörös Liliom.

— Egy percig sem! Nem akarom, hogy meggyüljön a bajom miattuk. — Feltűnt előttük a forduló, ahol a kofa kunyhója állt. Lys Rouge megtorpant. Mintha egy burnusz villant volna meg az egyik bokornál. Vagy tévedett?

— Siess asszonyom! Éjszaka lesz!

— Ott mintha a kunyhód mellett...

Közvetlen közelből egy arab pattant fel és megragadta a karját. Mintha a földből jönnének elő,

négy-öt burnuszos arab ugrott elő az út árkából. Az egyik durva kézzel megragadta a karját, Lys nagyot sikoltva kirántotta magát és visszafelé futott. Az átmenet nélkül leszálló trópusi éj, hirtelen hőmálya borult a tájra. Hallotta maga mögött a futólépéseket. Nyomban eléri. Most azonban szemben vele, egy fa mögül gyors egymásutánban három lövés hangzott el és a táncosnő mögött egy nehéz test bukott a földre. Horn! Ő lőtt a fa mögül! Nem érte volna fel a fát, de a fiú kiugrott eléje és berántotta a karjánál fogva, először a fa mögé, azután megindult vele futva a mezőn át. Lövés dörrent mögöttük.

— Hasra! — kiáltotta Horn és lerántotta a földre. Golyók fűtyentek felettük. Megtöltötte újra a revolverét és egymásután négy lövést adott le. Azután a pillanatnyi szünetet kihasználva, sebesen oldalt futott, merőlegesen eltérve az eddigi iránytól, hogy a sötétség oltalma alatt elmeneküljön. Lys minden erejével védekezett a rosszullét ellen. Horn ujjai úgy szorították a karját, hogy szeretett volna felsikoltani. A burnuszos árnyak kutatva jártak ide-oda az éjszakai mezőn. Csak elmosódott körvonalak látszóttak. A menekülők ismét ott voltak, ahol az út a város felé fordul. Most! Meg kell kockáztatni! Hirtelen felemelkedtek az árokból, kiugrottak az útra és futni kezdtek. Sűrű lábdobogás hallatszott mögöttük... Beértek a Medinába levezető piszkos sikátorok egyikébe. Hosszú, vén házak, sötét ablakok meredtek rájuk, a keskeny ucca két oldalán. A

letiport földbe belenyomódott nagy kavicsdarak helyettesítették az uttestet és az afrikai éjszaka fullasztóan párás, forró és fojtó volt. Ha szembe jönnek, egyszerre csak kettő tud a szűk ucca torkolatán nyomukba érni. Talán feltarthatja őket, mint egy szorosban. A Lys már ájultan feküdt a földön, Horn megpróbálta félkarjával felemelni, jobbjával leadta az első két lövést. Az egyik arab nagyot zuhanva előregurult az úton, a másik visszahúzódott. A legionista fedezéket keresett... Magával hurcolta Lyst egy köciszterna mögé, amelybe esővizet gyűjtöttek. Az ucca néma és kihalt maradt. Itt nyugodtan megölhettek bárkit, különösen légionistát, az ittlakó csöcseléknek minden oka megvolt rá, hogy távortartsa magát mások csetepatéitól. Az arabok sűrűn tüzeltek és sok golyó koppant a víztartályon. Takarékoskodva a lőszerrel, Horn is viszonzta a lövéseket, hogy távortartsa őket az ucca bejáratától. Érezte azonban, hogy ez csak percekre sikerülhet. Persze Ibn Razut! A kofa összejátszott vele! Örölség volt, amit a Vörös Liliom tett. Egy golyó horzsolta a kezét, melyben a revolvert tartotta... Az ucca két oldalán már lopakodtak előre az árnyak. Itt a vég! Elhullott társaikat fedezékül használva, előre nyomultak az arabok. Ütemes lépések döngtek most Horn mögött. Éles hang hallatszott: „Halt! Fix!... En joue... feu!”

Horn feje felett sortűz ropogott el és amelyik élve maradt a támadó arabok közül, az eszeveszett futásban keresett menedéket.

Megmenekültek!

III.

A hatalmas lapályon egyetlen fűszál sem élhetett. A század a csaknem víztelen Gidi síkságon menetelt, amely a Magas-Atlasz nyugati lábánál kezdődik és mintegy ezer kilométernyire dél felé nyúlik, ahol óriási mocsárrá változik, mielőtt az Atlanti óceán partjánál bevégeznie. A kopár talaj kerges-salétromos felületbe görcsösödött meg az ősi lehülés idején és nem terem meg rajta más, mint néhol a szegényes alfafű meg bogáncs. Tíz hónapon át egyetlen csepp víz sem hull erre a vidékre és a hatvan Celsius állandó pokla méteres repedéseket feszít a föld testén. Az enyészet csöndje borul a végtelen sík szteppére, mely mint egy roppant kazán feneke, megsokszorozva ontja vissza a ráhulló perzselő sugarakat. A halálos puszta egyhangúságát csak a hőségtől, szomjuságtól megveszett hiénák és sakálok sikoltozva vágató kis csoportja töri meg néha. Délnyugat Afrika felé itt vezet keresztül a légió útja.

Lothar a végkimerüléssel küzdött. Horn nagyon szenvedett, de állta az utat. A német katonai erények nála sem vallottak szégyent. Lefogyott, de megerősödött. A diák lassan férfivé edződött. Rastignac lecsatolta Lothar ásóját, elvette a kulacsát. Ilyen menetelésnél a legcsekélyebb teher is kimondhatatlanul súlyosnak tűnik. Thillmann a százhusz élest vette át. Közben ügyesen eltakarták a tanárt, hogy a sor mentén végigjáró altiszt ne vegye észre ezt az alapjábanvéve tilos machinációt. A

puskát nem tudták átvenni. A súlyos Lebelből ketőt ki vállalna? Lothar így is megint erőre kapott átmenetileg. És Hoffer? Az elsőosztályú fülkékhez szokott Hoffer, vajjon hogy bírta az utat? Különös módon az orvosi depós szekérhez volt beosztva, mint gyógyszerész. A menetben két öreg gyógyszerész bandukolt félholtan és mégis Hoffer ült az árnyékos szekér mélyén kötszerek és fiolák között pikét játszott az ezredorvossal. Nem valami jól bírta az utat, többször panaszkodott a pokoli hőség és az elviselhetetlen menetelés miatt, úgyhogy Dr. Marvel végül hűsítőlapdacsokat utalt ki számára. Később még arra is engedélyt kért, hogy levethesse a zubbonyát és miután a törzsorvosnak csodálatos szerencséje volt a játékban, sőt Hoffer éppen, mikor ezt a kedvezést kérte, hogyhogynem négy ászt osztott le, tehát a doktor megengedte, hogy levegye a kabátját. Az oldalfegyvert eddig még fel sem vette és a százhusz éles töltényt egy ládába csomagolta a steril vattával és a jóddal együtt.

Lotharnak ismét habzott a szája. Félig önkívületi állapotban, hirtelen ledobta a puskáját és úgy ment tovább, mint egy alvajáró.

Most mi lesz?

Az a Tadief nevű légionista, akit colonelnek csúfoltak, mert valamikor ezredes volt és Wrangel leveretése után került a légióba, megrázta Lothart és a fegyverre mutatott. De az csak ment. Még lehajolni is képtelenség. Ki emelne fel ezen a halálos túrán egy súlyos fegyvert? És ha felemeli, mit kezdjen vele? Rastignac és Thillmann összenéztek.

Azután Horn lehajolt és a saját vállára dobta Lothar puskáját. Senki sem szólt. A szájak felhasadoztak a szárazságtól. Az ivóvizét már mindenki felhasználta, csak annyi volt a kulacsokban, amennyit a főzéshez kell beszolgáltatni. Az egyetlen lehetőség felfrissülésre az volt, hogy félóránként megnedvesítették a zsebkendőt néhány cseppnyi vízzel, azután megdörzsölték vele a szájpadrólását és a gégefőt. Horn a biztos haláltól, de legalábbis egy év kényszermunkától mentette meg Lothart. Tántorogva, kínban vonszolta magát a két puskával. Senkisem merte vállalni a terhét. Azután már másképpen néztek a kis Hornra, mikor ez a tizenkilenc éves diák este hét órára az escadronnal együtt, vállán a két puskával megérkezett Namasz-Rumbába!

IV.

Az oázisban három teljes napot pihentek. Lothar nem köszönte meg Hornnak szavakkal, amit tett. Nem is lehetett ezt szavakkal megköszönni. Kezet szorított vele és ránézett, de a szemében azzal a furcsa csillogással, ami a légióban csak egy szerencsétlen lateiner tekintetében jelenhet meg, mert nagyon közeli vonatkozásban áll azzal, amit általában könnynek neveznek.

Innen a Csad tóig, már könnyebb terepen át vezetett az út. Nehézséggel csak azon a rövid szakaszon kellett megküzdeni, amely a Szahara kelet felé húzódó nagy, szélmarta horpadásán, az úgyneve-

zett déli defláción keresztül érintkezett az Egyenlítő Afrikával. Most már az is kiszivárgott, valószínűleg Hofferen keresztül, hogy az utuk célja a Kongo. Elérkezett a tizenkettedik óra, amelyben Ibrahim ben Szinzaval le kell számolni. Szinza tíz éve használta ki azt a körülményt, hogy a Kongo választóvizeinek környéke különböző államok határterületeivel érintkezik. Irgalmatlan rabszolgahajcsár volt, adószedő kiküldötteit jobban respektálták a francia, angol, vagy belga tartományi főnököknél, büntetőexpedíciói leírhatatlanul kegyetlenek voltak, keze a londoni Cityig ért el, mert titokban adófizetői közé tartoztak a gummi, elefántesont és fatrösztök, amelyek Leopoldvilleben csekkszámlát nyitottak a Kongo koronázatlan királyának. Szinza ereje abban állt, hogy ha egyik tartományban megszorították és már-már bekerítették, akkor valamegyik hegyiösvényen, vagy mellékfolyón át, a szomszéd tartományba menekült és a sarkában lévő francia katonaságnak előbb a párisi követ útján a bruxellesi gyarmatügyi államtitkártól kellett volna írásbeli engedélyt kérni, hogy a rablót belga területen is üldözhesék. A belgák elől angol területre szökött és ha ott szorongatták, ismét francia Kamerunban bukkant fel. Ez a rabló engedélyeket adott ki és vont be, állítólag többször évente megfrodul Európában is, ilyenkor szmokingot hord és bankigazgatókkal barátkozik. Azt is rebesgették, hogy a helyi polgári hatóságok Kongo vidékén Szinza vesztegetési pénzeiből nyaralókat építenek. Tíz óven keresztül tartott Szinza félhivatalos uralkodása.

Ezalatt szükség is volt rá, mert az állam nem hajthatott ezrével rabszolgákat az ipartelepekre, amire viszont a tőkéseknek volt szükségük. Most azonban Bruxellesben, Párisban és Londonban egyaránt torkig lettek Szinzával. Különösen, mióta hathatóssabb munkavédelmi törvények megszüntették azt az állapotot, hogy rabszolgák egészségtelen blokkházakba zsúfolva, ócska gyöngyökért és rongyokért robotoljanak. Szinzára nem volt szükség, le kellett építeni a kiadásrovatból és így tíz év múlva végre rájöttek arra a kézenfekvő ötletre, hogy három alfam katonasága egyszerre is üldözheti a banditát és akkor nem folytathatja tovább ezt a „hol az olló” játékot. Az angol, francia és belga katonai hatóságok közös terv alapján láttak hozzá, hogy a rablót és többszáz főből álló hordáját megsemmisítsék. Az angol hatóságok ötezer font jutalmat tűztek ki Szinza kézrekerítőjének és statáriumot hirdettek mindenkire, aki élelmet, rejtékhelyet ad a rablónak, vagy embereinek.

Ezt mind Hoffertől tudták meg, aki különben is igyekezett előnyös helyzetét társai számára is kihasználni és mire eljutottak a Csad tóig, a jód és vatta mellett körülbelül ezer darab éles töltényt szállított, amivel nagyon megkönnyítette barátai sorsát.

Táborozáskor együtt voltak úgy, mint mindig, de a platináról sosem esett szó. Csak a szökésről beszéltek. Volt már térképük, iránytűjük, amiket mind Hoffer szerzett a raktárból, ahonnan mellékesen a tiszteknek kijáró cigarettafajtákkal is el-

látta társait. A három veterán: Rastignac, Tyckler és Thillmann nagyon óvatosak voltak a különböző tervekkel szemben. Horn legszívesebben nekirohant volna a sivatagnak, Lothar leginkább az ifjúsági olvasmányokból vett részletek alapján szólt hozzá az üggyhöz, Hoffer azon a véleményen volt, hogy meg kell vesztegetni néhány altisztet, vagy kártya közben leitatja a törzsorvost, magához veszi az okmányait és ruháit... Az öreg bakák azonban ismerték Afrikát és szerintük egy szerencsés alkalmat kell kivárni. Azután Tyckler német dalmot énekelt, vagy klasszikusokat adott elő és előadásait általában Lothar felé fordulva fejezte be:

— Mi, művelt emberek, mint ön meg én, a sivatagban sem tagadjuk meg kultúránkat.

Horn Lothar segítségével francianyelvű leveleket írt Lyds Rougenak, aki Marakschben várta a fejleményeket. Leveleit először impurumban írta, azután Lothar átjavította és akkor Horn újra leírta tisztán. A legfárasztóbb menetelések után is megírta gondosan kétszer a levelet, mikor Lotharnak még az is kínszenvedést okozott, hogy átolvassa őket. De azért nagyon lelkiismeretesen végezte a javítást.

Egy angol századdal egyesülve folytatták az üldözést.

... Rawson őrnagy, az angol szappörök vezetője, Sebastian kapitánnyal együtt ült a sátrában.

— Most próbáljunk egyszerűen portyázni. Sajnos, úgy látom, hogy az előre megállapított tervet valahogy megtudja a gazember. Őt ugyan nem

fogjuk megtalálni, de valahol csak ráakadunk a zsi-ványaira.

— Nekünk azonban Szinza kell!

— Szinzát pedig dobszóval nem fogják meg. Szerintem csak egy módja van a sikernek: ha valaki egyedül indul neki és valami gyanutlan helyzetben hozzáférkőzhet a rablóhoz. Talán a saját emberei közül valamelyik bitang a kitűzött jutalomért... — Egy mozdulatot tett a tenyerével a torka irányában, amivel jelezte, hogy mit kellene annak a bitangnak Szinzával csinálni. Rawson őrnagy az angol titkos szolgálat egyik legértékesebb embere volt. Az angolok most is bíztak benne, hogy elbánik Szinzával. És Rawson meg is találta a célravezető eszközt. Pásztorokat bérelt fel, papokat vesztegetett meg, hogy így „magánúton“ jusson Szinza fejéhez. Saját eszközével közelítette meg. Korrupcióval, árulókkal húzta egyre szűkebbre a hurkot körülötte. Meg is mondta őszintén a felletteseinek, hogy az üldöző expedícióban nem nagyon bízik. A bekövetkező katasztrófa őt igazolta.

Sebastian kapitány előrement a bantu négek földjére portyázni. Megállapodtak Rawsonnal, hogy egy kört írnak le és a mangbatu erdők kezdetén találkozik a két század. A Tuburi mocsárba már az utászokkal együtt hatolnak be. Maga a bantu-föld is kissé mocsaras, de a forróégövi őserdőben nincs süppedékes tőzegláp, inkább a papi-ruszbozótok és az áttörhetetlen hydrofilis kuszóhá-lózat jelzi az ingoványt. A tájék, az emberek, az ég-

hajlat, az egész környezet némán, ellenségesen, halálosan fogta körül a kis francia csapatot, amely az egyetlen keskeny ösvényen haladt. Ez itt valamikor Lundaország volt, a leghatalmasabb fejedelemeinek, Muata Javonak birodalma és Afrika területén seholsem gyűlölik olyan babonás irtózáttal, olyan fanatikus vérszomjúsággal az európaiat, mint itt, az Ubangi-Sári öserdeiben, ahol a bantuk, a nyamnyamok és a törpe pigmeusok, hullamérgekkel preparált nyilaik hegyén, a láthatatlan, gyorsanölő végzetet tartják készen, minden cserje, minden körakás mögött. És ezek a bennszülöttek függetlenségüket, viszonylagos biztonságukat Szinzának köszönheték, ezért minden faluban harcrakész tábornokot organizáltak.

Lotharon a caffard jelei kezdtek mutatkozni. A caffard a titokzatos, ismeretlen, téboly, amely a sivatagban és az öserdőben százával pusztítja a legionistákat. Melankóliával kezdődik, ami napokig, esetleg hetekig tart, azután ámulékban tör ki, hogy társai kénytelenek agyonverni a szerencsétlent. Ha sikerül megkötözni a beteget, csak a kínjait hosszabbítják vele, mert agy-, vagy tüdővérzésben múlik ki órákon belül. A gyógyulás egyetlen lehetősége; gyors környezetváltozás, valami, ami az öserdő, vagy a sivatag egyhangúságát megtöri. Sokszor éppen egy véres ütközet oldja fel a kezdődő caffardot, szóval mindegy, hogy mi, csak szűnjön a csend, az egyhangúság, az órák és események azonossága, fojtó melegben, lélektelen gyaloglásban. Lothar sárga halántékain kopolyászerűen mo-

zogtak a csontocskák, nem mosakodott, néha magában motyogott és a szeme pillanatokig üresen meredt arra, aki szólt hozzá. A terebélyes, dúslombú fák izzadó bőrlevelein, halálos nagy csöndben, láthatatlan fantómok nehezedtek a föld penészszagú páráival a katonák kedélyére. Ez az izzó, nedves, mozduatlan levegő, az ismeretlen veszély lidércnyomásos omenjével, rosszabb volt, mint a csontokat kikezdő reuma, vagy a láz, amely kivétel nélkül minden embert borzongatott és a sok chinin, amitől állandó, láthatatlan kis harangok csilingelnek az agyban...

Valaki kizuhant a sorból. Azután még egy zuhanás. Honnan jöttek a nyilak? Senkisé tudta. Vaktában egyes tűz alá vették a szemközti bozótokat. Igen! Sikerült! Néhány pigmeus iramodott futva lefelé a csapáson. Végre! Végre valami, ami megbontja a bakancsok örökös, egyforma tipró zaját. Vadul özönlöttek le a dombról jól látszó kis néger falu felé. Látszólag elhagyott kunyhók álltak ott. Valószínűleg a kapitány sem volt idegeinek teljesen ura. Nem hagyott utóvédet, nem küldött járőrt, rohamot vezényelt a falu ellen. Keskeny ösvényen haladtak eddig, néhol azon is puskaagggyal kellett szétverni a rotangindákat, légyökökereket. Két oldalt a járhatatlan ösrengeteg vad sűrűje szegélyezte az utat. Csak a pigmeus falunál szélesedett ki gömbölyű tisztássá az ösvény. A kapitánynak tudnia kellett volna, hogy ha ezen a helyen meglepetés éri, egyetlen embere sem menekül élve. Ötven lépésnyire a néger falutól, a látszólag kihalt kunyhók

mélyéből irtózatoss tüzet nyitottak meg. És nem bennszülött nyállal, hanem jó modern puskákkal, amelyekhez néhány gépfegyver is járult. Az első sortűz nyílt terepen, készületlenül érte a katonákat, úgyhogy egyharmadrészük nyomban elhullott. De ez végleg eloszlatta a caffardot, és zűrzavar helyett a legnagyobb rendet és nyugalmat idézte elő. Pillanatok alatt, amennyire a szűk terepen lehetett, fedezéket kerestek. Az escadron vége szép rendben megkezdte a visszavonulást és a Lebel puskák nem maradtak adósok a válasszal. Meg is úszták volna az egészet a sortűz áldozataival, ha nem következik be a második meglepetés, amellyel betelt a végzetük: az ösvény emelkedésén, ahol lejöttek, két rögtönzött gépfegyverállás mögül hátulról is tűz alá vették őket. Be voltak kerítve, a visszavonulás elvágva és kétoldalt a járhatatlan öserdő, ahová, ha be is tudnak hatolni, a biztos halál vár rájuk. A golyók jóformán minden talpalattnyi helyét elárasztották a kis ösvénynek. Az egyetlen lehető pozíció néhány kidőlt fatörzs mögött, az ösvény mentén kínálkozott. De meddig? Ha a veszett tüzelés eléggé legyőngítette állományukat, vagy elfogy a portyázásra vitt kevés munició, egyszerűen lemészárolják őket. Az utat már most is kék kepik tarkították sűrűn és csak innen látszott hány halottat veszítettek percek alatt. A kapitány beszüntette a tüzelést, hogy takarékoskodjanak a municióval. Régi légionista taktika szerint néhányan, köztük Tadief is, a „colonel“, a golyózáporban halott bajtársaik közé kúsztak, lecsatolták róluk a tölténytáskát és az állásuk

mögé dobták. Most kiderült, hogy a bennszülöttek csak csalétkül szolgáltak. A falu felől megindult Szinza arab és néger hordájának egy osztaga. Meg lehetett ismerni őket jellegzetes vörös turbánjukról és fehér burnuszukról. Azt hitték, elfogyott a katonák municiója. Vagy százötven méternyire engedték őket. A kapitány érdeklődve figyelt a messzelátóján, amikor már elég közel jöttek, hátraszólt: „En juoe... Feu!“ Tűz! Rohamléptekkel menekültek vissza a banditák és most már mint dérfoltok, néhány fehér burnusz is ottmaradt a szép zöld adarfüben. A tüzelés egy percre sem szűnt meg mindkét oldalról. A kapitány, aki állandóan kinézett látesövével, átlőtt fejfel terült el. A káplár felémelte. „Fini“ motyogta, a tiszt furesa mosollyal és meghalt. A káplár is rábukott és tarkójából dőlt a vér. Fentről a hátuk mögött most már három gépfegyver szólt és valahol az öserdő fái közül is lőttek rájuk. Mint rangelső az őrmester volt a parancsnok. A „Colonel“ nyugodtan belecsavart egy cigarettát hosszú szipkájába, finom, keskeny ujjaival még meg is nyomogatta, hogy jól szeleljen, rágyújtott és odament az őrmesterhez:

— Mondja mon sergeant, igazán azt hiszi, hogy szebb halál nincs, mint itt agyonpuffogatni magunkat? Nom du nom un pétard!... Akkor már inkább essünk el egy szép rohamban. Nem gondolja?

— Mond valamit. Készen vagytok?

Szuronytszegezve megindultak. A németek átkarolták egymás vállát, Lothar ment középen és az eszeveszett golyózáporban harsányan énekeltek:

„In der Heimat, in der Heimat
Gibt's ein wieder, wieder, wieder
Wieder sehen...”

Egy westfáliai fiú kibukott közülük. Ez nem volt harc. Néhány bátor embert kivégeztek lesből. Illetve mégsem mindet... Talán harmincan lehetek még, mikor a falu közepéből hirtelen porfelhő csapott fel, dörrenés remegtette meg a földet és szilánkokra szakadt kunyhók röpködtek a levegőben. Azután még egy és még egy. Rawson őrnagy szappörjei érkeztek meg és mivel nem tudtak elég gyorsan közeledni, egy vízmosásban megszólaltatták a kis hegyiágyut. Három lövéssel kidobták a falu védőit állásukból. Az angol gyalogosok hátbapatták a dombon felállított gépfegyver körüli csoportot, ezek szétiramodtak mindenfelé az őserdőben. A légionisták kis csapata hatalmas ordítással rohanta meg a falut és a szanaszét menekülő rablókat, pigmeusokat öldökölték. Ez már nem volt emberi, nem volt semmi harci jellege. Itt harminc megdühödött marcona ember ölt, kegyetlen elkésesedésében, halott bajtársai miatt. Ilyen harcokról nem szoktak megemlékezni a légió krónikái.

De Ibrahim ben Szinza ismét láthatatlan maradt!

HATODIK FEJEZET.

Szökés.

— Most, — mondta Rastignac. Thillmann bólintott. A harminc embert Rawson útnak indította a közeli francia helyőrség, Fort Lamy felé. Ez volt

az alkalom! Mire összeállítják az elveszettek listáját, mire kiderülhet, hogy őket csata után látták, ami nem jelenti azt, hogy az öserdőben nem pusztulhattak el útközben, vagy sebeik miatt, addig olyan egéruat nyernek, amire ritkán van eshetőség.

Másnap ahelyett, hogy észak felé indultak volna a többiekkel, estig jókora utat tettek meg délnek. A támadás színhelyén egyszerűen kifosztották az escadronjuk konyhaszekerét, miután az angol örök nem igen törődtek azzal, hogy mit csinálnak a légionisták saját holmijukkal. A meneküléshez szükséges, elengedhetetlen feltétel ezen a vidéken, minden ember számára egy öszvér. Három öszvér volt a légionisták kocsijánál, hármat Rastignac egyszerűen elkötött az angoloktól. Utirány csak egy volt: elérni bármi áron a Szanga folyót, amely a Tuburi mocsarakon túl esik útjukba, ha állandóan dél felé mennek. A Szanga sebes áramlással folyik bele a Kongóba, mintegy kétszáz kilométerre Brazzoville felett. A Szangán egyszerűen leusztatnak csónakon, vagy tutajjal a Kongóig és a Kongon egy nap alatt Brazzovilleben vannak, ahol azután meg sem állnak: egyenesen Matadiig sodortatják magukat és a belga Kongon biztonságban vannak. Az út legnehezebb szakasza az első volt: eljutni a mocsáron és az öserdőkön keresztül egy körülbelül kétszáz kilométeres útszakaszon a Szangához. Viszont aránylag ritka kedvező alkalom volt ahhoz képest, hogy egyébként a Szaharából, vagy Északafrika rendőri és katonai hálózatán keresztül szokták a szökés lehetetlen módját megkísérelni. Ha barát-ságtalan bennszülöttek, vagy Szinza emberei kezé-

be kerülnek, akkor még különlegesen csunya véget is érhetnek.

II.

Egyikük sem mondta ki, de valamennyien tudták már a szörnyűséges valót: eltévedtek. Az ösvény valahol végetért és az elefántcsapás, amit a katonai térkép jelzett, csak nem tűnt fel sehol. Olyan helyeken jártak, ahol ember talán még sohasem fordult meg. Egy egész szakasz utász munkáját végezték el, hogy öszvért és málhát ne kelljen elhagyniok az öserdőben. Rohamkéssel, puskaaggyal törtek utat a szívós ösbozótban, karvastagságú léggyökereken át és az öserdő örökös árnya dacára elviselhetetlen volt a hőség. Többlábnyi mélységű növényi és állati maradványokból képződött guano ontja magából dúsan a bomlásból megújuló életet; természetek élősdiek és csuszómászók tömegét... Lihegve, némán, méterenként küzdötték előre magukat, anélkül, hogy csak sejtették is volna az irányt. Levegő után kapkodtak, ruhájukat letépte, testüket összevérezte a töméntelen háncs és tüske, minden lépésnél száz karom húzta vissza őket, mint-ha egy roppant polippal viaskodnának. Lotharral alig volt bajuk. A csendes örület tünetei mutatkoztak rajta. Néha összevissza fecsegett, kacagott, ősz tincsei csapzottan lógtak a homlokára és érzéketlenül ment. Annál több vesződés volt az öszvérekkel, pedig ezekre vigyázni kellett, mert akármelyik állat kidőlése egy ember menthetetlen vesztét is jelentette. Innen gyalog senki nem juthatott el élelmi-

szér és ívóvízkészletével együtt a Szanga folyóig. Hihetetlenül szenvedtek a piócáktól. Lábszárvédőjük alatt undok nyüzsgést éreztek, a cipőfűző közeiből fityegtek ki imbolyogva a duzzadt, sötét testek. Nyakukig, hátukig is felmásztak a kövér piócák. Ehhez még hozzájárult, hogy Lothar semmitsem segített, a gyöngé, puha Hoffer pedig alig valamit. Délután megeredt az eső, de a meleg egy fokkal sem csökkent és a zuhogó langyos víz alacsonyabbra verte a párákat, amelyek így még sűrűbbek és nehezebbek, mert megtelnek a humusz fojtó szagával. Az óriási páfrányok és vastag, hatalmas chininlevelek mint élő esőcsatornák öntötték rájuk a vizet. A süvöltő orkánban liánok és légygyökerek csapkodtak elszabadult gépszíj módjára. Iránytű és térkép segítségével igyekeztek meghatározni helyzetüket, mert csak arra vigyáztak, hogy lehetőleg délnyugati irányban haladjanak. Estére elértek egy elefántcsapást, de hogy ez a keresett út lenne, azt csak nagy optimizmussal hitték volna. És egyszersak valami csodával határos módon hirtelen kibukkantak a vadonból. Minden átmenet nélkül megszűnt a rengeteg és ott álltak egy dombháton. Parkszerűen elszórt bozótok, ritkás paratölgyek és kaktuszok fedték a vidéket. A kandeláberszerű majomkenyérfa egy sűrűbb csoportja körül végre megpihentek, kicsapták az öszvéreket legelni és újra a térkép fölé görnyedtek halálos kimerültséggel. Valamennyien ingerlékenyek voltak, nőies hisztériában vonaglott az idegrendszerük. Horn egyszersak leült és elkezdett levelet írni Lysnek. Hoffer ezen kacagott, amit a diák kikért magának és a szóváltás hevében már-már revolvert rántott.

Ettől Lothart váratlanul sírógörcs lepte meg. Rastignac káromkodott.

— Még itt is firkálsz, mint valami hülye! Te alattomos kölyök!

— Csak gyere, ha belém akarsz kötni! — kiáltotta Horn — még tartozom neked a bemutatkozásodért.

Thillmann közbevetette magát, de nem sok jóindulattal Horn iránt, inkább a maradék józanságának engedelmeskedve.

— Ha kitör rajtatok a caffard, valamennyien itt pusztulunk. Menjünk tovább arra a tisztásra, onnan többet látunk. Lehet, hogy már közel vagyunk a célhoz. — Bízatta őket Tyckler.

Most már ráülhettek az öszvéerekre, ami kissé visszaadta az erejüket. A tisztás után szelíd lejtő következett, amely hágóvá szűkült és bozótos szteppében folytatódott. Az egész vidék úgy lejtett, mintha távolabb folyó völgyét képezné. Jobbra beláthatatlan messzeségben hatalmas erdőség terült el, csupa faóriás, de valahogy nem olyan sűrű és bozótos, mint a dzsungel. Thillmann meglepetten kiáltott fel. Azután hosszan nézett a messzelátóján, majd ámultan suttopta:

— Mahagóni... Istenemre mahagóni!... — A többiek kissé értetlenül nézték a favágót.

— Olyan kincs van itt előttünk, olyan mérhetetlen vagyon, amilyenről fogalmatok sincs...

Társai mérsékelt lelkesedéssel vették tudomásul ezt a kétes értékű szerencsét. Egy jó gázlót, rendes utat nagyobb örömmel fogadtak volna, de Thillmann,

mintegy szuggeráltan meredt a beláthatatlanba húzódo erdőségre.

— Sok pénz kell hozzá... Nagyon sok pénz. Szép csatornát vágni innen a legközelebbi mellékfolyóig, ahonnan leúszna a fa a Kongohoz és ott arannyá válna. Az erdő ontaná a milliőkat...

A legdrágább téglá vörös, fényes, puha Toona Szerrata és a sok óriási Yarah, amilyent eddig csak Ausztráliában leltek, mozdulatlanul meredt rá a hegynek húzódo erdőség felől.

Hajnalra elérték a Tuburi mocsarat. Innen még pontosan százharminc kilométernyi útjuk volt a folyóig.

HETEDIK FEJEZET.

Dráma a dzsungelben.

A televényes föld alacsonyravert párájának fojtó, füstszerű nyujtódzásában folytatták útjukat. Pirosvirágú oleánderek, öskaktuszok, kávécsérjék és dús mimózasövények pompáztak a szívós, zöld iszapban. De mindenütt síri magányosság, halálos csend. Ez az öserdő mocsara. A levegő és a víz mérgezett. Fojtó, kék ködön keresztül, ibolyaszínűen borong a nap és roppant hevétől izzik, forr az olajosnak tetsző sárréteg. Állat nem jár ide inni, madarat nem látni. Csak nagy, fekete vizikígyók siklanak néha és a bambukfák bolyhos, keménypáírszerű levelei, furcsa zörejjel mozdulnak meg az áthaladó kis karaván felett. Az élelmiszerkészletük fogytán van. Akárhogyan is osztják be: hat ember számára kevés. Az öszvéreket is kíméletesen kell használni, ami meghosszabbítja az utat. Órákig

nem szólnak semmit és ha mégis beszélnek, csak rövid, ingerült szavakat váltanak. Ehető vad errefelé nincs és hiába is lenne, mert puskát, töltényt, mint felesleges terhet, régen eldobáltak. Pedig a legelső benszülött faluban sok élelmet és pénzt kaphattak volna érte. A mocsár egyre puhább és süppedékebb lett alattuk. Több méter magas sziklás ösvényen vezetett tovább az út. Itt történt a katasztrófa. Az egyik öszvér, hirtelen megbotlott valami köben és rövid, halálos, sikoltó nyerítés után, másodpercek alatt eltűnt a hínárban.

Dermedten álltak meg. Thillmannban volt anynyi lélekjelenlét, hogy a másik rémült öszvért megragadta a zablájánál. Nem mertek egymásra nézni. Valamennyien lebámultak a gyűrűző iszapra, mint-ha csodát várnának a halálos mélyétől, hogy esetleg visszaadja az öszvért. Azután kisimultak a gyűrűk. Percekig álltak így. Rastignac váratlanul egész nyugodtan szólalt meg:

— Itt most már lefelé vezet az út. Elsősorban menjünk a sziklákról sík helyre.

Csüggedten haladtak vagy fél órát, míg újra leértek a mocsár járható folytatására.

— Megállni! — parancsolta Rastignac. — Mindnyájan érezték, hogy valami ijesztő fog most történni, — ide hallgassatok! Csak öt embernek van öszvére és hatan vagyunk. Ha egyikünk ittmarad, akkor talán az élelmiszer is elég lesz a többinek. Sorsot fogunk húzni. Aki vesztes, az megpróbál innen visszajutni Fort Lamybe, vagy végez magával. Tudtok más megoldást?

— Nincs — mondta Thillmann. — Mikor az öszvér leesett, magáva rántott egy embert is a mély-

be. Hoffer nem szólt semmit, de a félelemtől szinte elájult. Tyckler egykedvűen húzta meg az egyik öszvér hasa alatt a szíjat. Lothar egy lapos kövön ült és valamit rajzolt a sárba, hallotta amit beszéltek, de jóformán meg sem értette. Horn nyugodt volt, tudta: ennek így kell lenni. Felírták mind a hat nevet egy papírra, betették a kepibe, azután odavitték a távolabbülő Lotharhoz, hogy ő döntse el a sors-húzást. A saját nevét húzta ki a kalapból. Csend volt. A tanár felállt és révetegen ment néhány lépést. Ujjaival párszor végigszaladt kócos hajfürtjei között. Horn elfordult. Iszonyatos volt az egész, mint valami rossz álom. Felébredni! Felébredni! Hoffer, aki szinte beleőrült a másodpercbe, amíg a tanár kihúzta a cédulát, az egyik öszvér mellett állt, görcsösen magáhozölelte a fejét, közben sírt. Thillman, Rastignac és Tyckler a földet nézték. Lothar a mellette álló öszvérről levett egy ásót. Megemelte, nézegette, azután összszorított szájjal odament a háttal álló Hornhoz és fejbeütötte. Ha lett volna némi ereje, megöli a fiút, de a gyöngeség csak a bőrt szakította fel. Horn megfordult. Rajta is urrá lett a caffard. Nem itt a mocsárban! Nem maradni itt egyedül... Belevágott a tanár arcába, hogy az hanyattzuhant, azután felragadott egy követ és neki ugrott.

A következő pillanatban Lothar bizonyára szétlapult fejjel maradt volna ott, de Rastignac, akinél a caffard, Horn elleni régi gyűlöletét és a tanár iránti szeretetét két egyforma értékű szenvedéllyé fokozta, gáncsot vetett, hogy a diák felbukott a kövel együtt. Hoffer tébolya az igazság felé hajolt és közbe akarta vetni magát.

— Mit akar attól a fiútól? Miért őt bántják?!
 — de mielőtt elérhette volna a küzdőket, Thillmann visszalódította az öszvérhez:

— Lapulj, vagy megdöglesz!

Horn sem volt már a gyenge ujong, ezt Rastignac az első ökölcsapás után érezte. Foggal, körömmel, ököllel, hörögve és marcangolva verekedtek. Végekimerültségük kiegyenlítette a Rastignac javára előnyösebb erőviszonyt és a szívós kis német átkapta a gorilla nyakát, derekával lökött egyet rajta, miközben a könyökhajlásába préselt fejet lerántotta, amitől Rastignac a testének hossztengelye körül megfordulva, három lépésnyire repült és mikor fel akart emelkedni, olyan rúgás érte orrán, száján, hogy ájultan fekvé maradt. A német fiú eltorzult arccal, lihegve nézett körül. Rastignac nem mozdult. Most hátulról, mikor már mithikus küzdelme után mint győztes állt ott, ugyanazzal a kövel, amit ő ejtett el, tébolyult sikollyal Lothar csapta fejbe. A kö súlya kevés erővel is szörnyű ütésre volt képes. Horn nem rogyott le. Vértől fejével ugyan, de elkapta Lothar nyakát. Most a biztos helyzeteket kedvelő alattomos Thillmann ökle csapott le rá és miközben elvakultan tántorgott, a favágó nyugodtan még kétszer föbesújtotta. Csak most zuhant le Horn eszméletlenül. Ugyanekkor, Rastignac feltápszkodott. Szótlanul nézték egymást Thillmannal. Azután a favágó elismerően bólogatott:

— Ez a fiú vitte volna valamire.

Rastignac szétzúzott arcát tapogatta és odanézett a cafatokra tépett ruhájú, mozdulatlan Hornra, akinek csendesen szivárgott a vér a fejéből.

— Gyerünk — mondta.

NYOLCADIK FEJEZET.

Élőhalottak.

Az élőhalottak azt a keskeny nyomtávú vágányt építették, amely az egykori német Kamerun francia protektorátus alá került részeit a régi francia Kongoval kötötte össze. Ennek a kis ipari vágánynak a felépítése a következő munkákat igényelte: elsősorban a legkönnyebb és legkellemesebb munkát, a kötörést, azután a sok emberáldozatot kívánó öserdőírtást, a majdnem lehetetlen erőfeszítést igénylő terracementok építését. Itt volt a világ leggyilkosabb klimája. Évente harminc-negyven milliméter eső esett és a meleg sohasem szállt le negyven fok alá, de gyakran emelkedett ötven fölé. A munkásverbuválást Afrikának erre a részére tiltotta a törvény. Hogy mégis hogy készülnek vasútak, töltések, műútak és erőművek itt? Van rá elegendő munkaerő és miután a halálozás rendkívül nagy, elegendő utánpótlás is. Egyszersak kiderül sok bennszülött faluról, hogy lakói évek óta nem fizetnek adót. Hogy ezek az emberek nem tudják, mi az az adó, sohasem látnak pénzt, kukoricaliszból és apró vadakból táplálkoznak? Ez igazán nem meglepő. Adóhátralékukat ledolgozzák a Victoria-Brazzaville vasut építésénél. Azután ott vannak a bűnöző légionisták. Ezek a kötelességmulasztók. Akik nem tudnak ügyelni a sivatagban felszerelési tárgyaikra, leisszák magukat és elmaradnak a csapattól, békés polgárokat pofoznak fel. A Compagnie-Discipline büntetőosztagaihoz beosztott légionistákat zefireknek hívják. És van egy közmondás

amely szerint ha sok a munka, sok a zefir, ha kevés a munka és több a harc, akkor kevesebb a zefir. Szóval a szociális és a stratégiai körülményektől függ, hogy a légionisták többsége verejtékezve, vagy vérezve pusztul-e el. Hogy, hogy csinálják a katonából a zefirt? A tisztek és az altisztek tudják ezt a titkot. Olyan könnyű, a légionistát szabálytalanságon érni, amely ismétlődés esetén az oráni haditörvényszék elé juttatja. Ha azután a zefirekhez kerül, akkor vége. Élőhalott. Bennszülöttekkel összezsúfolva, férges, piszkos barakkokban, testtelket rothasztó éghajlatban, bikacsökkel ellátott örök felügyelete mellett, napról-napra veri a követ, gyurja a vályogot, hordja a sziklát és a legkisebb vétségért olyan büntetést kap, hogy másnap nem tudja állati munkáját tökéletesen végezni, ezért újabb büntetés jár, amitől súlyosabb gyengeség lép fel. Mennél nagyobb a büntetés, annál rosszabb a munka és mennél rosszabb a munka, annál szigorúbb az újabb büntetés, míg az utolsó energiaszálányocska is kiremeg a testből és egy kőrakás tövében, vagy a bikacsök alatt végetérnek a szenvedések. Kórház, orvosi ápolás, itt nincs. Dolgozni és megdögleni, ez a biztos sors. Álomkor, malária, vérhas, tifusz, mérges kígyók, caffard, naponta szedik áldozataikat. Még a felügyelők és az altisztek is büntetésből kerülnek ide és csak úgy maradhatnak itt, ha érzéketlen vadállatokká válnak. Szemükben az alkohol és a dysentéria sárgás, piszkos homályával járnak a nyüzsgő roncsok között. Idegtépő, egyhangú szolgálatukat csak az emberkínzás, a végletekig sanyarodott áldozatok szenvedése teszi változatossá. Köhalmokon zörögnek a kalapácsok,

recsegő indákat csapkodnak a balták, csikorgó tengelyeken szállítják a homokot. Délben egy marék rossz főzelék, másfél liter víz és esetleg egy darabka rosszágú hal. Közben elkészül a hatalmas szakasz Librevilleig, ahol az Ogoven keresztül vashídat kell verni a vonal számára és itt már a krokodilok is szedik áldozataikat. Két év alatt a teljes létszám kétszer cserélődött fel, anélkül, hogy egyetlen ember is felmentést kapott volna büntetése alól. A halál adott felmentést valamennyinek.

„Horn csata közben az ellenség előtti állásból dezertált, felszerelését elhagyta és kétszázötven kilométernyire Fort Lamytól, a negyedik felderítő escadron, a Tuburi mocsarakban foglyul ejtette. A hadbíróság bűnösnek mondotta ki... és három év travauxra ítélte. Büntetését a Victoria-Brazzaville vasut, Compagni-Disciplienjénél kell kitöltenie.“

... És Horn Libreville felett a km. 110-nél belépett az élőhalottak sorába.

II.

„Nem akarok meghalni! Nem akarok meghalni!“ ezt ismételte magában. Szétrombolt idegrendszerrel, félőrülten került ismét vissza. Elhatározta, hogy ki fog szabadulni az élőhalottak közül. Igen, neki innen meg kell menekülni és azután felkeresi őket... Akik leütötték a mocsárban, elbántak vele, mint egy veszett kutyaival. A caffard még ott égett a testében, ott világított tébolyult fénnel a szemében... Mint a mészárosok! Körölfogták és letaglózták őt! Őt, aki megosztotta velük a vagyont! Aki hordta Lothar puskáját a sivatagon át! Na-

gyon fog itt vigyázni magára. Valami szisztémát eszel majd ki, ápolja a testét, takarékoskodik az erejével, vigyáz, hogy ne kerüljön büntetés alá. Igen! Igen! Kiszabadul innen és azután sorra felkeresi őket... Lotharnak bemászik éjjel az ablakán és megfojtja, Rastignacot bunkóval veri agyon... És a többit is... Olyan rögtöni teljesülést kívánó, irtózatosszerű bosszúszomj kínoztta, hogy szinte belehalt. Horn, a diák, az ember, az idealista ottmaradt a mozsárban fekvve. Aki most ide az élet mélységes fenekére visszazuhant, annak a szívében már nem volt érzés, az agyában nem volt emberi gondolat, csak a bosszú fogalmát tartotta meg mindabból, amit húsz éves koráig megismert. Utközben még kicsempészett egy levelet az egyik öre, hajdani bajtársa. Megígérte, hogy postára adja. Nem a nőnek szólt. Lys Rouge iránti szenvedélye is elmúlt, mint minden érzés, ami nemes volt benne. Lothar nővérének a címére írt, ahol a tanár kis leánya nevelődött. Dupla borítékba tette a levelet és azt írta a belső fölé: „Kérem juttassák el sürgősen Lothar tanár kezeihez.” A levélben ez állt: „Nem haltam meg! Ki fogok szabadulni innen és kegyetlen bosszút állok. Elsősorban magát ölöm meg irgalmatlanul és hidegvérrel. Ebben biztos lehet. Horn.”

III.

A hídépítőknél dolgozott. A legnagyobb megfontolással osztotta be minden mozdulatát és kerülte a legcsekélyebb szabálytalanságot is. Ha lesújtott rá a bikacsök, serényen igyekezett eleget tenni kínzójának. Éjjel szuggesztív erővel kényszerítette

magát, hogy megszokja a férgek csipését. Azután nyolcadmagával a hegyoldalba került külön kis kalyibába. Követ fejtettek. Itt csak este, a végzett teljesítmény után ellenőrizték munkájukat és egy bennszülött hordta fel a táplálékot. Az egyik közülük két nap múlva meghalt kígyómarástól.

— Ide hallgassatok! — mondta fegyenctársainak Horn. — Tüntessük el a tetemet és amíg nem fedezik fel, hogy hiányzik, elvégezzük az ő munkáját is és egy adaggal többet eszünk naponta.

Két nap múlva megint meghalt egy. Tetemét a magas sziklaplatóról a rohanó Ogoveba dobták. Most már egész kielégítő mennyiségű élelmük és italuk volt. Horn minden reggel egy hatalmas sziklakölönchöz ment, amelyet megemelt. Miután három halott élelmével javult fel a kosztjuk, két hét múlva derékig emelte a mázsás sziklát. Mikor inspekció jött, egyszerűen azt jelentették, hogy délben még mind a három munkás velük dolgozott. És akármilyen posztra került, meghonosította ezt a rendszert: halottat csak akkor jelenteni, ha felfedezik az eltűnést. Addig naponta megosztani a tápláléktöbbletet. A bosszú caffardja leleményessé és rendszeressé tette. Nemcsak jobb kézzel verte a kavicsokat, amelyek verejtéktől és feltört tenyerek végétől voltak nedvesek, hanem balkézzel is, hogy egyenletesen izmosodjon. Nem nézte, mit eszik, csak minden lehető módon táplálékot szerzett, mert tudta, hogy ez itt az egyetlen lehetőség ahhoz, hogy megmenekülhessen. Nem dohányzott, nem ivott bort, a néhanapján kijáró kapadohányt és vasárnapi vörösbor adagját becserélte kenyérre, gyümölcsre. Stréber lett és hízelkedő, alattomos és képmutató.

Egy év múlva, mikor a legtöbb vele egyidőben érkezett fegyenc mumiaszerűen lefogyott, vagy nyomorultúl elpusztult, Horn öt kilóval lett nehezebb és a hatalmas sziklakoloncot már majdnem válmagasságig emelte. Rendszeresen tüntette el közeléből a halott bajtársat, elvégezte a szerencsétlenül járt munkáját és megette a napi adagját. Egy délelőtt feltörte a depót, ügyesen behatolt, gyógyszereket lopott és elásta, hogy legyen elegendő chininje, mert a büntetőtáborban gyalázatos volt minden egészségügyi intézkedés. Reggel és este légzési gyakorlatokat tartott és éjszaka, álmában újra, meg újra megölte valamelyiket az öt közül. Midőn a nedves évszakban a rengeteg esőtől az irtózatosságszerűen pállottan gőzölgött a föld és lázas bélhurutos árnyalakok lézengtek körülötte, Horn egy reggel a hatalmas sziklakoloncot egészen a feje fölé emelte és úgy tolta ki a magasba, hogy két könyöke egyvonalba került a vállával...

IV.

Egy év múlt el.

Talán az őrmesternek feltűnt, hogy valaki egyre erősödik, míg a többiek elhalnak, lehet, hogy véletlen volt: Hornt beosztották a mocsárlecsapoláshoz. Itt nem segített lelemény. Millió és millió szunyog között, térdig iszapban, csöveket lerakni; egyértelmű volt a halálos ítélettel. Másnap kellett indulni. Éjszaka volt. Horn agya lázasan dolgozott. Megszökni... Lehetetlen. Beteget jelentsen? Kikötik. Beteg itt nincs, csak munkás, vagy halott. Ez volt az első éjszaka, amikor nem aludt, amikor nem

kényszerítette magát, hogy pihenjen. Őrszolgálaton volt. Kétségbeesetten töprengett. Öncsonkítás?... Váratlanul, maga sem tudta hogyan, eszébe jutott a Vörös Liliom. Hónapok óta ez volt az első éjszakája, amikor néhány emberi gondolat is feltámadt benne megint. Vajjon mi lehet Lys Rougeal? A fénykép most is ott volt a zsebében. Sohasem nézte meg ezt az alapjában véve utálatos felvételt. Pedig Lys Rouge azt mondta, hogy ha egyszer igazán kilátástalan helyzetbe kerül, nézze meg a képet. A gonosz Ghut hatalma ettől megtörik. Egész valójával már régen ennek a gonosz szellemnek a hatalmában volt. Ahogy vizsgálta belülről önmagát, most egész határozottan konstataulta, hogy nem ember már, hanem démon, legalábbis könyörtelen démonok tartják megszállva és ez a szívós egészsége tulajdonképpen lelkibetegség. És mintegy visszakíváncozva eltemetett régi énjéhez, kivette zsebéből a Vörös Liliom fényképét, kibontotta a papírból, amelyet még Marakeschben csukott össze az emlék felett és nézte. Nézte...

Azután előrenyújtotta nyakát, kimeredt a szeme és úgy nézett. Izgalmában elfulladt a lélegzete... Igen! Lys Rouge fényképe segített rajta!

Egy hónap múlva a kormányzó büntetésének hátralevő idejét kegyelem útján elengedte és beosztották újra az ezredéhez, rendes katonai szolgálatra.

KILENCEDIK FEJEZET.

Helyőrség a kongonál.

Az oráni katonai bíróság elnöke hitetlenkedve csóválta fejét, mikor a Compagnie-Discipline parancsnoka jelentette, hogy egy büntetés alatt álló közlegény vállalja a másfélév előtt kiderítetlenül maradt emlékezetes gyilkosság megoldását, a kormányzósági palotában megölt tisztet illetően. Megjegyzés: a közlegény e bejelentése előtt igen rossz szolgálati beosztást kapott, ezért ő maga Lorion százados nem sok hitelt ad szavainak. A legényt mindenesetre őrizetben tartja felsőbb utasításig és hamisztifikált, úgy intézkedni fog szigorú büntetése iránt.

Az elnök minden lelkesedés nélkül mutatta meg a titkos szolgálat ezredesének a különös jelentést:

— Ezek a fickók sokszor azért, hogy néhány napra elkerüljenek a munkahelyükről, a kötelet is megkockáztatják.

— Én sem fűzök különösebb reményt a dologhoz. Valami igazi légionista ötlet rejtőzik mögötte, — mondta az ezredes — a fickót mindenesetre hozassa ide Oránba, de vasraverve, mert lehet, hogy jó szökési alkalombam bízik útközben. Az ottani kihallgatását ebben a kényes katonai ügyben semmi esetre sem lehet foganatosítani. Az ördög nem alszik és ezek a légionisták már csináltak meglepetéseket.

...Horn ott állt az oráni katonai ügyészség egyik termében az ezredes előtt.

— Nos? Mit tudsz? És honnan tudod? Vigyázz, ember, mert nagyon esztelen tréfába fogtál,

ha bolondot járatsz velünk. Akarsz leülni?

— Nem vagyok fáradt, mon Colonel. Amit tudok ahhoz nem értesülés útján jutottam. Kezembe akadt ez a régi újságfoslány, amelyben le van írva a büntény és azt ígéri, hogy aki felvilágosítást ad a kiviteléről, az ha büntetés alatt áll, kegyelemben részesül. Mon Colonel! Engem aznap a mocsarakhoz küldtek dolgozni. Én reggelig töprengtem és megoldottam a gyilkosság rejtélyét.

Az ezredes felemelkedett és haragtól villogó szemmel nézett rá.

— Szóval mégis! — kiáltotta. — Mégis, egy átkozott tréfa, egy kísérlet a kötelesség alól való kibújasra...

— Hallgasson meg mon Colonel! Ezt ön megteheti akkor is ha csaló vagyok. Egy perc, ez esetben sem számít.

Az ezredest meglepte a nyugodt, határozott hang. Visszaült és néhány másodpercig figyelmesen nézte az előtte álló feketére sült, elszánt, csontos embert. Cigaretára gyujtott.

— Szóval te azt hiszed, hogy amit egy ország rendőrsége, minden szakértője, a hadvezetőség és a titkos szolgálat együtt nem tudtak kideríteni hónapokon keresztül, azt te fickó, megfejtetted?

— Azt hiszem mon Colonel.

Az ezredes uralkodott magán.

— Beszélj.

— Muhat két gyermekével, az egyik tizenkettő és fél, a másik kilenc éves, a gyilkosság előtt két nappal szökött meg a védőőrizetből. Így áll ebben az újságban. A helységnek csak egyetlen kis ablaka volt, az is ráccsal ellátva, még a legsoványabb

ember sem fért be rajta. A tisztet a szúrás hátulról érte, a veséjénél. Ezt összegeztem. Mit gondol mon Colonel, ha valaki hátulról gyilkol, az miért vesén szúrja az áldozatát, ahelyett, hogy egyszerűen a szívébe döfne?

— Nem értek a gyilkoláshoz.

— Én engedelmével igen. Küldjön ki egy embert mon Colonel és lehet, hogy még most is megtalálják a kis szellőztető ablak külső kilincsén azt a vékony, de erős kötelet, amelyet a tett elkövetése után egyszerűen leszakítottak. De valószínűleg a csomója és egy kis darabkája ottmaradt rajta. Ha ezt a kötelet megtalálja az emberük, akkor intézkedjen mon Colonel, hogy a szemközti mecset imámját, mint tettestársat nyomban letartóztassák.

Az ezredes egy papírvágókéssel döfködte az előtte fekvő mappát. Gondolkozott. Azután csengett. Az altiszt jött be.

— Vegyék le a bilincset erről az emberről. Egy katonai őrzőmenjen ki a Suradja mecsethez, mindenkit, aki ott tartózkodik, vegyenek őrizetbe. — Azután a csuklóit dörzsölő megszabadult Hornhoz fordult.

— Te velem jössz. Vagy kívánsz előbb még valamit?

— Egy cigarettát mon Colonel.

...Az ablak külső kilincsén megtalálták azt a csomóra kötött vékony kötelet. Az ablak alsó sarkában egy egész kis darabot gyémánttal kivágtak.

— Itt kívülről bedugtak egy drótot, amely horogban végződött, felnyúltak vele a kilincsig és lehúzták, úgy, hogy az ablak kinyílt, — magyarázta Horn. — Felnőtt nem fért volna be az ablakon, de

egy sovány 14 éves gyerek igen. A szemközi mecsetből vékony kötéllel hurkot dobtak a kiliacsra és megerősítették a túlsó oldalon is. Egy gyerek itt este nagyon könnyen átjuthatott észrevétlenül, húsz-harminc gyors fogással. Azután kivágta az üveg sarkából ezt a szilánkot és a dróttal felnyitotta belülről az ablakot. Muhat kis fia valószínűleg elég sovány volt ahhoz, hogy beférjen az ablak közepébe vert egyetlen rács és a fal között. Azután elbújt. És természetes, hogy dereka táján szúrta le a tisztet, mert egy kisfiú, ha magasabbra emeli a kezét, nem tud erőt kifejteni. Így is hihetetlenül erős gyerekeknek kellett lennie, akit sokáig készítettek elő erre a bűncselekményre. A gyilkosság után egyszerűen elzárta belülről az ajtót, újra kimászott az ablakon, azt kívülről becsukta, visszakapaszkodott a kötélen a mecset tornyába, a kötelet megrántották, hogy elszakadt, de a bogot, nem tudták eltávolítani, az ablak kilincsről, viszont a vizsgálat figyelmét kikerülte.

A tiszték csendben álltak körülötte. Az ezredes szólalt meg először:

— És erre mind magától jöttél rá? Hogyan?

— Hónapokkal ezelőtt egy táncosnő fényképét csomagoltam be ebbe az újságba. Azon az éjjelen, mikor tudtam, hogy másnap a mocsarakba kell mennem, elővettem a fényképet és közben megpillantottam ezt a hírt. — Megmutatta az újság oldalt, amelyben a Vörös Liliom fényképe volt.

A tiszték nem mertek egymás szemébe nézni. Ők vezették a vizsgálatot és a rendőrség politikai osztályának a főnöke, aki szintén jelen volt, de jobban szeretett volna másutt lenni. Az ezredes a tár-

saság iránti maliciából megkérdezte Hornt, hogy hány éves.

— Húsz leszek mon Colonel.

— Hol voltál, mikor a gyilkosságot elkövették?

— Bel Abbesben feküdtem az ezredemmel.

...Horn csak azt hallgatta el, hogy őt is érte derékmagasságban egy szúrás attól a szokatlanul erős gyerekkéztől és azon az éjszakán, midőn kicsomagolta a fényképet és megpillantotta a kormányzóság hirdetményét, valahol a sötétben hirtelen felvillant előtte a Di Djemma el Mansur földalatti folyosójában, a feltűnően sovány gyerek gyűlölködő szeme, az öngyújtó lobbanásnyi fényénél.

Két hét múlva visszahelyezték az ezredéhez, hogy további szolgálati idejét letöltse. Hátralévő büntetését kegyelem útján elengedték.

II

Először Bel Abbesbe került és két hétig élvezte népszerűségét, amit egy szemfüles újságírónak köszönhetett. Valami kiszivárgott a történetekből és az ezredesnek nem volt kedve hozzá, hogy letagadja az igazságot. Különösen, miután az elfogott pap töredelmes vallomása egyezett Horn megfajtásával. Különben is minden alkalmat megragadtak, hogy a légió legfőbb ügynökségét: a romantikus reklámot, működésbe hozzák. Tízezer szörnyű névtelen hulla, csak egyszerű statisztikai adatként lett kezelve, de egy hőstett, valamelyik feljebbvaló nagylelkű gesztusa, egy jólsikerült humoros katonacsíny, amit megbocsájtottak; egy közlegény ritka karrierje, olyan ügyesen került előre, hogy a légió legendás

hírének mágnese tömegeket csaljon lépre. Ezért nem sajnálták a fiatal Horntól sem a dicsőséget. Az már nem került újságba, hogy Bel Abbesből elindították az újrászervezett escadronjához, amit a megmaradt harminc emberből egészítettek ki és Fort Lamyba egyéves helyőrségi szolgálatra osztották be. Szóval a legendás hős a legelhagyottabb, legcivilizálatlanabb Kongohoz került. És mintha a régi történet játszódna le újra, útközben a Bar-El-Ghazal völgyében, az escadron egyesült Rawson őrnagy szappörjeivel, hogy üldözzék Szinzát, akinek képe még mindig ott függött egyes feltűnő pálmák törzsén.

...Horn őrségen állt. A völgy hűs csendjében néha távoli vadállatok hörgése hallatszott és álmukból felriadt kakaduk felelgettek rá vissza rikoltozva. Az alang-alang fű kesernyés illata nehezedett a levegőre és a pálmák széles, sötét levelei olykor összezördültek a tovalopódzó majmok fürge árnyai mögött. Egyszer csak észrevette, hogy Rawson őrnagy áll mellette. Nem is hallotta, ahogy jött csak feltűnt, mintha a földből nőtt volna ki. Cigarettazott.

— Maga az a bizonyos Horn, aki egy éjszaka alatt megoldotta az oráni gyilkosság rejtélyét. — Nem kérdezte, állította.

— Si, mon commandant.

— Magáról sok érdekeset hallottam. — Cigarettazott. — Német, persze... Hány iskolája van?

— A gimnáziumi érettségim elbuktam mon commandant. Ezért álltam be a légióba.

Az őrnagy megkínálta egy cigarettaival.

— Őrségen vagyok, mon commandant.

— Rágyujthat. A felelősségemre. Kétféle katonára van, az egyik amelyik a fegyelmezettsége révén ér el valamit, a másik, aki az esze miatt. Az utóbbiak nálam elkövethetnek kisebb szolgálati vétségeket. — A saját cigarettájából adott tüzet. Ősz, okosarcú kis emberke volt az őrnagy. — Szóval a szülői pofonok keménysége elől menekült ide. Hát ez piramidális. Azt hiszem Afrika nem is olyan rossz hely magának. Angol szolgálatban még többre is vihetné... — tette hozzá kissé jelentős hangszúllyal. Azután rátette a fiatalember vállára a kezét és a szemébe nézett. — Mit tenne maga például, ha megbíznák ezzel a rablőüldözéssel?

— Semmi esetre sem üldözném így, ahogy mi: dobszóval.

— Ugy-e?! — mondta diadalmasan Rawson. — Gratulálok fiam. Isten áldja meg — és tovább ment. Finom léptei alatt egy száraz gally reccsent, azután eltűnt.

III.

Fort Lamy helyőrsége az öserdő belsejében egy kis erődítésben volt; a malária, az álomkor, az izzó tropus főfészkének közepén. Heteken keresztül soha semmi sem történt, ami megzavarta volna az egyhangúságot, az alkonyatkor lezuhanó trópusi zivart, a fülledt mosogatórongyszagú nappalok párás forróságát, a komor, mozdulatlan, dús fakoronák tömegét, vadállatok éjszakai koncertjét, madarak kajdácsolását, az afrikai garnizonélet idegsorvasztó, fulladt tespedését. Boldogan lesték azt a kis motorzúgását, amivel minden hat hétben egyszer le-

ereszkedett az erőd mögötti irtványra a postarepülőgép, hogy sietve továbbszálljon erről az elhagyott vidékről. Elkínzott fejek, vágyakozó pillantások követték hosszú spirálisát, amellyel a rossz starthelyről felemelkedett. Szolgálat jóformán alig volt. Az erőd kapujától ötven méternyire eltávolodni komoly életveszélyt jelentett. Heverték az ágyakon, tébolyult gépiességgel végezték a paque-taget, ödöngtek az udvaron és csak a folytonos alkohol tette elviselhetővé ezt az életet. Volt aki valamiféle nyelvet tanult, a másik vallásos munkát kezdett írni, míg egy éjjel üvöltve követelte, hogy fesszítsék keresztre, mert ő a Megváltó. A fiatal orosz tizedes fejbelötte magát a kantinban egy szájharmonika szomorú melódiája közben. Tadié a „colonel” megjelölt falevelekkel passziánzott naphosszat.

Horn most már jól ismerte a menekülés útját, erős volt, akklimatizálódott és eddigi élményeihez képest aránylag könnyű lett volna megkísérteni a szökést. De...

De a kötél tánccos, ha egyszer lezuhant a magasból és összeforrtak törött tagjai, nem képes többé végigmenni a dróton. Nem bírta rászánni magát. Egy teljes évig, naponta készült a szökésre. Megvolt a felszerelése, összegyűjtött elegendő élelmiszert és egy szomszédos törzs főnökétől két öszvért is tudott volna szerezni. Azután este a megfigyelő-sáncon elnézett a távolba, amerre a Tuburi mocsarak feküsznek a dzsungelen túl. Sok titokzatos, mozdulatlan, nagy fakorona dús lombozattömbje, mozdulatlanul csillogott a holdfényben és Horn szívét fájó rémületes emlékezés préselte össze. Nem mert szökni...

TIZEDIK FEJEZET.

Szabadulás.

Azután magától jött az alkalom. Ugyanúgy, ahogy egyszer régen, még a körülményekben is hasonlatosan. Az angol szappörök újra nyomában voltak Szinzának és Fort Lamy rádióértesítést kapott, hogy induljanak délkelet felé, lehet, hogy így útját vágják a hordának. A csapat azon az ösvényen menetelt, amelyen valamikor a hat elszánt ember keresett szabadulást. De egy jól felszerelt csapat könnyebben és gyorsabban halad előre, így negyvennyolc óra múlva elérték a fennsíkot, amely alatt a Tuburi mocsarak kénhidrogénes büze terjengett már messze, a túlsó hegyoldalban... igen... igen... Horn tisztán látta, ahol a mahagónierdő volt, most apró pontok nyüzsögtek, egy daru acélkunyhója szaladt a levegőben valami gépalkatrésszel és távolabb, tompa dörrenéssel, kirobbantott sziklák röpültek szanaszét. Más is megtalálta a kincset érő erdőt?... Az tisztán látszott, hogy csatornamunkálatok folynak. A térkép után ítélve, valószínűleg a közeli Lon folyócskát akarják erre vezetni, hogy a mocsáron át faúsztató összeköttetést létesítsenek a távoli Szanga folyóval. Akkor majd úgy, ahogyan Thillmann mondta, a fa leúszik a hegyről és a Kongóhoz érve arannyá válik... Hipnotizáltan meredt a hegyhát horpadásában dolgozó, apró, mozgó alakokra... Istenem! Innen igazán egy macskaugrás már a Szanga folyó, amelyről akár egy lélekvesztővel lesiklana a Kongoig... Négy nap alatt Bananában lehetne. A tenger partján...

— Mondja sergeant, ott a hegyhátban kik dolgoznak? — kérdezte az őrmestert.

— Valami erdőirtás lehet. Ördög tudja, hogy kiesodák. Az már angol terület. Itt a völgyben a határ.

De hiszen!... Hiszen akkor ők nagyon ostobák voltak. Nem kellett volna feláldozni senkit, nem kellett volna az öszvér sem, milyen örületesen egyszerű, milyen nevetséges volt ez az egész tragédia, ami velük történt. Csak le kellett volna futni itt a völgybe és át a dombra. Ott már angol területen vannak, biztonságban. Szeretett volna nevetni, vagy sírni, visszaforgatni az idő kerekét ahhoz a lidérenyomásos naphoz ott a mocsárban, mikor az öszvér lezuhant és a visszaforgatott időben mindent megváltoztatni...

Éjszaka, hasoncsúszva hátrafelé, lassan távolodott a tábortól. A hold későn kelt. A túlsó hegyoldal mögött már látszott a hosszú, ezüstszínű derengés, már a lejtő tisztásain úgy emelkedtek ki a fák a délibábszerű, hatalmas fehérségből, mintha mélytóban állnának, de a völgyre még sötétség borult. Sebesen futott le, néha bukfencezve gurult, majd újra talpraállt. Most már fuss, vagy fizess! Letépett magáról minden felszerelést és szétdobálta a bozótok között, mert ha travauxra is ítélik miatta, mindegy: a hatlövetű bulldog revoivert nem dobta el. Ha elfogják, pontot tesz egy golyóval a kaland végére. Így ért le a völgybe. A fehér izzás időközben egyre szélesedett és a szemközti erdőségek mind nagyobb területen csillogtak, ragyogtak ettől a sugárzástól, amely e pillanatban még a globus másik féltekéjén fénylő hold reflexe volt csupán. Most...

Csak néhány száz méter futólépés... Hirtelen hasra-vágódott. Jobbra pár száz méternyire egy másik lejtőn árnyak mozognak. És... Elállt a szívverése! Kepik! Francia katonák! Talán határőrök? Vagy egy másik portyázó különítmény? Szeretett volna beleharapni a földbe, ahogy lapult. Óvatosan kúszott tovább. Azután görnyedten fedezéket keresve, szaladt előre. Most mindössze tíz lépésnyire, bricsessznadrágos, francia lovastiszt tünt fel, közvetlen előtte. Egyszerre torpantak meg. Legegyszerűbb lenne löni, gondolta, de itt a völgyben ez úgy visszhangzott volna, mint az ágyulövés. A tiszt hirtelen kihúzta magát és három lépéssel közelebb jött.

— Közlegény! Nevezze meg a századát!

— Negyedik század, mon adjutant! Örjáratban vagyok!

— Hazudsz! Hol a fegyvered?! Indulj előttem! En avant!

Ebben a pillanatban hirtelen elrúgta magát a földtől és odazuhant a tisztre, hogy mind a ketten felborultak. A tiszt azonban meglepően erős volt. Horn, aki vassá edzette minden izmát, döbbenten érezte, hogy ellenfelében emberére talált. Pedig sürgős lett volna, hogy tovább jusson, mert a távolban feltűnt kepik tulajdonosai bizonyára máris keresik a hadnagyukat. A zuhanás után egy ökölcsapás érte, amitől kis híján eszméletét veszítette, azután nyolevanöt kilójával együtt, a tiszt úgy dobta fel magáról, mint valami lapdát, hogy a derekát erősen beleütötte egy fába. Baromi erő volt ebben a tiszten, de Horn sem ért kevesebbet a küzdelemben. Máris visszacsapott és most szabályos boxharc kezdődött. A francia horogütése elcsúszott a fülét su-

rolva és kivédte a német jobbkezes groschéját, de nem tudta fogni Hornnak azt a balkezes egyenesét, amibe egész testsúlyával beledőlt, úgyhogy a tisztnek, orrcsontja, foga törött bele és megszedült egy pillanatra. Ez elég volt ahhoz, hogy Horn elkapja a nyakát és egyetlen szorítással, mintha a motor gyújtómágnesét törte volna el, szinte megbénítsa az ellenfelét és újra lecsapott, most már teli horogütéssel, hogy a tiszt állkapcsa hangos recsenéssel tört el, de ebben az irtózatos kínjában is rángatta a fejét és két karjával magához húzta a légionistát, hogy az ne tudjon ütni. Így álltak arc az archoz lihegve egy másodpercig. És most a hegy felett gyorsan, de méltóságteljesen felúszott a mennyboltra a teljes hold, szinte fényszóró izzással árasztva el a tájat. Ebben a fényben pillantotta meg először Horn küzdőtársának arcát, közvetlen maga előtt. Egy lélegzetvételnyi ideig zsibbadtan állt, azután jobbjaival még erősebben szorította meg ellenfelének a torkát, baljáva átkarolta a nyakát, megmarkolta az arcát és szörnyű erőfeszítéssel ellenkező irányba rántotta. A francia tiszt csak egyet sikoltott, miközben tört nyakesigolyával, holtan zuhant a földre Horn lábához.

Ibrahim Ben Szinza volt!

Vége az első résznek.

M Á S O D I K R É S Z.

ELSŐ FEJEZET.

A második.

Scribe fogalmazó a folyóparti lebuajokban próbálta megtalálni a Nyulacskát. Az, hogy két napja hiába keresi, már igazolta előtte, hogy jó nyomon jár. Nyulacska szereti a lebújokat, vidám, könnyelmű fiú és ha seholsem lehet megtalálni, akkor vaj van a fején. A Paradicsom tulajdonosa szerint lehet, hogy nincs is Londonban, mert napok óta nem látta. Ezt a besurranó tolvajt azért hívták Nyulacskának, mert alacsony termetéhez mérten, rendkívül nagy fülei voltak. Ahogy legutóbb Bradford főorvos lakását rabolta ki egy várakozó páciens, nagyon emlékeztetett Nyulacska módszerére. Scribe még elhatározta, hogy átmegy a folyó tulsó partjára, talán a Zöld Boszorkánynál több szerencsével jár...

— Halló, Scribe! Jobb whiskyt nem talál Londonban, mint ezt?

A folyami rendőrség egyik tisztje, Grantley tért be a lebuiba groggot inni. Miután szolgálata idekötötte az alsó rakparthoz, nem volt más választása, ha megszomjazott, mint e lebuajok egyike. De nagyon csodálkozott, hogy a citybeli rendőrség gourmand hírében álló felügyelője whiskyt igyon ezen a helyen.

— Mondja Grantley, — mondta a köpcös kis felügyelő, aki minden formaságot gyűlölt, még a

köszönést is, — Nyulacskát nem látta?

— Hogy a fenébe ne. Tavaly én fogtam el scharincsempészésért. Kiszabadult már?

— Kétszer is. Szóval azóta nem látta. Hm... Akkor átmegyek a túlsó partra is.

— Ha elkísér ide a rakpart őrsegre, átviszem a motorossal. Ellenőrző körúton vagyok.

— Nagyszerű! Gyerünk.

Lementek a kerület kikötőkirendeltségéhez. Egy őrmester jött eléjük.

— Van valami újság Croft? — kérdezte Grantley.

— Semmi Sire. Egy órával ezelőtt holttestet fogtunk ki, értesítettük a sérülési osztályt.

— Nos, — fordult Scribehez a fogalmazó, — átvigye a másik partra, a Zöld Boszorkányhoz?

— Várjon, magát nem érdekli a holttest?

— Itt a folyó partján van úgy, hogy kettőt is fognak ki egy éjjel.

— Hm... Öngyilkosságról van szó?

— Ugy látszik. Szabályszerű Themze hulla, részben felbomlott állapotban, a külső erőszak nyomai nélkül, — szólt az őrmester, mint valami lát-lelet.

— Nem csinálna hatásköri kérdést Grantley, — mondta Scribe — ha én City állománybeli létemre, megtekinteném? Nézze, ha holttest van a közelben azt nekem látni kell. Épp fordítva van nálam, mint másnál: nem tudok aludni, ha nem láttam.

— Ugyan Scribe! Micsoda beszéd ez régi barátok között! Akár le is fényképezheti!

A halott a kis faház mellett feküdt ujságpapírral letakarva. Scribe figyelmesen megnézte.

— Mióta szolgál maga Croft? — mondta az őrmesternek.

— Tizenkét éve.

— Hm... Csodálom, hogy őrmester lett. Nálunk a Cityben az őrmesterek meg tudnak különböztetni egy sétatálcát egy vadgalambtól. Ugyanis körülbelül annyi a különbség a maga halottja és egy vízbefulladt között. Ezt az embert a vízbedobták, miután már nem élt. A főnököm, Connor főfelügyelő azt szokta mondani, hogy nem lehet senki jó detektív anélkül, hogy rossz orvos ne lenne egyben. — Jól megvilágította a halott arcát zseblámpájával. — Nézze meg a szemét barátom. Nyoma sincs a vérömlésnek, amit fulladás esetén látni. Az arca egyáltalán nincs elszíneződve és a mellkasa sehogyan sem emlékeztet víziholttestre.

— Még sem látok külsérelmi nyomot, — mondta Grantley.

— Maga szerint a külsérelmi nyom ott kezdődik, ha az áldozat fejét lakatos veri szét? Honnan tudja, hogy nem itattak vele arzént, nem törték el a gerincét? Egyáltalán, megnézték már tüzetesebben a tetemet? Azt hiszem nem lesz jelentés belőle, ha Citybeli ember kigombolja a kabátját ennek a halottnak? Connor meg szokta maguknak engedni még azt is, hogy letartóztassanak embereket nálunk.

— A parti rendőrség nem ismeri a központ és a City piszkálódásait. Tegyen Scribe, amit jónak lát, csak fel ne boncolja, amíg a bizottság nem jött ki, — mondta Granbley.

A köpcös felügyelő nehézkesen letérdelt a halott mellé, jól vasalt nadrágjában, szép barna felöltőjében a sárba és kigombolta a halott kabátját.

Néhány másodpercig valamennyien csendben, mozdulatlanul meredtek a tetemre. Azután Scribe begombolta a halott kabátját, felállt és izgatott, de hivatalosan határozott hangon mondta:

— Az ügy a Cityre tartozik, mert összefüggésben áll egy igen nagy bünténnyel, amelynek kiderítésére szabad kezét kaptunk a belügyminiszteriumtól. Azonnal telefonálok Connor főfelügyelőnek. Addig senki sem nyulhat a halotthoz.

II.

Connor reflektorfényben nézte meg a halottat. Kabátja alatt szúrás nyoma látszott, amely valami vékony eszköztől, valószínűleg tűtől származott. Korát nem lehetett meghatározni. Átnézték a zsebeit, de sem tárgyat, sem írást nem találtak nála. A szúrásnak kimeneti nyílása is volt hátul a lapocka alatt.

— Nézze, Scribe, — mondta Connor — érdekes ez a zseb. — Ruhája, fehérneműje már eléggé szétfoszlott az áldozatnak, de azt hiszem intelligensebb polgárember lehetett. Itt a felső zsebnél, nézze ezt a két-három fakó helyet. Olyan ember volt, aki állandóan töltőtollat és csavaros ceruzát hordhatott itt és az irón, vagy a töltőtoll biztosítócsatja alatt kis-kikopott a szövet. Csavargó, napszámos nem hord magával töltőtollat.

Együtt mentek vissza Scribevel a rendőrségi autón.

— A hullaházban holnap boncolás előtt még egyszer alaposan megnézem. Intézkedjen, hogy a

halott ruháját hozzák be hozzám. Jelen leszek a boncolásnál is. Hol tegyem le?

— Most már a kapitányságnál főfelügyelő úr. Egy óra múlva kezdődik a szolgálatom.

— Az ördögbe is Scribe! Ne packázzon az egészségével. Az embernek aludni is kell. — De már újra visszakalandozott gondolatban a gyilkossághoz. — Tudja Scribe az az érzésem, hogy nehéz ügy előtt állunk. Ez az eset még jobban megerősít abban a feltevésemben, amit a főkapitányhelyettes oly mereven visszautasít: ennek a törrel való gyilkolásnak közvetlen köze van a „Nagy Ügyhöz.“ Ez a második ilyen halálos szúrás.

— Ne haragudjon főfelügyelő úr, de én nem látom az összefüggést. Ön általában nagyon szűkszavú ember, örülök, hogy velem sokszor kivételt tesz és most kérem, magyarázza meg, miért gondolja ezt?

— Elsősorban a gyilkosság módja.

— De hiszen senki sem tudja, hogy milyen fegyverrel ejtik ezeket a keskeny sebeket.

— Gondolja?... No jó. Itt vagyunk Scribe, leszálhat. Viszontlátásra.

III.

Hajnalodott. A piszkos, tejszínű derengésben még egyre szitált az aprószemű eső. Connor a városon kívül lakott egy villában, de mielőtt hazaért volna, kiszólt a sofförnek, hogy álljon meg és visszaküldte az autót, hogy gyalog folytassa útját. London nyugati városrészének villanegyede felé, a rosszhírű Knightsbridge környékén kellett áthalad-

nia. A Horned Owl klub ablakai világosak voltak, Miután Connor szükségét érezte, hogy egy csésze erős kávét igyon, nyugodtan becsöngetett a rossz-hírű klubba. Nem ijedtek meg tőle az ilyen helyen, mert ritkán fordult elő, hogy vendégminőségében le-tartóztatott volna valakit. Ilyenkor szemethúnyt, ha kisebb bűnözőket, Londonból kitiltott egyéneket fe-dezett fel. Még szóba is ereszkedett velük és úgy tett mintha nem tudná, hogy az illetőt szívesen látnák a rendőrségen. Connor sokszor engedett fut-ni, szabályellenes módon kis bűnösöket, ha úgy érez-te, hogy nem tisztán aljas indok vitte őket bűnbe. A főfelügyelő orvos volt. A délafrikai Johannis-burgban végezte az egyetemet és katonatiszt lett az angol gyarmati hadseregben. Miután leszerelt belépett a rhodesiai rendőrség idegenellenőrző osz-tályára. Ezzel tulajdonképpen azt az útját készítet-ték elő, amely rövidesen a Scotland Yardhoz vezet-te. Mint rendőrfelügyelőt helyezték át arra az osz-tályra, amelyen Délafrikában szolgált detektívek teljesítettek szolgálatot, a Londonban működő gyarmati bűnözők hathatósabb üldözése végett. Ő fogta el a nagy „Kymberley“ gyémántok rablóit, akiket öt éven keresztül hiába keresett Európa ren-dőrsége. De rövidesen újabb sikere volt, szintén nem gyarmati ügyben. Amikor a Scotland Yard rendes állományába került, félévi zseniális és roppant erőfeszítéssel megtisztította Londont a leg-nagyobb kábítószercsempész bandától. Szemében valami szelíd, szomorú jóság ült. Nem volt még öreg, de haja érdekes módon, a fej közepén, négy ujj széles részen, teljesen ősz volt. Bátorsága és ere-je a ponyvaregényhős detektívek mintaképévé te-

hette volna. Különben hallgatag, kissé melankólikus kedélyű ember volt, finom, csendes és határozott.

Mikor a klubba lépett, már alig néhányan voltak csak együtt, kései fennmaradók. Connor senki-vel sem törődött, leült az egyik sarokba és csendesen itta a feketéjét. Hirtelen figyelmes lett egy nőre, aki nem sokkal távolabb ült egy idősebb, kopott külsejű férfivel. Ez a férfi olyan kopott volt, hogy még a nem túlságosan előkelő Horved Owl klubban is feltűnt toprongyosságával. Amellett az arca, a mozdulatai, az egész lénye, azt mutatták, hogy finom, művelt ember lehet, bár volt valami markáns és durva is napbarnított arcában. A lány, akivel ült, egészen fiatal volt, nem lehetett több húsz évesnél. Nagyon ideges volt, és feltűnően sokat dohányzott. Ha most izgalmában többet is szí- vott, mint általában, azt máris megállapította Connor, hogy e nőre a legjellemzőbb egy olyan nagy- fokú dohányzási szenvedély, ami még férfiaknál is túlzott. Két, háromszor megragadta a férfi kezét, azután sírva is fakadt. Ugylátszik eredménytelen volt a kísérlete, hogy rávegye valamire a mellette ülőt. Végül izgatottan felugrott és elsietett. A má- sik ember nyugodtan ülve maradt. A nő közvetle- nül Connor asztala előtt haladt el, nagyon feldúlt arccal és kisírt szemmel. A detektívfelügyelő orr- cimpái megmozdultak. „A legfinomabb Atkinsont használja“ állapította meg magában. Nagyon drága parfüm, általában a leggazdagabb emberek vásárol- ják. A nő ruhája finom volt és ízléses, látszott, hogy előkelő szalonban készítették. Hogy kerül ide ez a nő, aki valószínűleg valamelyik gazdag londoni csa- lád tagja? Connor utánasietett. Tudta jól, hogy a

Knightsbridge környéke ebben az órában nem a legalkalmasabb hely egy jobb társadalmi osztályból való nő számára. Meglepetéssel látta, hogy a nő nincs egyedül. Valaki várta a kapuban. Tipikus jassz. Együtt siettek át a Horned Owl klub előtti elhagyott téren és izgatottan vitatkoztak. Alig érték a sarokra, a csirkefogó erőszakos lett, követelődzött, megragadta durván a nőt, aki rémülten nézett szét, de segítségért kiáltani nem mert. Végül a kis tolvaj mellbetaszította, elragadta retikülét és futásnak eredt. A nő kíséreltet sem tett, hogy védekezzék, vagy visszaszerezze a holmiját, állva maradt ott, gyorsan rágyújtott egy cigarettára, mert úgy látszik az öngyújtóját és a cigarettatárcáját nem a retikülében, hanem a kabátzsebében hordta. Azután elsietett ellenkező irányban.

A csavargó végigszaladt a tér mentén és befordult a legközelebbi mellékuccába. Itt azonban valahonnan egy hatalmas nyakszirtcsapással megragadták a galérját.

— Hoppla! Allj csak meg Nyulacska! Hová olyan sürgősen kora reggel? — mondta Connor barátságosan, de úgy fogta a kezébekerült nyakat, mintha a marka acélesztergapad lenne.

— A fene egye meg! Ez az én formám! Mikor a legártatlanabb vagyok, éppen akkor futok neki a főfelügyelő úrnak.

— Csakugyan olyan ártatlan vagy? Ezt a futást egészségügyi testmozgásnak tekintsem?

— Új kalapom van. Tetszik látni, hogy új kalapom van és nem szeretném, ha megázna.

— Látom, hogy új kalapod van. Szürke nyulszőr,

fekete szalaggal. Hm... Ilyenről olvastam a leltárban, amit a főorvostól rabolt holmikról vettek fel.

— Tessék elhinni, hogy ma reggel igazán olyan ártatlan voltam...

— Igen. Nálad elég ártatlan dolog, ha csak egy retikült lopsz. Na gyerünk, gyerünk! Vedd elő gyorsan, mert kiverem a fogaidat. — Átvette a retikült és zsebetette, azután megindult. A jassznak nem is kellett szólni, ment mellette engedelmesen, tudta, hogy szökéssel kár lenne próbálkozni.

— Kinek adtad el a holmit?

— Hát... nagy részét... Marvelnek, de igazán „hidegre tesznek“ főfelügyelő úr, ha megtudják, hogy „köptem“. Tetszik tudni... már elpanaszoltam főfelügyelő úrnak, nem vesznek fel egy lakatosműhelyben sem, mert rovottmultú vagyok és ha nem adok a nővéremnek pénzt, akkor veri a kislányomat...

— Hazug szemét vagy! A kislányodat a múlt héten felvették Lady Birkham menhelyére.

A csavargó szomorúan ment mellette. Lassan reggel lett és egyre közelebb értek a City rendőrség épületéhez.

— Hogy kerültél ismeretségbe ezzel a hölgygyel?

— A... A izé... Valakit keresett a linkek között... A sofförjük révén kerültem hozzá... A sofförrel valamikor ugyanabban a műhelyben dolgoztunk és bemutatott a kisasszonynak, aki egy Tadieff nevű alakot keresett... Én hoztam össze vele. Egy Lothar nevű milliomos tanár leánya.

— És kicsoda ez a Tadieff?

— Isten bizony nem tudom. Valami link. Min-

dig van pénze, sokat kártyázik és félnek tőle, mert jól verekszik. Érdekes fickó. Uri vagány. És nagyon éhes voltam. Most mindenütt bujkálok, tegnap óta nem ettem, gondoltam a retikülben lesz annyi, hogy ehetek...

A City rendőrség kapuja elé értek. Nyulacska úgy lehorgasztotta a fejét, hogy hosszú fülei bánatosan lógtak. Connor odaadott neki egy shillinget:

— Eredj a fenébe...

Nyulacska boldogan sietett el és már fel is ugrott egy arrasiető autóbuszra.

Connor a szobájába ment. Éppen idejében érkezett. Még jóformán le sem vette a felöltőjét, amikor megszólalt a telefonja, a főkapitány titkára beszélt. Legyen szíves átjönni hozzá megbeszélésre. Connor előbb megnézte figyelmesen a retikült. Ez az indolenciája szokta olykor sérteni a feletteseit, amellyel a legsürgősebb parancsokat is nyugodtan és lassan teljesítette. A retikülben egy revolver volt a legszembetűnőbb tárgy. Ezenkívül pénz, zsebkendő, tükör, kompakt, festék és hasonló női holmik, köztük egy fényképes autóvezetői igazolvány. Maga a retikül a legfinomabb szürke kígyóbőrből készült, két furcsa fiola is volt benne. Megszagolta. Aether aceticus volt az egyikben. Ezt a nők arra, használják, hogy a körömlakkot eltávolítsák. A másik fiolában körömfestő-oldat volt. Ezenkívül kis bőrrerszényt talált még a holmik között. De a bőrrerszényben nem volt pénz, hanem apró gyöngyök. Első pilantásra látszott, hogy nem valódiak. Értéktelen, szintelen, kis gyöngyök voltak, elzárócsatt nélküli zsinórra fűzve, nem is hamisítványra emlékeztettek, hanem játékgyöngyökre, amiket a

gyerekek szoktak felfűzni. Elzárta a retikült a fiókjába.

A főkapitányhelyettesnél kis csoport ült együtt. Gallon tanácsos Bodley főtanácsos, Scribe és Matthew felügyelők, a főkapitányhelyettes és végül E. M. Mackenzie, a gyarmatügyi minisztérium delegált, hogy a rendőrség nyomozását ebben a sok tekintetben politikainak látszó ügyben irányítsa. Ez a zseniális ember, aki a legjobb referenciákkal rendelkezett, nagyon elütött a londoni detektív típusától, beleértve a legfinomabbakat is. Választékosan, de nem feltűnően volt öltözve, harisnyája, nyakkendője, zsebkendője, harmonizáltak színben ingével, ruhájával, keztyűjével. A modora túl finom volt és rendkívül udvarias, de egy kissé kimért, mint az olyan embereké, akik sima érintkezési módjuk barrikádja mögül figyelik meg az ellenséget, anélkül, hogy ők maguk csak egy pillanatra is előjönnének a fedezékből. Az arca talán túl halvány volt és fiatalos is ahhoz képest, hogy régi embere volt az afrikai katonaság titkos szolgálatának. Azok közé a legbizalmasabb emberek közé tartozott, akikből mindössze három-négy van a titkos szolgálatban, ezeket csak Rawson ezredes ismeri személyesen és csak a legindokoltabb, legválságosabb esetekben nevezik meg magukat más hatóságok előtt. Némelyik egy életén át sohasem veszi elő az igazolványát. Rawson ezredes, mielőtt megkezdte volna Indiában töltendő szabadságát, kiküldte Mackenziet a londoni rendőrség segítségére. A titkos szolálat tisztje egy államtitkárral is felér a rendőrségen. Jelentései közvetlenül a minisztériumba mennek fel és nagy orrokat osztogatnak,

előléptetéseket és kitüntetések adományoznak e jelentések alapján. Ezért a főkapitányhelyettes konyakkal, cigarettával és szendvicsekkel tette meg-hittebbé a máskor oly rideg tanácskozást. Most kissé ideges volt, mert bosszantotta, hogy Mackenzie kapitányt és az egész tanácsülést várhatja Connor. Végre jött.

— Bemutatom Connor főfelügyelőt Mackenzie kapitánynak. — A kapitány mosolyogva felemelkedett:

— Csak jót hallottam önről Mr. Connor és örülök, hogy végre munkatársak lehetünk.

Connorban, sajnos, minden érzék az ünnepélyes formaságok és a rendőrség érdekeit szolgáló előzenység iránt hányzott. Barátságosan biccentve, röviden kezefogott a kapitánnyal, azután a főnökéhez fordult:

— Azt hiszem, jó lenne néhány iratot kikérnünk a délafrikai rendőrségtől.

A főkapitányhelyettest bosszantotta ez az egykedvűség:

— Részletkérdésekre később is sor kerülhet. Ön Mackenzie kapitány irányítása mellett fog nyomozni, a Nagy Ügyben és szeretném, ha meghallgatná az utasításait.

— Készséggel, sir, készséggel, — mondta Connor egykedvűen. Nem is látszott bosszankodni a bántó alárendelés miatt és leült az egyik karosszékebe. — Remélem, Mackenzie kapitányt nem zavarja, ha néhány szendvicset fogok közben enni, ugyanis csak egy üres feketét reggeliztem.

— Ó, csak parancsoljon, csak parancsoljon főfelügyelő úr.

— Meleg van, — mondta a főkapitányhelyettes és kénytelen volt zubbonya gallérján kinyitni a csattot, mert úgy érezte, hogy hogy mérgében megüti a guta Connor flegmája miatt. Mackenzie sokkal nagyobbstílű ember volt, semhogy bosszankodott volna. Ugy látszik, inkább imponált neki a dektív.

— Kénytelen vagyok a főkapitányhelyettes úr szavait kiigazítani, egyáltalán nem kívánom önt irányítani a nyomozásban, inkább a segítségére számítok, — mondta udvariasan Mackenzie.

— Kérem, kérem szavaknak sohasem tulajdonítok jelentőséget. A fő, hogy a bűnügyet felgombolyítsuk és örülni fogok, ha a kapitány úr irányítása ezt lehetővé teszi.

— Alapjában véve még minden információt nélkülözök. Csak említeni hallottam az ügyet — mondta a kapitány.

— Intézkedtem, — szólt Gallon tanácsos, — hogy az ügyre vonatkozó iratokat kapitány úr lakására küldjék.

— Addig is, — mondta a főkapitányhelyettes, — néhány szóban elmondhatom, miről van szó. Ön bizonyára jobban ismeri Ibrahim Ben Szinza nevét, mint mi. Ez az ember az utóbbi években türhetetlen befolyást szerzett a Cityben. Önök odalenn már régen fáradoznak, sajnos, kevés sikerrel, hogy a rablót kézrekerítsék. Mégis néhány évig, a nagy üldözések után, mintha eltűnt, vagy elhallgatott volna. Rablásai sohasem szűntek meg, de a régi erejében nem támadt már fel, csak most az utóbbi időben. Két év előtt, csak kimutathatóan, amire rájöttünk, százezer fontot fizetett neki adóban a City.

Egy éve mintha megőrült volna ez a rabló, évi egy-millió fontot követelt. Erre fogtunk össze Dél-Afrikával. A bankok megtagadtak tőle minden adót. Akkor Szinza a hátralékban levő bűnösök ellen, a mindnyájunk által jól ismert hadjáratot indította meg. Tudom, hogy tehetetlenek voltak vele. Gummi-ültetvényeket gyujtott fel, dohányszállítmányokat röpitett a levegőbe és főleg a bútorfakitermelőkre sujtott le. Az óriási pönálékötelezettség mellett szállított értékes fákat, usztatás közben egyszerűen mellékágakba terelte banditáival, kegyetlenül leöldökölve a kísérszemélyzetet. A legnagyobb vállalatnak az „Afrika-Mahagóni R. T.“ összekötő usztató csatornáját felrobbantotta. Tudom, hogy önök oda-lent mindent megpróbáltak, hiába. A délafrikai részvényekben olyan értékcsökkenés állott be, amit még a font árfolyama is megérez. Milliárdos virágzó vállalatok jelenleg értéktelen ipartelepekké váltak. Most alapos okunk van feltételezni, hogy Szinza Londonba jött. És értesültem, hogy az angol pénzvilág emberei állítólag hajlandóak egyezkedni vele.

— És az üggyel kapcsolatbahozott gyilkosságok? — kérdezte Mackenzie.

— Ezek Connor főfelügyelő úr feltevései, — mondta kissé barátságtalanul a főkapitányhelyettes. — Én nem tettem őket magamévá. Egy Hoffer nevű főrésztvényesét az Afrikai-Mahagóni Társaságnak, a klubja előtt leszúrva találták. Furcsa, vékony törrel ejtették a sebet. Connor főfelügyelő úr szerint ez a nyom Szinzához fog vezetni.

— Én nagyon is lehetségesnek tartom a feltevést, — szólott Mackenzie. — Hoffer előéletéről tudnak valamit?

— Nem gondoltunk rá még, hogy foglalkozunk vele, — mondta a főkapitányhelyettes.

— Connor főfelügyelő úr utasítására, — szolt közbe Scribe felügyelő, — az osztrák származású Hoffer iránt megkeresést intéztem a bécsi rendőrséghez, ahol nagyon is jól ismerik abból az időből, mikor még nem volt bankvezér. Többször ítélték el hamiskártyázásért, utoljára Franciaországban, Büntetését tíz év előtt kitöltötte, azután a légióba állt be és nyolc év előtt bukkant fel Londonban, mint vagyonos ember. Egyik alapító tagja az Afrika-Mahagóninak.

— Ugy látom, Mr. Connorról öröm lesz együtt dolgozni, — mondta a kapitány. — Örökösei voltak Hoffernek?

— A fia jelentkezett Bécsből. Sajnos, alig örökölt valamit, apja vagyona milliókat érne, de amíg Szinza él, addig kevesebb a semminél. Sőt, legutóbb a főreszvényesek részéről újabb befektetést igényelt a kihasználhatatlan millókat érő erdőség. A főreszvényesek egyike kegyeletből aránylag jelentékeny összegért átvette az értéktelen részvényeket Ernst Hoffer fiától, a „Majoritas“ koncern számára. Hofferéhez hasonló sebbel ma reggel is halottat fogtak ki a Themzéből, személyazonosságát még nem tudtuk megállapítani, amíg ez nincs tisztázva, addig természetesen a halott eltemetéséhez nem adok engedélyt. Ugyanolyan furcsa szúrta seb van ezen a halotton, amilyent a meggyilkolt Hofferen találtunk.

Mackenzie felállt.

— Nagyon értékes információkat kaptam, köszönöm, uraim. Remélem ez alkalommal sikerül

majd ártalmatlanná tenni a gazembert.

— Még egy szintén érdekes és tisztázatlan jelentőségű ügyet bolygat Connor, ami szerinte ugyan-
csak összefügg a mi problémáinkkal. Van itt egy
nagyon derék, köztisztelőben álló tanár London-
ban, fiatal korában mint politikai menekült a légió-
ban is megfordult. Itt minden nyom valahol egy
légionáriushoz vezet. A tudós dúsgazdag, egyik ve-
zérigazgatója az Afrika-Mahagóninak. Öreg inasa
hozzánkfordult, inkább panasz, mint feljelentés for-
májában. Gazdáját állítólag fenyegető levelekkel
zsarolja valaki. Mutatott is egy ilyen levelet ne-
künk. „Horn“ van rajta aláírva. Tapintatos formá-
ban érdeklödtünk, de a tanár az inas rémlátásainak
mondta az egészet, így természetesen, miután felje-
lentés nem történt, nehéz eljárni az ügyben. Con-
nor különleges fontosságot tulajdonít ennek a ver-
ziónak.

— Még egyszer köszönöm, — mondta Macken-
zie és megemelte a kalapját.

Miután a kapitány elment, a főkapitányhelyet-
tes kíméletlenül Connorhoz fordult.

— Nem tudtam önt előre informálni, ezért csak
most közlöm, hogy az angol birodalom legkitűnőbb
detektívjével ismerkedett meg.

— Tudom, — felelte. — Örülök, hogy végre
lesz egy ember a londoni rendőrség kötelékében,
akitől tanulni is lehet valamit. — Udvariasan kö-
szönt, azután elment.

MASODIK FEJEZET.

A harmadik.

A tanár ajtaján csörögve hullottak le az acél-
reteszek, majd kilépett a hálósobából. Szeme bizal-
matlan fürkészéssel járt ide-oda a folyosón, miköz-
ben görcsösen szorította zsebében a revolvert, az-
után elindult az ebédlő felé. Lermontov már a reg-
gelizőasztalnál ült. Lothar az utolsó években szinte
megrokkant. Haja kihullott, csak néhány gyér szál
rendetlenkedett tonzurája körül, reszketett a keze,
a legkisebb zajra is idegesen fordult meg.

— Jó reggelt, — üdvözölte Lermontov. — Ugy
látom ma sem aludtál valami jól.

— Nem tudok... Meg vagy elégedve? Ellát-
nak jól mindennel? — kérdezte Lermontovot.

— Esküszöm, hogy kedvesebb vendéglátó házi-
gazdám még sohasem volt.

— A lányom már lent van? — kérdezte, miköz-
ben megkísérelt egy kis kávé és süteményt magá-
ba erőszakolni.

— Nem láttam. Lehet, hogy még alszik, vagy
nincs itthon.

Az öreg reszektő kézzel cigarettára gyuj-
tott.

— Megint kaptam egy levelet, — mondta maga
elé meredve.

— Mutasd. — Suttogtak. Lothar átadott egy
vonalozott papírra írt levelet Lermontovnak. „Ahol
ezt a levelemet megtaláltad, ott a rohamkésemet is
megtalálod egyszer. Amint látod, be tudok jutni a
házadba. Ha úgy látom majd, hogy eleget szenved-

tél halálfélelmedben, akkor eljövök, hogy leszámoljak végleg. Valószínűleg rövid idő múlva. Lehet, hogy még valakit „elküldök“ előtted. Megérdemled, hogy végignézd a többiek kivégzését, mielőtt meghalsz. Horn.“

— A fürdőszobában feküdt a levél. A mosdón. Ő is ott lehetett volna, ha a levelet oda tudta juttatni.

— Öszintén megmondom neked, én nem látom olyan feketén a helyzetet. Ez a fiú meg akar téged rémíteni, azután majd beéri egy alapos zsarolással. Különben biztos vagy benne, hogy ő írja a levelet? Nem lehet valaki, aki ismeri az esetedet és az egykori légionista nevében manipulál?

— Ostobaság . . . Én tanítottam a fiút franciául írni hónapokon keresztül. Minden vonását ismerem. Ne hidd, hogy a félelem a legszörnyűbb. A lelkiismeret! Valószínű, hogy ez az ember beleörült abba, ami vele történt. És a bosszúállás ördögévé képezte magát... És... és nem tehet olyan szörnyűséget, hogy igazságtalan legyen. Olyan gazság, olyan embertelenség történt vele... És éppen én... Tudod, hogy ez a fiú saját fegyvere mellett az enyémet is vitte a vállán a sivatagon keresztül... És akkor én voltam az... aki hátulról egy kövel... Igaz, hogy örült voltam és hónapokig feküdtem utána élet és halál között... De ez nem változtat semmit azon, ami megtörtént...

— Utazz el Amerikába, vagy Ausztráliába...

— Eddig azért nem utaztam, mert azt hittem, hogy beszélhetek vele. Odaadtam volna neki a vagyonomat, mindenemet... És azután a vállalat... Ezt is el kell intézni. Azt hiszem átadom majd a ré-

szemet és ha még élek addig... talán lesz egyszer erőm ahhoz, hogy Hertával együtt elutazzam. — Felvette a szalvétáját, hogy megtörölje a száját. Az asztalkendő alatt egy levél feküdt: „Már nem tart soká! Horn.“

— Hé! James! Gyorsan vizet! A tanár úr el-

II.

Herta megnézte az idézést, mert nem ismerte ki magát a City kapitányságon. Egy jóindulatú rendőr belepillantott az írásba és útbaigazította:

— Második emelet 71. Talált tárgyak...

Az ajtóra ez volt írva: „Redford fogalmazó.“ Herta belépett.

— Jónapot. Redford fogalmazó úr?

— Nem. Connor főfelügyelő.

— Idézést kaptam mára...

— Foglaljon helyet. — Átvette az idézést, leült az íróasztalhoz és figyelmesen megnézte. — Ugyebár Lothar tanár úr leánya?

— Igen. Lothar Herta vagyok.

— Ön elveszített egy retikült?

— Egy retikült?... — Elgondolkozott tűnődve. — Meg kellene néznem otthon a holmimat. Kissé szórakozott vagyok.

„Önuralma van“, állapította meg magában Connor, miközben csengetett. Az altiszt lépett be.

— Hozza fel a 931/105501 tárgyat. — Azután újra Hertához fordult. — A Knightsbridge téren találták három nap előtt a retikült és többek között egy vezető igazolvány is volt benne az ön nevére

kiállítva. Nem járt a napokban a Knightsbridge környékén?

— Nem emlékszem... De lehet. Ugyanis nem tudom, merre van az a környék.

— A nyugati városrészben. Egyik oldalán az előljáróság nagy sárga épülete van, szemben vele a rosszhírű Horned Owl klubház. Talán már halott róla?

— Nem... Horned Owl... Nem ismerem.

Az altiszt visszajött a retiküllel és letette. A lány érte nyult, de Connor nem adta oda.

— Előbb át kell vennie leltár szerint.

— Azt hiszem ez felesleges, de ha nem lehet másképp, csak tessék. Ez az én retikülöm, most már látom.

— Két ötfontos bankjegy és huszonöt shilling 8 penny... — kezdte Connor felsorolni a retikül tartalmát.

— Megengedné főfelügyelő úr, hogy rágyujtsak? Ideges vagyok, ha nem dohányzom.

— Parancsoljon. Aether aceticus és körömlakk... Soffőrigazolvány, ajakruzzsal kombinált puderdoboz, kulcs, tükör, összecsukszó aranyfésű, zsebkendő és ez itt... ugyebár gyöngyök? Ugy látom, gyerekjáték, nem?

— Nevezze, ahogy akarja, mindegy. Szeretném gyorsan lebonyolítani az egészet, mert még dolgom van.

Ugyanannyit tudott a kis gyöngyökről, mint eddig. Kérdezze meg határozottabban? Nem. Kedves, finom nő, kár lenne gyanakodva kezelni. Átnyújtotta a retikült.

— Itt tessék aláírni az elismervényt. És re-

mélem legközelebb jobban vigyáz a holmijára kissasszony. Igen nagyfokú szórakozottság ilyen jókora retikült mindenestől elveszíteni a nyílt uccán, anélkül, hogy észrevenné.

— Én rendkívül szórakozott vagyok. De ön is az.

— Mennyiben?

— Nem tudok elképzelni nagyobb szórakozottságot, mintha a bűnügyi osztály főnöke saját hivatala helyett egy reggel a talált tárgyak osztályára megy át a fogalmazó helyett. Viszontlátásra...

Connor mosolyogva nézett utána. Kétségtelen, hogy kissé lefőzte a lány. Az volt az érzése, ha rá bírná venni Lothar Hertát egy kis őszinteségre, akkor előbbre juthatna az ügyben.

III.

— Ez megmásíthatatlan elhatározásod? — kérdezte Rastignac. — Gondold meg, talán elutazol egy évre, vagy továbbra is. Ha most akarod átadni a részvényeidet, amikor egész vagyonunk holtan fekszik, igazán alig kapsz érte valamit. Viszont, ha Szinzával, a rendőrségre nem is számítva, megállapodunk, felbecsülhetetlen érték lesz...

— Ne fáradj, — mondta Lothar. — Ha annyit kapok a részvényeimért, hogy átmehelek Amerikába a leányommal, akkor meg vagyok elégedve. Nem kell ez a vagyon, nem akarok gazdag lenni, majd adok latin órákat. Köszönöm...

Ezt Rastignacénak mondta. A feltűnően szép arab nő feketekávé-t töltött.

— Te nem félsz? — kérdezte Rastignacot Lothar. Ez vállat vont.

— Nem ismerem a félelmet. És ha szemtől-szembe kerülök a fickóval, akkor nincs is okom félni. Kérlek, a végrehajtó bizottsági ülésen bejelentjük, hogy átadod a részvényeidet. És amit a társaság felajánl érte, sajnos, ez nagyon kevés lesz, annak dupláját fogom én adni.

— Köszönöm... — Rastignacné újra kávéért akart tölteni számára, de Lothar elbúcsúzott. Az utcán minden lépésnél hátranézett. Sokszor úgy vélte, hogy felfedezi valahol az emberek között Hornt. Ilyenkor rémülten megállt és úgy elgyengült, hogy a falnak kellett dőlni. A vendégei már együtt voltak, mire hazaért. Lord Lindsay felsőházi tag, az Afrika-Mahagóni elnöke volt meghíva. A közgyűlés előtt vele is közölni akarta a tanár szándékát. Az ő kedvéért hívta meg Lothar Naladna Langhit, a gazdag hindu költőt. Naladna az ernasari maharadzsa nevelt fia volt, a tanár régi barátja, akivel közösen írtak egy igen nagyszabású nyelvészeti művet a barbár és a latin népek filológiai vonatkozásairól. Naladna Langhi a londoni társaság legfelsőbb rétegeivel tartotta fenn az érintkezést. Jelen volt még Lermontov, akit Lothar vezetett be újabban a társaságba, orosz emigráns tiszt, Párisból jött vendég-ségbe a tanárhoz. Ötven év körüli, kellemes modorú, jóhumorú, kissé bohém gentleman volt, akit a londoni társaságok könnyen felszívtak magukba, mert elsőrangúan játszott polót, kitűnően értett a lovakhoz és idült alkoholista létére sohasem látszott meg rajta, hogy részeg, ezenkívül kitűnően öltözködött és szépen zongorázott. A társaság a kis szalonban ült jó hangulatban. Lermontov egy Chopin keringőt adott elő a zongorán különböző zeneszerzők mo-

dorában. Tizenegy óra felé megérkezett egy vendég, akit Lord Lindsay hívott meg Lotharhoz, állítólagos régi barátját, Mackenzie nyugalmazott kapitányt a gyarmati hadseregből. A kapitány nagyon kellemes embernek bizonyult, kitűnő társalgó volt, mindenhez alaposan értett, legyen az hindu költészet, vagy az Afrika-Mahagóni árfolyama. Élénken érdeklődött, mikor meghallotta, hogy Lothar ki akar válni a társaságból.

— Ne vegye rossz néven tanár úr, de ez könnyelműség. Éppen most, mikor ezek a felbecsülhetetlen értékű részvények átmenetileg alacsonyan sztagnálak.

— Lothar meg fogja gondolni magát, — mondta Lermontov. — Én erőt fogok önteni bele, hogy meg tudja változtatni az elhatározását, — mondta és megint csak ivott. Később régi hindu imaszönyegekről volt szó és Mackenzie kapitányt ez a téma nagyon érdekelte.

— A tanár úr birtokában van a legszebb imaszönyegek egyike, amit Angliában láthat, — mondta Naladna. Mackenzie kérte a kapitányt, hogy mutassa meg neki. Igen, igen, de ez a hálósobában van a falon. Mindegy. A kapitány nagyon szívesen megnézné, ha a tanár úr olyan kedves... Hárman mentek a hálósobába. Herta, Mackenzie és Lothar. Mackenzie nagyon csodálkozott, mikor az ajtó Wertheim zárját és a keresztvasakat meglátta.

— Betöröktől fél tanár úr?

— I... igen... egyszer betörték nálam... — Kinyitotta a hatalmas, komplikált Wertheim zárat, belülről hallatszott a reteszek csattanása és kinyitotta az ajtót. Azután beléptek a hálósobába. Alig

tettek azonban néhány lépést, a tanár falfehéren roskadt egy székre és mintegy gutaütött, meredt az asztalra. A Wertheim zárral ellátott szobában, az ágyon levél feküdt. Herta alig bírta elfojtani a sikoltását. Mackenzie felemelte a levelet és megnézte. Vonalozott papírra írták: „Hiába zárkózol!” Csak ez volt ráírva.

— Ha megengedik, ezt elteszem, — mondta határozottan a kapitány és zsebébe csusztatta a levelet. — Ne féljen Lothar úr, ez az ember csakugyan maga az ördög, de nem olyan szörnyűséges, mint amilyennek mutatja magát. Sokkal több hibát követett el eddig, semhogy kikerülhetné a végzetét.

IV.

— Tadief eltűnt uram, — mondta Scribe. — Sokat nem tudtam meg róla. Jobb körökből lezüllött ember volt. Jól beszélt nyelveket, sokat kártyázott, egyesek szerint ezekhez a hiénákhoz tartozott. Mások azt mondják, nem játszott hamisan, hanem zsarolt és a Morgen-banda egyik vezetője volt. Szeretőjéről nem tudnak, utóbb Nyulacskával látták együtt, akit már több mint egy hónapja keresek hiába. Kétháromszor jól öltözött, csinos nő kereste fel a Horned Owl klubban, ahol állandó tanyája volt. Négy hét előtt eltűnt, azóta seholsem látni. Ja, még valami! Állítólag a légióban szolgált.

... Hm... Tehát körülbelül akkor tűnt el Tadief, amikor együtt látta őt a tanár lányával a Horned Owl klubban. Talán Hertától nagyobb összegű pénzt zsarolt valamiért?

— Jól van Scribe. Ha éppen ráér, látogasson el a cégbírósághoz, tudja meg, hogy a „Majoritas“ társaságnak kik az igazgatósági tagjai.

Mackenzie jött be Gallon tanácsossal.

— Mit szól ehhez a levélhez Connor. Lothar tanár dupla páncélajtóval lezárt hálószobájának ágyán feküdt. — Átadta. Connor figyelmesen nézte. Nagyon hosszan és alaposan.

— Kik voltak jelen az estélyen, kapitány úr!

— Én is ezt kérdeztem, — mondta Gallon tanácsos. — De csupa fedhetetlen jellemű ember volt ott. Lord Lindsay felsőházi tag, Naladna a népszerű, gazdag hindu költő, Lermontov, Nikolájevics nagyherceg egykori szárnysegéde. — Connor automatikusan jegyzett egy blokkra.

— Nekem ez a Lermontov nem tetszik, — mondta Mackenzie.

— Hát kérem... — mondta a főfelügyelő és egy írást vett elő a fiókjából. — Scribe felügyelő utasításomra már egy hete gyűjti az adatokat. Lermontov nevű szárnysegéde Nikolájevics nagyhercegnek nem volt. Négy Lermontov nevű tiszt elesett a világháborúban. Egy szolgálaton kívüli cári tiszt bizonyos Lermontov nevű, Szófiában él, mint ezredes emigrált és a Bulgáriában megtelepült orosz fehér milícia parancsnoka. Több Lermontov nevű tiszt emigrációban nem él.

— Lothar tanár vendége kétségkívül nem az, akinek kiadta magát, — mondta Scribe.

— Önnel igazán öröm dolgozni — kiáltott Mackenzie. Mindenesetre most már alapunk van arra, hogy azt a Lermontovot kissé kérdőre vonjuk. A hamis névhasználat elég ok az előállításra.

— Nekem is az a véleményem, — mondta Connor és csengetett. Közben Scribéhez fordult. — Szükségem lenne Nyulacskára, úgy tudom Scribe, hogy a nyomában van.

— Sajnos, eredménytelenül. Egyetlen darab sem került elő a főorvostól lopott holmik közül.

— Csapjon le Marlowra. Nála vannak a holmik. Az ő révén esetleg Nyulacskát is behozhatja.

A bűnügyi osztály fogalmazója jött be, akinek Connor csengetett.

— Állítson ki Dixon figyelőlapot egy bizonyos Lermontov ellen, aki Lothar tanár Oxford Street 14. szám alatti villájában tartózkodik. Elő kell állítani.

— De főfelügyelő úr... — mondta zavartan a fogalmazó, — ha nem hagyta volna meg, hogy ne zavarjuk a tanácskozást, már tíz perc előtt jelentettem volna, hogy egy Lermontov nevű egyént Lothar tanár villájában az éjszaka folyamán meggyilkoltak.

HARMADIK FEJEZET.

„Szinza szívesen látja az urakat...”

Lothart ideiglenesen egy szanatóriumba szállították, mert szívrohamot kapott. A személyzet adatait Scribe vette fel a hallban, ahol a helyszíni szemle idejére összegyűjtötték őket. Gallon tanácsos Mackenzie és Irwin főcsoportvezető az elsőemeleti vendégszobában voltak, ahol minden ugyanabban az állapotban volt még, mint a gyilkosság felfedezésekor. Néhány detektív a ház környékét és a többi szobát kutatta át.

A holttest az asztal mellett feküdt a földön és különös módon könyvet szorongatott megmerevedt kezében. Lábai keresztben a felborult szék feküdt, amelyen valószínűleg az orgyilkosság pillanatában ült. A szobában különben rend volt, a vetett ágy még érintetlen, Lermontov valószínűleg lefekvés előtt az erkélyajtó melletti kis asztalkánál ült. Az Anyéigint lovasta orosz eredetiben.

— Csak olyan ember ölhetette meg, akit ismert. Miután szemben ült az ajtóval, a tettes észrevétlenül nem jöhetett be. Az illetővel aránylag konvencionális viszonyban lehetett, mert a könyvet sem tette le, — állapította meg Mackenzie. — Valószínűleg beszélgetés közben mögéje került a gyilkos és egyetlen gyors döféssel végzett vele. — Letérdelt a halott mellé és megvizsgálta a sebet. — Nem volt nagyerejű ember, mert a különben jól irányzott döfés nem hatolt be túl mélyen. Ha nem a szívért éri, nem is lett volna halálos.

— És megint ez a keskeny, furcsa bemeneti nyílás. Valami egészen vékony tör... — mondta Gallon.

— Ha ennyit szolgált volna tanácsos úr a gyarmatokon mint én, ismerné ezeket a keskeny sebeket, — mondta diszkrét mosollyal Mackenzie. — A sebet a francia légióban használatos vékony szuronnyal, az úgynevezett aiguille-el ejtették. Csoválom, hogy Connor, aki Délafrikában volt katonatiszt, nem ismerte fel ezt a jellegzetes sebet.

— Pedig nem ismerte fel, — mondta Gallon tanácsos és már előre diadalmaskodott a gondolatra, hogy Conorral közli majd Mackenzie megállapítását. Irwin ujjlenyomatokat keresett. Miután a gyilkos magávalvitte a fegyvert, kevés sikerrel biz-

tatott ez a kísérlet. Gallon a ruhásszekrényben kutatott. Mackenzie a meggyilkolt kofferét nézte át. Feltűnő volt, hogy ruhái, fehérneműi mind vadonatúj holmik voltak. Mackenzie hirtelen meglepetten felkiáltott.

— Ez már valami! Ide nézzenek! — Egy rozsdás, vékony, hosszúpengéjű francia rohamkést tartott a kezében. — Ugyanolyan fegyver, mint amivel a gyilkosságot elkövették. Itt különben is néhány katonai holmi van, ami nyilvánvalóvá teszi, hogy az áldozat is közeli vonatkozásban állt a francia idegenlégióval. — Érdeklődve nézték a különös bajonettet. — Ezek a rozsdafoltok könnyen származhatnak vértől, — mondta Mackenzie. — Nincs kizárva, hogy az előző gyilkosságok valamelyikét, a szerencsétlen Hoffert, vagy azt az ismeretlen Themzéből kifogott áldozatot éppen Lermontov ölte meg, aki maga is ugyanilyen halált halt most. Azt hiszem jó lenne a személyzetet kihallgatni. Scribe jöjjön addig ide. Kitűnő detektív. Ő majd alaposan átkutat itt mindent, a fő, hogy a szoba egy másodpercre se maradjon őrizet nélkül, anélkül nem szállítottuk ezeket a holmikat a rendőrségre.

Mackenzie folytatta a kihallgatásokat és Scribe felment a színhelyre. A tömzsi, lomhamozgású ember szaglászva nézett körül, mint valami kutya. Azután lehajolt a koffer mellé, egészen le, úgyhogy majdnem a földet érintette az arcával és gondosan összesepert valamit.

Apró, értéktelen gyöngyszemek voltak, hasonlatosak azokhoz, amiket a gyerekek játékból szoktak felfűzni.

II.

A főkapitányhelyettes szobájában ültek. A felderítetlen gyilkosságsorozat most már kissé kellemetlen volt a rendőrségnek. A lapok megsejtettek egyetmást, kültelki sajtótermékek mohón vetették rá magukat az ügyre és holmi „Londoni rémet” emlegettek.

— Most már biztos, hogy Lothar zsarolójánál van a helyzet kulcsa. A légiótól ugyan nem lehet adatokat kapni, de a szörnyű bűntényekre való tekintettel annyit mégis közöltek velünk, hogy ez a Horn nevű katona tíz év előtt dezertált Fort Lamyból és azóta nyoma veszett. Hogy van-e összefüggése Szinzával, hogy a rablófőnök zsoldjában áll-e, az még nem biztos, de hogy itt lappang Londonban, az kétségtelen, — fejtegette Mackenzie.

— Ez bizonyos, — mondta Connor. — A gyilkosságot ki fedezte fel?

— Lothar leánya, — mondta Scribe. — Bámulatos nő. Ő volt a legnyugodtabb a házban. Telefonált a rendőrségre, szanatóriumba vitette az apját és közben nem mozdult el Lermontov szobájából, hogy a rendőrség érintetlenül találjon mindent, mikor megérkezik.

— Közelebb jutnánk a megoldáshoz, — mondta a főkapitányhelyettes, ha tisztázhatnánk a Themzéből kifogott áldozat személyazonosságát, amelyik még mindig a Morgueban fekszik. Egyelőre nem adtam engedélyt, hogy eltemessék.

— Két halott személyazonosságát kell tisztázni, mondta Connor. — Hiszen Lermontovról sem

tudjuk, hogy ki. Hallom, hogy elfogta Nyulacskát Scribe.

— El hála Istennek, — mondta a felügyelő. — Miután ön olyan csodálatos módon megtudta, hogy Marlow vette meg a holmikat, lecsaptam a vén orgazdára, majdnem minden megkerült. Marlowtól megtudtam, hogy a csirkefogónak a leánya valami menhelyen van és ott kaptam el vasárnap délután.

— Kérem legyen szíves hozza fel azt az embert. Szeretnék valamit megtudni tőle. — Azután Mackenziehez fordult. — A személyzet nem látott semmi gyanusát?

— Nem. A vendégek éjjél után mentek el, — felelte a kapitány. — Ezután semmi különöset sem vettek észre, leszámítva, hogy az egyik mosdóhelyiség ablaka be volt törve. Valószínűleg itt mászott be a gyilkos. Herta, aki a fenyegető levelek óta néha körüljár a villában éjszaka, hajnali háromkor világosságot látott Lermontov szobájából kiszűrődni. Meglepődött és azt hitte, hogy talán rosszul van a vendég, bekopogott, természetesen hiába. Így fedezte fel a gyilkosságot.

— Önt nem is érdekelte a helyszín? — kérdezte a főkapitányhelyettes, Connort.

— Ismerhet sir. Én már csak irattárakban és nyilvántartókban keresem a tetteseimet.

A felügyelő visszatért Nyulacskával. Scribe mérsékelten tapintatos érdeklődése, élénk színes nyomokat hagyott Nyulacska arcán és a nyakkenője egész félrecsúszott.

— Elvisszük most magunkkal Nyulacskát Scribe, hogy egy kis őszinteségre vegyük rá, —

mondta Comor.

— Talán nem kellene most elapróznia magát kisebb ügyekkel, — jegyezte meg a főkapitányhelyettes, akit semmi sem dühösített úgy, mint Connor flegmája, amellyel nem tett különbséget kis és nagy ügyek között.

— Én kivétel nélkül elvégzem reszortom ügyeit, mondta Connor. — A gyilkosságra vonatkozóan azt hiszem Mackenzie nagyon jó nyomos van. Olyan ember követte el, aki olvasás közben lephette meg Lermontovot. Le fogom kontrollálni az ismerősök alibijét.

— Megtörtént, — mondta Mackenzie. — Még Lord Lindsay iránt sem szégyeltem érdeklődni. Fél egykor ágyban volt. A hindú költő a Margareta kávéházba vitette magát, fél egykor ért oda, mikor Lermontov még élt és fél négykor távozott az autóján, miután Lermontov már kétségtelen, hogy halott volt. Megfordult még gyakran a házban Rastignac vezérigazgató és a felesége, ezek maguk is vendégeket láttak aznap. Dr. Knapp, egy német orvos, a házi orvosuk, klubjában bridzsezett. Amint látja egyezett a gondolatmenetünk és szokásom szerint senki emberfiát nem tekintek eleve ártatlannak. Ha kiderítjük Lermontov és a Themzei halott személyazonosságát és megállapítjuk, hogy a gyilkosságok csakugyan összefüggésben vannak-e Szinzával, akkor nem dolgoztunk hiába. Maga Scribe, nem talált semmi jelentenivalót?

— Semmi figyelemreméltót. A meggyilkolt kofferje mellett, sőt a kofferjában is, ilyen gyerekholminak látszó apró gyöngyöket találtam. — At-

adta. Mackenzie figyelmesen vizsgálta, azután Connornak nyújtotta.

— Maga érti?

A főfelügyelő hosszasan nézegette a kis gyöngyöket. — Nem értem mi lehet, — mondta végül, majd vállat vont és zsebetette őket.

III.

— A hindu alibije nem tetszik nekem Scribe. Nézzen körül abban a Margeritában — mondta Connor.

— Gondolja sir, hogy ez a dúsgazdag, előkelő indiai úr gyanuba jöhet? — felelte Scribe, miközben Nyulacska kézibilincsét szorosabbra fogta. Az autó mellékuccákon ment, hogy gyorsabban haladjon.

— Hogy a hindu gazdag, azt csak az életmódjáról tudjuk. Csekkjei a nyugatindiai bankra szólnak, de letétje mindössze háromezer font. Nem kevés, de arra még nem ok, hogy Londonban dúsgazdagnak tartsanak valakit. Különben mi a véleménye Scribe az olyan hindukról, akik rendkívül válásosnak mondják magukat, de Buddha megdicsőülésének napján elmennek a Drury Lane színházba? Viszont a mohammedán Ramazan ünnepek alatt véletlenül kirándulnak egy hétre Párisba, de semmiféle repülő, vagy hajóstársaság utasai között nem szerepelnek. Ugy néz ki, mintha a mi hindunk mohamedán lenne. Horgas orra sem dravida jellegű. Inkább az almoráviai hódítókkal összekeveredett kananita zsidó arab leszármazottaknál láttam ezt a jellegzetes arcélt. És ha egy mohamedán arab

budhista, hindu költőnek adja ki magát, aki háromezer font letétjével szeretne maharadzsának látszani, akkor tudnom kell róla, hogy ki látta őt a gyilkosság idején a kávéházban, amely előtt három órán keresztül állt az autója. Megérkeztünk.

A törvénytörési orvostani intézet előtt voltak.

— Vegye le Nyulacsáról a bilincset és inkább fogja jól — mondta Connor. — Most nem a rablás ügyben vezettelek ide, te betörő! Össze foglak hozni egy néhai úrral és szeretném tudni, hogy láttad-e már valahol, mielőtt jegelték. Ne sápadozz gazember, inkább szokjál hozzá a gondolathoz, hogy akasztás után tudnivágyó ifjak fognak okulni itt a szervi elváltozásaidon... Ha el mersz ájulni, ösztetöröm a csontodat, mit remegsz itt? Ezek csak szolid folyami hullák... Nesze gyujts rá, te ideges vénkisasszony... Hová vitték azt a tetemet Scribe? Én magam sem láttam még és Nyulacska is szeretné megnézni Lothar tanár barátjának porhüvelyét.

Egy kisebb terembe értek, ahol négyszögletű bádogajtok voltak a falban. Scribe kinyitotta az egyiket és intett az altisztnek, aki a sötét nyílásból hordágyszerű deszkát húzott elő. Ezen feküdt a meggyilkolt Lermontov. Nyulacska döbbenten felkiáltott:

— Tadief! Istenemre Tadief!...

— Sejtettem, — mondta a főfelügyelő.

Mielőtt újra leértek volna a kapuhoz, Connor megfogta Nyulacsát a karjánál és Scribenek átadott egy kodakot a hozzávaló magnézium fényserkezettel.

— Majd én fogom ezt a disznót. Legyen szí-

ves Scribe menjen vissza és csináljon egy felvételt a halotról.

Tíz perc múlva Scribe újra lent volt a bejáratnál, de Connort egyedül találta.

— Képzeld, az a gazember kirántotta magát a kezemből és elszaladt. Egy pillanat alatt nyoma veszett.

Scribe mélyen a szemébe nézett felettesének, szomorúan bólintott és nyelt egyet. Azután újra beültek a rendőrségi autóba.

IV.

„Ibrahim Ben Szinza meghívja önt a Hill Street 9. szám alatt lévő Colonial klubba, félelemlet 4., ahol hajlandó meghallgatni az érdekeltek üzleti ajánlatát.“

— Ennek örülök, — mondta a főkapitányhelyettes, attól tartottam, hogy a Citybeliek a rendőrség háta mögött megállapodnak Szinzával.

— Ez volt a szándékunk, — mondta Bodley főtanácsos. — A meghívóhoz úgy jutottam, hogy még idejében egy gyanun felül álló érdekeltet csempészttem az igaziak közé. Ez a nagyon előkelő angol főúr vállalkozott arra, hogy bejusson a bankemberek sorába, akiktől Szinza az adót reméli. Különben ilyen meghívót senkitől sem szerezhettünk volna.

— Le fogunk csapni erre a találkozóra, — mondta ambiciósan a főkapitányhelyettes.

— Mi a véleménye Connor?

— Természetesen le kell csapni rá, — felelte.
— Túl nagy optimizmussal azért ne nézzünk a fej-

lemények elé. Lehet, hogy Szinza valamelyik emberét küldi tárgyalni az ő nevében. Hiszen senki sem tudja, hogy ez az ember tulajdonképpen hogy néz ki.

— Én is azt hiszem, — helyeselt Mackenzie. — Magunk sem tudjuk, hogy kicsoda Szinza. Lehet, hogy ebben az esetben egy fehér bandita használja ezt a nevet már régen. De ha maga Szinza is az illető, bizonyára nem bízik annyira üzletfeleinek diszkréciójában, hogy ne számítson rajtaütésre.

— Azt hiszem leghelyesebb lesz, ha kapitány úr Connor főfelügyelővel irányítja majd ezt a nagyszabású razziát — mondta a főkapitányhelyettes. — Mindenekelőtt a ház és környékének pontos alaprajzára van szükségünk.

— Tessék, — mondták Connor és Mackenzie egyszerre. Elnevelték magukat. Két alaprajz feküdt a főkapitányhelyettes asztalán.

— A házban nincsenek magánlakások. Egy emelet irodahelyiség, egy emelet Kingsbow divatszalonja. A félemeleten két lakás üresen áll és harmadik a rejtélyes Colonial klub egyszobás. Az udvari ablaka a Diana színház művészbejárója előtti részre nyílik, uccai ablaka a Hill Streetre. Az ablak alatt órásüzlet van, ezenkívül csak a kis Margaret kávéház négy kirakatablakával, — magyarázta Mackenzie. — Hacsak valami titkos kijárási nincs, amit lehetetlennek tartok, akkor innen nem menekülhet ez az ember, aki tárgyalni fog a dél-afrikai részvényesek megbizottaival.

— Elsősorban a tanácsos úr három szakasz rendőrrel körülfogja az egész házblokkot, — mondta Connor. — Irwing a csoportjával elhelyezkedhet-

ne a művészbejáratnál és az udvari ablak alatt, néhány detektív az ajtóhoz vezető lépcsőházi folyosót szállja meg. Scribeel majd őrizzük az uccai ablakot és ön Mackenzie, ha szintén jónak látja, megpróbál bejutni a találkozáshoz.

— All right.

NEGYPEDIK FEJEZET.

A Diana színházban rossz darabot játszanak.

— Foglaljon helyet kisasszony. Most nem a talált tárgyak osztályán beszélgetünk. Itt talán jobban megértjük egymást, — mondta Connor — és nem is szükséges kérdeznie, dohányozzék csak annyit, amennyit akar.

— Köszönöm, — mondta Herta és máris rágyújtott.

— Ön Európa legnagyobb gazemberének malmára hajtja a vizet, ha eltitkol előttem bármit is arról, amit tud. — Nem vették le a tekintetüket egymás arcáról. Belülről mind a ketten tudták, hogy első találkozásuk óta meglepően sokat foglalkoztak egymással gondolatban.

— Amit esetleg eltitkoltam ön előtt főfelügyelő úr, az nem hiszem, hogy egy család magánügyénél nagyobb jelentőséggel bírna.

— Maga egyetemre jár Herta, úgy-e megengedi, hogy így szólítsam?... Különös tehetséggel foglalkozik orvosi vegyészettel és bizonyára jól tudja, hogy egy vegyületnek lehetnek olyan tünetei, amelyek laikus számára semmit sem mondanak, amíg ön esetleg ugyanezekből a tünetekből a leg-

fontosabb következtetéseket vonhatja le. Ezt úgy értem, hogy rendőrségi ügyekben rámnézve lehet döntő fontossága egy olyan körülménynek, amit maga esetleg jelentéktelennek tart.

— Nem tudok semmit sem mondani.

— Nem tudná megmagyarázni, hogyan lett a züllött Tadiefből a világfi Lermontov? Miért hagyta elrabolni szó nélkül a retiküljét?

Herta izgatottan rágta a szájaszélét.

— Mindezek olyan családi ügyre vonatkoznak...

— Amelyeket ha továbbra is eltitkol, akkor valamelyik hajdani katonatársa végez az apjával. — Mikor látta, hogy a lány sírva borul az íróasztalára, mögéje ment és a vállára tette a kezét. — Megígérem önnek, hogy hivatalosan csak azt veszem tudomásul közlendőiből, amire nézve nem kér titoktartást.

— Talán... talán majd egyszer elmondok mindent... de most nem, — mondta Herta.

— Komoly bajba keverheti magát így.

— Nem törődöm vele. Különben sincs joga engem idecitálni és kérdéseket feltenni!

— Gondolja? — mondta Connor csendesen. — Gondolja, hogy mint rendőrfőfelügyelő nem kérdezhetném meg, hogy mit keresett ön a gyilkosság éjjelén Lermontov szobájában, miért kutatta át az áldozat bőröndjét?

Herta megkapaszkodott a szék támlájában. Azután elszántan mondta:

— Kérdezze meg és tartóztasson le!

— Legyen nyugodt, — mondta a detektív vál-

tozatlan szelídséggel. — Ha majd megkérdezem, akkor le is fogom tartóztatni.

II.

A gyűlésen Lindsay elnökölt. Ott volt Lothar is, nagyon megviselten, összetörten, Rastignac a szép arab feleségével, báró Waldeneggné, aki férjével együtt a részvények egyötödének birtokában volt és ő jelent meg a gyűlésen, mivel a báró Dél-afrikában volt. Ezenkívül még négy-öt kisebb részvényes, a vállalat ügyésze, ügyvezető igazgatója.

— ...Igazgatói állásomról lemondok és részvényeimet szívesen bocsájtanám a társaság rendelkezésére, — fejezte be Lothar rövid felszólalását.

— Nagyon sajnálatosnak tartanám ezt a mai árfolyamok mellett, — mondta Lindsay lord. — viszont magasabban nem vehetjük át.

— Elhatároztam, — állott fel Rastignac, — hogy a társulat által ajánlott összeg dupláját fogom Lothar barátomnak folyósítani. — Többen tapsoltak.

— A tárgysorozat befejezése után, visszatérünk tanár úr ajánlatára. Addig az ügyvezető igazgató úr kiszámíthatja a pakett értékét. A szabályok értelmében bejelentem, hogy báró Waldenegg vezérigazgató neje öméltósága és saját nevében, részvényeit a „Majoritas“ koncernek eladta. — Izgatott moraj támadt. A bárónő idősebb, de még mindig nagyon szép asszony, csodálkozva emelkedett fel a helyéről.

— Ez valami tévedés lesz... — mondta zavartan.

— Itt van az eladásról szóló szerződés a férj nevére szóló szabályszerű közjegyzői meghatalmazással. Vagy ez nem a méltóságos asszony aláírása? — mondta Lindsay és eléje tartotta a lapot.

A bárónő figyelmesen megnézte, egy pillanatig úgy látszott, hogy elájul, azután mégis erőt vett magán.

— De... de... az én aláírásom, — mondta, azután gyorsan távozott. Nagy csend támadt. Senki sem értette a jelenetet. Váratlanul az ügyész emelkedett szólásra.

— Fel kell olvasnom, a további megbeszélés előtt a pénzügyminiszter legújabb rendeletét, amelyet éppen most vettem át a titkáromtól. A rendelet értelmében semmiféle délafrikai részvény árfolyamát a további intézkedésig a tőzsdén nem jegyzik, az ilyen részvényeket eladni és venni tilos, mert a mai naptól kezdődően a megszüntető rendelet napjáig ezek az adás-vételek jogérvényesnek nem tekintetnek. Így sajnos sem az Afrikai-Mahagóni társaság, sem Rastignac urunk, Lothar vezérigazgató részvényeit nem vásárolhatja meg.

— Ez a rendelet a közgyűlés minden további határozatát illuzóriussá teszi, tehát az ülést befejezem, — mondta Lindsay. — Van valakinek kifogása ellene?... Vizontlátásra.

A gyűlés résztvevői izgatottan tárgyalták az eseményeket.

...Waldenegg báróné még aznap bement a rendőrségre és fondorlatos csalás címén feljelentést tett saját férje ellen, aki Délafrikában tartózkodik.

III.

— Az embereim elfoglalták a kijelölt helyüket, jelentette Scribe.

— Jól van Scribe, — mondta Connor. — Maga velem jön. Mi volna a véleménye, ha beülnénk a Margareta bárba egy whiskyre? Kezd nagyon meleg lenni.

— Bocsánat sir, — mondta ijedten a felügyelő, — Ön azt vállalta, hogy velem együtt az uccai ablaknál intézkedik, arra az esetre, ha itt próbálna szökni a bandita.

— Fötyülök rá! Ha találkozni akar velem az a gazember, jöjjön be a bárba. Előre Scribe, a vendégem ma.

Scribe lelke mélyéig meg volt rendülve ekkorra kötelességmulasztástól, de képtelen volt Connornak ellentmondani. Ugyanígy követte volna, ha főnöke a Themze fenekére hívja meg koktélpartira. Alig ültek azonban néhány percig, Herta lépett hozzájuk.

— Zavarom? — kérdezte Connort.

— Mindig örülök, ha láthatom, — mondta a főfelügyelő őszintén.

— Láttam ahogy megérkeztek az imént... Az is tudom, miért jöttek. És meglepett, hogy nyugodtan beülnek a kávéházba.

— Engem is, — mondta Scribe.

— Természetesen, — szólt Connor, miközben felhígította kissé a whiskyjét, — a tanár úr is kapott meghívót.

— Igen. De nem jön el...

Mr. Connor, kötelességem közölni önnel,

hogy egy barátunk, aki a gyarmati hadseregben volt tisztt, azt állítja, hogy Szinzát tíz év előtt megölte egy Horn nevű francia légionista.

— Igazán? — kérdezte a főfelügyelő közönyösen.

— Én azt hiszem, hogy ez a légionista szerepel most mint Szinza! Mr. Connor, nem tudná elfogni azt a gazembert? Hiszen magáról csodákat mesélnek.

— Miért érdekli Szinza?... — kérdezte Connor. — Hiszen az apját nem ez a rabló fenyegeti. Vagy igen? Ugy látom Scribe, maga diétán van. Ott áll a pohara és nem iszik.

— Tudom, azért ilyen flegmatikus, mert büntetni akar, amiért nem vagyok őszinte magához. Ne ítéljen meg hamisan. Mióta először találkoztunk, csak öntől remélek segítséget...

— Akkor miért nem mond el mindent őszintén?

— Nem lehet... — mondta a lány zokogással küzdökdvé. — Ne kérdezze... De nem lehet.

Connor megsajnálta és megsimogatta az asztalra boruló lány fejét:

— Bízzék bennem Herta. Közel vagyok az ügy befejezéséhez.

— De miért ül itt akkor? Miért nem próbálja elfogni azt a gazembert...

— Nem mondhatok mást, minthogy bízzék bennem. Semmit sem szeretnék jobban, mint megváltani magát a szenvedésektől. — A lány melegen szorította meg a kezét és sokáig nézett Connor nyugodt, komoly szemeibe.

— Magam is attól tartok, hogy nem a nekünk

való poszton vagyunk, — mondta Scribe.

— Komolyan azt hiszi? — kérdezte őszinte érdeklődéssel Connor. — Én nem sok eredményt várok a mai naptól. Különben is említettem magának a multkor, hogy ez a kávéház megérdemel némi figyelmet. Tegnap is itt voltam. Előzőleg megnéztem a Diana színház műsorát. Pokolian unalmas darab és már nyolcvanadszor adják. Nem érdekes? Előadás után idejöttem egy whiskyt meginni. Ez a kávéház tulajdonképpen a színház büfféje. Meg akartam nézni azt a páholyt, ahol a mi hindu barátunk ült azon az éjjelen. Az ott szemben a négyes. Én inkább foglalkozom ezzel az üggyel, mint Szinza elfogatásával.

— De miért kellett ma újra idejönnie? — kérdezte Scribe.

— Mert kitűnő volt a whisky Scribe. Kóstolja csak meg. A darab rossz, de a whisky jó.

IV.

Nyolc főrészvényes volt együtt. Némán, izgatottan várták a rablóvezért. Nem beszéltek egymással egy szót sem. Pontban nyolc órakor kinyílt az előszobából vezető ajtó, ahol úgy látszik a bandita rejtőzött és mindenki csodálkozására egy lefátyolozott arcú arab jelent meg. Nemzeti viseletben. Turbánban, burnuszban, fehér gyolcsruhában. Tompa, fojtott hangon szólt:

— A tárgyalás egy percig tarhat. Másfél milliót akartam kérni. Önök közül azonban valaki értesítette a rendőrséget. Ezek után ultimátumszerűen közlöm, hogy évi kétmillió fontot követelek,

amit huszonnégy órát belül megszavazhatnak. Ha nem, úgy Délafrikában olyan katasztrófasorozat veszi kezdetét, amelyhez képest az eddigi semmi-ség volt. — A burnusz szétnyílt és két töltött revolver meredt a társaságra: — Elmehetnek!

...Ebben a pillanatban kitört a pánik! Nagy robajjal beszakadt az előszobaajtó, ugyanekkor az arab, a benyomult rendőrök felé két lövést adott le. Férfisikoly... a lámpa csörömpölve lehullott... Szinza a mezzanin ablakon keresztül repülésszerű ugrással vetette magát az udvar túlsó oldalán lévő színház művészbejárójához. Mackenzie itt számított rá, de a detektív közvetlenül az ablak alatt állt s így feje felett a menekülő arabruhás ember elérte a művészbejárót. A kapitány lövése azonban eltalálhatta, mert egy tizedmásodperc-re megtántorodott, azután mégis beugrott a folyosóról nyíló vasajtón, amely a színpadra vezetett. Mindenütt rendőrsípok füttyültek. A nézőtérről, az oldalajtókról, a színpad bejárója felől egyszerre nyomultak be a rendőrök a színházba. Burnuszos ember itt nem menekülhetett...

Ekkor azonban nevetséges meglepetés történt. A színpad, a folyosó zsúfolva volt burnuszos emberekkel. Nyolevan arabruhás, turbános statiszta szerepelt a „Kalifa Éjszakája“ című revüben. A lövöldözés pánikot idézett elő, sikoltozás, rohanás és mindenütt arab, megszámlálhatatlan sok arabruhás barnára festett ember szaladgált összevissza. Öt perc alatt negyven marcona arabot ütöttek le, hilyeskeltek meg és tartóztattak le a rendőrök. A színház nem hagyhatta el senki. Egyenként igazoltattak mindenkit. Az eredmény szinte reménytelennek látszott. A rabló éppúgy lehetett kifestett fe-

hér, mint bármelyik statisztika. Történetesen a statiszták között nyolc igazi arab is volt, szegény egyetemi hallgatók.

A lövöldözés és ordítás zaja mindenkit kicsalt a Margareta bárból, csak Connor keverte nyugodtan a whiskyjét. Scribe úgy izgett-mozgott, mint aki hangyabolyon ül és Herta zsebkendőjét szorította a szájára. A robajszerű lárma nem akart szünni. Gallon tanácsos nézett be a bárba:

— Connor! Ön itt ül?

— Talán történt valami a posztomon? Az uccai ablak alatt állva sem tehetnék semmit.

A főkapitányhelyettes letörten intézkedett, hogy a kordont vissza kell vonni. Nem lehet ilyen sokadalmat órákig ideggörcsben feltartóztatni. Mackenzie lihegve jött. Megsebesült a tumultusban és a kezét kötözte egy zsebkendővel, fogával húzva meg a bogot.

— Igyon kapitány a Margareta bárban egy whiskyt, — mondta Gallon némi gúnnyal. — Connor is ezt teszi.

— Ez legalább is impertinencia! — kiáltott a főkapitányhelyettes.

Mind a hárman bementek a Margareta bárba.

— Már vártam önöket! — mondta Connor. — Engedjék meg, hogy letartóztassam a tettest.

Mikor ezt mondta, már a négyes számú páholy függönyénél állt. Most revolvert húzott és elrántotta a függönyt.

— Bemutattam önöknek a mai színházi est rendezőjét, aki mellékfoglalkozására nézve Lermontov gyilkosa. Ne mozduljon Naladna, mert én nem viccből hordok pisztolyt.

A hindu költő ott ült a páholyban és mellette még megtalálták az arab ruhadarabokat is, amelyeket csak itt dobott le sebtiben. Sebesült vállát kötözte.

— Gyerünk Scribe, vasalja meg. Ugy-e mondtam magának, hogy tegnap láttam ezt a rossz darabot és ezt az ügyes páholyt. A hátsó falán kijár egy deszka és a páholyfolyosóhoz vezet. Itt ment ki, a színházon keresztül Lermontovot megölni, mi alatt az autó mint húséges alibi három óráig várt kint. Azután a színházon át újra visszaült a páholyba, fizetett és hazament. Talált valamit Mackenzie?

A kapitány ugyanis Naladna zsebeit kutatta át.

— Egy nagy automatapisztoly és két kis ismétlő van nála. Szívből gratulálok magának Connor!

— Énis, — mondta savanyú arccal a főkapitányhelyettes.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Lear király halála.

Bodley főtanácsos befejezte a jegyzőkönyvet:

— Ezek szerint méltóságod férje nem hamis okirat alapján adta el a részvényt, hanem az ön szabályszerű közjegyzői meghatalmazása birtokában, amit más ügyből kifolyólag kért.

— Ugy van, mondta Waldenegg báróné. — Ő az év nagy részét Délafrikában tölti és azt írta, hogy küldjek meghatalmazást számára, mert részvényeinkre kölcsönt akar felvenni, hogy egy kínál-

kozó előnyös ingatlanvásárlást lebonyolíthasson.

— Tisztában van ugyebér méltóságod, hogy erre a levélre okvetlenül szükség van, ha bizonyítani akarjuk a csalást. Szíveskedjék a jegyzőkönyvet aláírni és a levelet eljuttatni hozzám, — fejezte be Bodley.

— A levelet még ma behozom, mondta a bárónő. — Nyomós gyanuom van a tettestársakra nézve is, de ezt csak akkor közlöm, ha a „Majoritás“ koncern főrésztvényeseit megismerem.

Miután a bárónő elment Bodley átsietett a főkapitányhelyetteshez. Még semmitsem tudott a történetekről. Felettesénél valóságos harctéri helyzetet talált. Nyolc-tíz ember nyüzsgött, vitatkozott, Mackenzie keze be volt kötve, Scribe porosan, szakadt ruhában magyarázott...

— Mi történt? — kérdezte Bodley.

— Kezünkben volt a fickó megbilincselve. És jóformán a teljes rendőrlegénység asszisztenciája mellett szabadult meg! — kiáltotta a főkapitányhelyettes. — Példátlan!

— Katasztrófa sir, — mondta Scribe siralmasan. — A rendőrségi autó nagy sebeséggel nekiszaladt a kőköcskáknek a Tottenham Court Roadnál, ahol az úttestet javítják. Itt vagy tizenöt ember, mintha útburkoló munkások lennének, látszólag segítségünkre siettek, még két hatalmas autó is ügyesen odacsúszott, ebben a kavarodásban több rendőrt leütöttek és megszöktették a gazembert. Jóformán valamennyien megsebesültünk már a karambolnál.

— És a soffőr? — kérdezte Gallon.

— Az ő embere volt, — mondta Connor, aki

most lépett be. — O'Brient, a rendőrsoffőrt már jóval előbb a lépcsőházban hasbaszúrták. A kórházban van. Rendőrruhás gazember ült helyette a volánhoz.

— Senki sem hibás, — mondtá Mackenzie. — Olyan zseniális előrelátással volt kidolgozva minden. Ez a fickó az összes eshetőségre elkészült.

— Dacára annak, hogy arab és gazember, — mégsem ő Szinza — mondtá Connor. — Lehet, hogy a főembere, de kétségtelen, hogy mikor Délafrikából Szinza legszörnyűbb gazságát jelentették, akkor ez az álhindú már itt ült Londonban.

— A további nyomozás érdekében, — mondtá Mackenzie és felemelkedett helyéről, — be kell most már önöket is avatnom abba, amit eddig mint szigorúan bizalmas információt igyekeztem elhallgatni. Ibrahim Ben Szinza kedves uraim nyolc éve halott. Akkoriban olyan nagy zavargások lángoltak fel a Kongó vidéken, hogy a hatóságok nem akarták a kedélyeket egy népszerű rablóvezér halálhírével még jobban felizgatni, tehát eltitkolták. Később pedig örültek, hogy elaludt az ügy.

— Magam is utánanéztem ennek a gyarmatügyi miniszteriumban, mondtá Connor. — Ezért hozom más ügyekkel kapcsolatba Szinzát. Például Hoffer és a themzei halott gyilkosával.

— Nekem is tetszik ez a nyom, — mondtá Mackenzie. — Aki először tudta meg, hogy Szinzát megölték, az nagyon értékes adat birtokába jutott és könnyen használhatja ezt ki a saját céljaira.

— És ki ölte meg? — kérdezte Bodley.

— Egy szökött francia idegenlégionárus, — felelte Connor.

— Ugyanaz, aki alaposan gyanúsítható három gyilkossággal, Lothar tanár zsarolója, egy bizonyos Horn nevezetű, -- fűzte hozzá Mackenzie. — Az eddigi nyomozás eredményeképpen leszögezhetem, — fejezte be, — hogy ez a rendkívüli erejű és ügyességű, mindenre elszánt ember azonos a keresett Szinzával és jelenleg itt tartózkodik Londonban.

— És tudja ön Connor, hogy milyen fegyverrel öl? — kérdezte eleve kárörvendezve Gallon tanácsos?

— Hogyne, — mondta Connor — francia gyalogsági szuronnyal, — és kiment.

II.

Connor belekarolt Hertába és közelebbvonta magához.

— Már a rendőrség is tudja a maga értesülését és elfogadtuk feltevésnek, hogy Szinza tulajdonképpen azonos az édesapja zsarolójával. Meggyőződésem szerint a maga vallomása alapján közelebb jutnánk a kérdés megoldásához.

— Egyszer még meg fog engem érteni... Nem beszélhetek. — A férfi vállára hajtotta a fejét és sírt. — Higyje el, csak magának tudnék elmondani mindent őszintén...

Connor és a lány között egyre szorosabbá szövődött a kapcsolat. Tisztában voltak ezzel a gyorsan fejlődő rendkívüli érzéssel és nem is védekeztek ellene.

— Nézze, ha az tartja vissza, hogy közölnie kellene olyan dolgokat, amelyek az apját nem vala-

mi jó színben állítják be abból az időből, mikor a légióban volt...

— Nem... ne, ne, kérem ne beszéljen erről.

— Legalább azt mondja meg, mit akart Tadi-
efftől és milyen szerepe volt az ügyben ennek a
szerencsétlen orosznek.

— Magam akartam kinyomozni valamit...
Tudtam, hogy Londonban van néhány légionista...
És ez a Tadiéf véletlenül együtt szolgált az apám-
mal... És az apám azért vette oda, mert állandó-
an félt... Valami testőrfélének szerződtette és a
kedélyére is jól hatott ez az orosz. Különben igazi
gárdatiszt volt. Colonnának csufolták a légióban...

— És mit kért tőle akkor ott a Horned Owl
klubban?

— Akkor még nem tudtam mindent... és
kértem, hogy mondja el az apám multját...

Megsimogatta a síró lányt és elgondolkozott.

— Nem kérdezek többet, pedig fontos lenne.
Nyugodjon meg Herta: már nem tart soká és min-
den rendbe jön.

A lány átkarolta a nyakát és odahajtotta fejét
a férfi vállára.

— Minden reményem magában van... — sut-
togta.

Irwing és Scribe visszaérkeztek a főkapitány-
helyetteshez.

— Tegnap este beszéltünk a színigazgatóval.
Tycklernek hívják. Nagy vagyna volt, az egész
színházra költötte. Ezt a legutóbbi keleti darabot a
hindu költő finanszírozta. A Margareta kávéház is
a színházbérlethez tartozik. Tyckler azt állítja, hogy
nem tudott a páholy titkos kijárójáról. Furcsa, bo-

londos ember. Valószínűleg alkoholista is. Nehezen lélegzik beszéd közben és sokszor nyúl a szívéhez. Mikor kijöttünk hozzá, éppen maszkirozta magát. Fellépni nem szokott. A titkárától tudtuk meg, hogy délelőttöként bezárkózik az irodájába és régebbi parádés szerepeit játssza egyedül. Német származású és színész volt.

— Ez a sok arab statisztika, az átjáró, amelyről állítólag nem tudott, előttem gyanussá teszik, — mondta Irwing.

— Meg kellene tudni a multját, — szólt a főkapitányhelyettes.

— Megtörtént, sir, — jelentette Connor. — Tyckler Németországban bűncselekményt követett el, amely már elévült. Katonai írásokat hamisított magának és egy köpenicki tréfával nagy összeget sikkasztott. Csalásért és okirathamisításért köröztek, beállt a légióba és ugyanannál a negyedik századnál szolgált, amelynél Lothar, Rastignac és a keresett Horn.

— Megint a légió! Érthetetlen! Ezt az embert azonnal le kell tartóztatni! — kiáltotta izgatottan a főkapitányhelyettes. — Azt hiszem kapitány úr ez az ön véleménye is, nem?

— Okunk van rá, — mondta Mackenzie. — Kis házkutatást is tartunk majd. Kérek egy végzést, Mr. Scribet és Mr. Irwint magammal viszem. Okulva a multkorin, egy szakasz rendőrt is kérek.

III.

— Ilyenkor bezárkózik az irodájába és komédiázik, — mondta Irwin. — Hová parancsolja a legénységet kapitány úr?

— Az összes kijáratokhoz és a lépcsőházba. — Irwin elment utasítani a legénységet. Az igazgatói irodának volt egy kijárása az öltözőfolyosóra is. Scribe mindenesetre onnan indult el. Mackenzie kopogott az ajtón és benyitott...

A detektívek és rendőrök döbbsen sereglettek össze. Tyckler a szoba padlóján feküdt, hosszú ősz szakállal, vörös palástban, parókája és királyi koronája elgurult, két kezét szétcsapta és melléből, baloldalon, egy vékony francia bajonett markolata állt ki. A gyilkosságot percekkel előbb követhették el. A vén ripacs száján még rezegtek a vörös habfoslányok és kiforduló szeme vibrálni látszott, de mire kijöttek a mentők, már halott volt.

HATODIK FEJEZET.

A Vörös Liliom.

Connor, Bodley és Gallon percekben belül a helyszínen voltak. A személyzet senkit sem látott a jóformán elhagyatott délelőtti színházban. Mintha egy kísértet lett volna a gyilkos. Nyom sehol. Mackenzie az íróasztal fiókot kutatta át. Scribe fényképezett, Irwin ujjlenyomatokat vett a bajonett markolatáról. Gallon és Bodley a személyzetet hallgatták ki. Connor megtalálta a halott fogasán lógó zakkójában a hatalmas Wertheim szekrény kulcsát. Néhányszáz fontot találtak készpénzben, szerződéseket, egy ötezer fontról szóló betétkönyvet és a pénsszekrény legalján levélcsomót. Ez a levélcsomó adta meg a nyomozás döntő fordulatát, ez

volt a legkülönösebb, legérdekesebb fejezte a bűnügynek.

A levelek a Vörös Liliomnak szoltak Marokkóba és Horn, a légionista írta őket a sivatagból. Conner csodálkozva nézegette őket. Mackenzie fűttyentett.

— Sejti, hogy kerültek ezek a levelek Tycklerhez?

— Azt hiszem Mackenzie eljutottunk a rejtvény megoldásához. Nézze meg a levelek szegélyét. Látja? Íráspróbák. Nézze meg itt a levélcsomó alatt vonalozott papírok. Ilyeneken kapta Lothar a fenyegető leveleket. Vesse ezt össze azzal, hogy Tycklert okirathamisításért körözték.

— Értem, kiáltott Bodley. — Tyckler írta Lothar tanárnak a fenyegető leveleket, hamisítva Horn írását. A tanár valószínűleg ismerte ezt az írást.

— A lányától tudom, hogy ő tanította franciául írni Hornt. Különben azt hallottam a titkártól, hogy naplót is vezetett ez a Tyckler — mondta Connor.

— Most tehát csak azt kell kideríteni, hogy miért fenyegették ezt a szerencsétlen Lothart hamisított levelekkel és kicsoda tulajdonképpen Szinza, — mondta Mackenzie. — Mert ha Horn azonos lett volna vele, akkor a cinkosainak nem kellett volna hamisítani az írását. Mit csinál Scribe?

— Utasítást adtam, — felelt helyette Connor, — hogy fényképezzenek itt le mindent.

II.

— Azért kérettem a hivatalomba Herta, mert most, mint a nyomozás vezetője beszélek magához.

Hogy Hornnal mi van, azt nem tudjuk, de az apját más oldalról fenyegeti veszély. Mint ahogy már tudja, a leveleket nem Horn írta. Hivatalosan kérdezem, mit tud a házukban meggyilkolt Lermontovról.

— Amit tudtam azt elmondtam.

— Meg fogom könnyíteni a dolgát Herta. Mi itt sokkal többet tudunk, semmint azt maga gondolná. Tudjuk, hogy az ön édesapja, Rastignac, Tyckler, Horn, Hoffer és egy Thillmann nevezetű katonai társaságában megszökött a légióból. Tudjuk, hogy közben az édesapja és a többiek gyilkossági kísérletet követtek el ez ellen a fiatalember ellen. Tudjuk továbbá a titkos szolgálat jelentéseiből, hogy az ön édesapja belekeveredett többedmagával egy politikai gyilkosságba, amelyből kifolyólag vagyontérő platinához jutottak és pedig olyan szerencsés módon, hogy ezt a vagyont semmiféle károsult nem reklamálhatja. Hajlandó ezek után őszintén beszélni? Tudom ugyanis, hogy ezektől a szörnyűségektől irtózott, félt, hogy ha megtudják, baja lehet belőle az apjának. Mindezekből semmiféle kellemetlensége nem származhat a tanár úrnak. Politikai ügyeket nem szeretnek bolygatni a hatóságok. De nagyon komoly veszély fenyegeti más oldalról.

Herta a harmadik cigarettát szívta, mióta Connor hivatalában ült.

— Igaza van... — suttogta. — Ez volt az oka hallgatásomnak. — Sokkal többet nem is tudok.

— Lermontov meggyilkolásának éjjeléről beszéljen kérem.

— Mikor Tadieff megtudta, kinek a leánya vagyok, eljött az apámhoz. Az apám odavette őt. ~~El~~

kor vette fel a rossz hírű körökben ismert nevét és lett Lermontov. Az apám akkor még nem mondott el nekem semmit, csak sejtettem, hogy valami szörnyűség lehet a multjában és olvastam néhány fenyegető levelet. Ugyanis az apám csak Lermontov halála után mondott el nekem őszintén mindent. Ekkor értesültem csak, hogy Lermontov alapján véve nem is tudott semmit, mielőtt az apám bizonyos dolgokba nem avatta be. Én azonban azt hittem, hogy be van avatva és faggattam. De az orosz elutasított. A gyilkosság éjjelén láttam, hogy hajnalban még ég a villany nála. Felmentem egy kétségbeesett kísérletet tenni, hogy megtudjam mi az a szörnyűség, amely megrontja az életünket. Mikor benyitottam, ott feküdt holtan. Első pillanatban rosszul lettem, még sikítani sem tudtam. Azután erőt vettem magamon. Hátha ennél az embernél valamit talál a rendőrség, ami az apámat kompromitálja? Minden erőmet összeszedtem és átkutattam a holmiját... Ott állt a ládája, tüzetesen átnéztem, de nem találtam semmit. Azután értesítettem a rendőrséget...

Connor hirtelen elsápadt, de erőt vett magán.

— És amíg a rendőrség jött, nem engedett senkit a szobába; ezt tudom. Most szedje jól össze kérem a gondolatait és mondja el, hogy mit talált Lermontov holmijai között. Nagyon fontolja meg amit mond.

— Semmit. A fehérneműje volt a ládában, néhány orosz könyv és pipereholmik.

Connor csengetett Scribenek és rosszul elfojtott izgalommal fordult újra a lányhoz:

— Kérem egész biztos ebben és határozottan

állítja, hogy semmi mást nem talált a kofferben?

— Határozottan emlékszem, hogy mást nem láttam.

A felügyelő belépett.

— Scribe! vezesse a kisasszonyt egy őrizetes cellába, állítsák elő nyomban Lothar tanárt, mindkettőjüket letartóztatom gyilkosságban való bűnrészesség miatt.

A lány elájult.

III.

A főkapitányhelyettes szobájában izgatott vitatkozásban együtt volt az egész vezérkar. Mackenzie csendesén bejött és odament a főkapitányhelyetteshez.

— Kérem sir, Lothar tanárt és leányát letartóztattam és mindketten a fogdában vannak. Saját felelősségemre tettem ezt, kérem szíveskedjék aláírni egy végzést. — Általános zürzavar támadt.

— Őszinte csodálójává tett engem Connor, de azt hiszem ez balfogás volt. Ezért a két emberért én kezeskedem — mondta Mackenzie.

— Nem áll módomban ezt a végzést kibocsájtani! — mondta a főkapitányhelyettes.

— Intézkedni fogok akkor, hogy szabadonbocsássák őket, de ez nagyon kellemetlen lesz önnek Sir. Scribe apró golyócskákat talált a meggyilkolt bőröndje körül. Ezekről a golyócskákról megállapítottam, hogy szájapoló cukorkák. Lothar Herta vegyész és a Westminster Road-i laboratóriumban saját maga készítette ezeket a cukorkákat, különös módon cérnára felfűzve szárította őket, ezért vol-

tak a közepükön átlukasztva mint a gyöngyök. A cukorkák speciális mentholos készítmények, mivel a leány rendkívül szenvedélyes dohányos és ezzel akarja szájában a nikotin szagát ellensúlyozni. Allandóan ilyen cukrot hord magánál, ezenkívül aether aceticust, amivel körméről távolítja el a nikotint. Parancsolja sir, hogy szabadonbocsássam?

A főkapitányhelyettes nem szólt semmit. Irta a végzést.

— Mindez igaz lehet Connor! A tanár és a lánya bűnrészesek.

— Inkább áldozatok az ügyben! — mondta Mackenzie. — Letartóztatásukat ellenzem.

— Sajnos az én állásom megköveteli, — mondta Connor, hogy ilyen kirívóan gyanus esetben előírás szerint cselekedjem.

— És mi van a főbűnössel. A zsarolóval? — kérdezte Bodley.

— Szerintem, — mondta Gallon, — a tanárt ráakarták kényszeríteni, ijesztgetésekkel, hogy most amikor a részvények rosszul állnak, megváljon az Afrikai-Mahagóni pakettjétől. Hoffer részét is megváltották.

— Tudnunk kellene, hogy hová kerültek ezek a részvények, — mondta a főkapitányhelyettes.

— Pontos felvilágosítást adhatok, — szólt közbe Bodley. — Waldenegg báróné feljelentette csalásért a saját férjét, amiért eladta a „Majoritas“ társaságnak a részvényeit. A bárónő kikutatta, hogy a „Majoritas“-részvénytársaság alapítója és főrészvényese Rastignac. Ugyanaz a Rastignac, aki Hoffer örökösétől is megvette a részvényeket, ugyanaz a Rastignac, aki Lothar tanárnak felajánlotta, hogy megváltja a részesedését...

— És végül ugyanaz a Rastignac, — mondta Mackenzie, — aki szintén szökött légionista, együtt szolgált Tycklerrel és Lotharral...

— És báró Waldeneggel, — mondta Bodley. — Báró Waldeneggné mindent elmondott őszintén. Fiatalkorában táncosnő volt Marokkóban, Vörös Liliom néven. Később valamilyen módon vagyonhoz jutott, négy légionistával együtt, ezek voltak Rastignac, Lothar és egy másik német, a szerencsétlen Hoffer, Tyckler és egy Thillmann nevezé. Ezek alapították az Afrika-Mahagóni társaságot. A Vörös Liliom később feleségül ment Thillmannhoz, de ez a hiú nő rávette a völegényét, hogy súlyos anyagi áldozatok árán adoptáltassa magát az osztrák Waldenegg báróval. A házasság nem volt boldog. Tulajdonképpen ez a Thillmann vezeti most is a délafrikai telepet, mert egyedül ő ért a főreszvényesek közül bútorfához.

— És összejátszottak Tycklerrel, hogy hármuk számára szerezzék meg a vagyont, — szólott Mackenzie.

— Az ügy világos, — mondta a főkapitányhelyettes, — Délafrikában Thillmann maga volt Szinza, ő robbantotta fel a csatornát, ő rongálja talán most is a saját telepüket, hogy a részvényeket szinte értéktelen állapotban vegye át Rastignac, aki Londonból irányított mindent Tycklerrel összefüggve. Tyckler gyanussá tette magát, erre megölték a cinkosukat. Még ma lefogjuk Rastignacot és kábelezní kell Délamerikába, hogy Thillmannt is tartóztassák le.

— Ez hiábavaló lenne sir, — szólott most közbe csendesen Connor. — Thillmann, illetve báró Wal-

denegg személyazonosságát sikerült megállapítanom. Azonos a Themzéből kifogott második számú áldozattal és jelenleg még mindig a törvényszéki orvostani intézetben tartózkodik. Szíveskedjék engedélyt adni rá, hogy eltemethessék...

HETEDIK FEJEZET.

Az ötödik.

Rastignac önkívületben feküdt. Egy detektív ült a szanatórium ajtaja előtt. Lehetetlen volt kihallgatni. Az esti órákban, mintha őrjöngene, ordítva kirohant a folyosóra és összeesett. Fél órával a szanatóriumba szállítás után, már agonizált. A szomszéd szobában a kétségbeesett Rastignacnét is orvosi ápolásban részesítették. A váratlan tragédia nagyon megviselte. Fél tízkor Rastignac, anélkül, hogy öntudatát visszanyerte volna szörnyűségesen elpusztult. Holttestét az orvostani intézetbe szállították.

A fiatal arab asszonynak, akit Rastignac előkelő társaságban ismert meg, fogalma sem lehetett férje multjáról és üzelmeiről. Kihallgatása teljesen lehetetlen volt. A személyzet alig tudott valami felvilágosítást adni. Kivel beszélt Rastignac utoljára? Waldenegg báróné látogatta meg, heves szóváltás volt közöttük a Majoritas miatt. Ez mindenesetre érdekes, mondta Bodley főtanácsos. A bárónét ki fogjuk hallgatni. A báróné vallomása még érdekesebb volt. Elmondta, hogy felháborodásában sülypos szavakkal illette Rastignacot. Közben a szom-

széd szoba függőnye meglebbent és Waldenegnén egy fotel mélyén férfialakot pillantott meg, szerinte arab, a leírás emlékeztet Naladnára. A köteles kímélet dacára ezt az egyet megkérdezték Rastignacnétól is. Ő nem tud a férje arab látogatójáról, de Rastignac dolgozószobája nagyon távolesik az ö lakrészétől és délután nem ment át férjéhez. Munkájában nem szokta zavarni. Így álltak az ügyek másnap délelőtt.

Mackenzie, aki nagyon szíven viselte a tanár és leánya sorsát, megkérte a főkapitányhelyettest, hogy siettesse az ügyüket. A főkapitányhelyettes felkérte Lothart és ő maga fogott hozzá a kihallgatáshoz.

Lothar visszanyerte a lelkinyugalmát. Csodálatosképpen a letartóztatás, a zárka használtak az idegeinek. Igen! Végre eljött az idő, hogy feleljen, hogy bűnhődjön. Hiszen csak ezt kívánta évek óta, valamilyen formában könnyíteni a lelkiismeretén és sehogysem tudta megérteni, hogy nem a régi politikai gyilkosságban való részvét, nem a lelkére nehezedő hajdani kalandja miatt áll itt. Végülis a főkapitányhelyettes hagyta, hogy ezekre a szintén érdekes és az ügyre tartozó eseményekre térjen át.

— Szóval ön szerint Rastignac és Thillmann megöltek valami Muhat beyt és elrabolták az arabok titkos forradalmi kasszáját. Romantikus, de ujabban kezdek mindent elhinni. Részesek voltak ebben még az a Horn nevezetű, akinek a nevében Tyckler zsaroló leveleket hamisított önhöz, a tragikus véget ért Hoffer és más senki?

— De, még valaki, — mondta Lothar. — A Vörös Liliom, aki később Thillmann felesége lett,

miután bárói címet vásároltak valahogy.

— És ő is tudott arról, hogy maguk ezt a Hornt eltették, vagy el akarták tenni láb alól szűkés közben?

— Szó sincs róla! Ezt nem mertük elmondani a Vörös Liliomnak. Tőle még Rastignac és Thillmann is félték.

— Egy nőtől? — kérdezte hitetlenkedve a főkapitányhelyettes.

— Ebben a nőben van valami rendkívüli, — mondta a tanár és megborzadt. — Sohasem fogom elfelejteni, mikor azon az éjjelen megfenyegetett bennünket. Állandóan tört hordozott magánál, aminek a hegye a szarvasvipera mérgével volt preparálva... Nem kaphatnék egy kis vizet?

— Adjon Dixon vizet a tanár úrnak és vezesse vissza a cellájába. — Miután ketten maradtak, Mackenziehez fordult a főkapitányhelyettes. — Miután Connor előterjesztésére történt a letartóztatás, beszélnem kell vele, mielőtt szabadonbocsájtom a tanárt.

Mintegy végszóra a főfelügyelő lépett be.

— Ujabb utólagos jóváhagyását kérem egy letartóztatáshoz, sir. Ugyanis...

Bodley főtanácsos jött be a másik ajtón sietve:

— Szenzációs eredményre vezetett Rastignac boncolása! A halált, a trópusi mérgek szakorvosa szerint, egy karcolás útján a szervezetbe juttatott szarvasviperaméreg okozta.

— De hiszen Lothar tanár éppen az imént mondta... — kiáltotta a főkapitányhelyettes felugorva.

— Nyomban letartóztatom Waldenegg bárónét!

— szólt közbe Mackenzie és már indulni akart.

— Megtörtént, — mondta szokott közönyével Connor. — Ehhez akartam sir utólagos jóváhagyását kérni.

II.

— A hindunak semmi nyoma Scribe?

— Semmi. Eltűnt, sir. Bankletétjét nem vette fel, — jelentette a kis felügyelő Connornak.

— Volna kedve meglátogatni a Rastignac házat?

— Bevallom, ehhez volna most a legnagyobb kedvem. Különösen az ön társaságában. Ebben az ügyben éppen a legfontosabb helyszíneken nem jelent meg a bizottsággal.

— Elárulom magának Scribe, hogy ebben az ügyben a helyszíneken nem is történt semmi figyelemreméltó. Irattárakban, megkeresésekben és nyilvánartótkban nyomoztam ki mindent.

— Mindenki? — kérdezte szkeptikusan Scribe.

— Nos, magának elárulom, hogy még csak egyetlen bizonyíték hiányzik és akkor az összes szereplője ennek a fantasztikusan különös bűnügynak zár alatt lesz. Maga most különösen arra nézve hallgassa ki a személyzetet, mialatt én körülnézek, hogy kik voltak a látogatók és milyen sorrendben jelentek meg Rastignacnál. Egyelőre azonban maradjon velem. Majd ha azt mondom, hogy beszéljen a személyzettel, akkor minden további szó, vagy kérdés nélkül menjen le a hallba és kérdezze ki őket.

Rastignacné még mindig olyan állapotban feküdt a szobájában, hogy nem lehetett kihallgatni.

Átmentek Scribel az áldozat dolgozószobájába. Minden fiók le volt pecsételve.

— Ott van az a kis szalon, ahol Waldeneggné az arabot látta. Bizonyára Naladna volt, itt rejtőzködött valahol a szökés után. Szerintem Waldeneggné igazat mondott. Estefelé Rastignac ebben a szobában egyedül maradt. Mit csinálna most Scribe, ha gyilkos lenne, aki gyűlöli Rastignacot és mérgezett tör van magánál?

— Őszintén szólva, ezzel a gondolattal még nem foglalkoztam — mondta a felügyelő.

— Mert felületes ember. Ha Rastignac ismerte a gyilkost, vigyázni kellett, hogy a tett elkövetésének pillanatában ne lássa. Ugyanis ez a méreg biztosan öl, de nem olyan gyorsan, hogy esetleg az olyan erős fizikumú ember, mint Rastignac, ne tessen vallomást. Tehát a gyilkosnak úgy kellett hozzáférni a meggyilkolthoz, hogy az őt ne lássa addig a pár percre, amíg a méreg leveri a lábáról és ne is üldözhesse ez alatt. Hopp!... Nézze, ott egy vastag függöny és mögötte jó erős ajtó. A függöny mögül kinyulik egy kéz, megsebzí Rastignacot. Ez felordít, mire megfordul, már zárt ajtó van mögötte és mire körülfut a verandán és a folyosón át a szoba másik ajtajához, már önkívületben fekszik, hiszen futás közben a méreg nagyon gyorsan szívódik fel, ha a vérpályába jut.

— Azt hiszem, igaza van sir. Rastignac valóban kifutott innen üvöltve és a korridor lépcsőjénél zuhant le eszméletlenül...

— Most legyen szíves hallgassa ki a személyzetet.

Scribe szó nélkül kiment. Connor elgondolkozva

nézte a függönyt, ott maradt állva előtte, de elfordult és az íróasztalra esett a tekintete, majd a szemközi tükörrre. A tükörből jól látta, hogy egy csupasz kar nyulik ki a függöny mögül és rövid tört emel fel lassan. A következő pillanatban ez a kar a főfelügyelő kezében vergődött és a csuklón egy kettyenéssel összecsukódott a kézibilincs.

III.

A főkapitányhelyettes szobájában a koraesti órákban még együtt voltak a nyomozás vezetői. Connor természetesen késett. Mackenzie, Bodley, Gallon, Irwin és Matthew összegezték a nyomozás eredményét.

— Connor ma, remélem, végre meg fogja magyarázni néhány egyéni akcióját, — mondta Bodley.

— Bizonyosak lehetnek benne, hogy a legprecízebben csinált mindent — legyintett fáradtan Mackenzie. — Ezt az embert nem érik hibán.

— Az ügy nagyjában tisztázva van, — mondta a főkapitányhelyettes és kétségtelen, hogy kapitány úr mellett Connornak is nagyon sok érdeme van ebben. Összefüggően azonban egyikünk sem látja a dolgokat, ezenkívül kicsúszott a kezünkől Naladna, továbbá van még néhány nagyon fontos felderítetlen részlet. Ezenkívül félek, hogy Waldeneggné ellen alig van más bizonyítékunk, mint Sotkér régi regényes meséje és az a heves szóváltás Rastignacossal.

— Óriási munkát végeztünk, — mondta Gallon, — de megelégedve mégsem lehetünk.

— Én meg vagyok elégedve, — mondta Connor, aki az utolsó szavaknál csendesen benyitott. — A bűnügyet tizennégy nap múlva bírósági tárgyalásra lehet vinni és a tetteseket felkötni.

— Kit? — mondta dühösen a főkapitányhelyettes. — A két főtettes, Thillmann és Rastignac halott. Ez a három letartóztatott ember, ha volt is valami részük az ügyben, elítélésükkel nem moshatják tisztára a sok gyilkosságot, ami szinte rendőrségi asszisztenciával történt.

— Én tisztára fogom mosni, — biztatta felettesét mosolyogva Connor. — Terpentines olajjal sir, mindent tisztára mosok.

— Ön újabban iszik, főfelügyelő úr?! — mondta energikusan Bodley főtanácsos.

— Előszeretetem az alkohol iránt nem újabb keletű sir. Sohasem voltam absztinens — felelte udvariasan Connor, — de ennek a terpentinnnek semmi köze az alkoholhoz.

— Egyetlen igazi főbűnöst sem tudunk produkálni, — kiáltotta dühösen Gallon.

— Sajnos, nekem is ez a véleményem, — mondta Mackenzie. — Hol van Naladna?

— Bevallom, — szólt Connor, — ezt az egyet nem tudom. De nem Naladna a főbűnös.

— Hát ki? — csapott ingerülten az asztalra a főkapitányhelyettes.

— Engedelmmükkel bemutatom, — ezzel odament Connor az ajtóhoz és kiszólt: — Scribe a főbűnöst!

Scribe belépett és karjánál fogva, kissé durván belökte a szoba közepére Rastignacnét, megbilincselve.

— Lesz szíves egy végzést, sir... — mondta Connor szelid mentegetőzéssel a főkapitányhelyettesnek.

NYOLCADIK FEJEZET.

A csattanó.

Mindenki dermedten meredt a szép arab nőre, csak Scribe vigyorgott boldogan, amit különösen olyankor tett, ha Connornak sikerült ellenséges felletéseit lefőzni.

— Érthetetlen! Teljességgel érthetetlen! — kiáltotta a főkapitányhelyettes.

— Sajnos, az összes megoldásokra, pedig milyen végtelenül egyszerűek voltak, — mondta Connor szomorúan, — elkésve jöttem rá. Különben Lermontov is élne, Rastignac sem kerülné ki az igazságszolgáltatást és szegény Tyckler békésen gyártott volna papírzacskókat Dartmooreban.

— Dehát, hogy bizonyítja ezt...

— Nem is kell bizonyítani. Önagysága sokkal nagystílűbb. Miután meg akart gyilkolni és nem sikerült, bevallotta őszintén, hogy ő ölte meg Rastignacot. Igaz Scribe?

— Bevallottam és újra bevallom! Gyűlölöm azt a gazembert, megöltem és magát is szívesen megöltem volna. Kérem, vezessenek innen a cellámba! — kiáltotta a fogoly.

— Nem tartóztatjuk soká, — nyugtatta meg Connor. — A nyomot elsősorban egy véletlennek,

másodsorban Waldenegg bárónénak köszönhetem, akit kihallgattam ma délelőtt a cellájában. Rastignacné azt vallotta, hogy semmiféle arabról nem tud. Letagadni nem merte, mert az arab valóban ott volt, tehát azzal védekezett, hogy a férjétől távoleső lakrészben egyedül töltötte a délutánt. Ezzel szemben az inas látta, hogy Waldenegg báróné előtt és a bárónő távozása után is bentjárt a férjénél. Waldenegg báróné már csak azért sem ölhetette meg Rastignacot, mert a szarvasvipera mérge tíz perc alatt hat, viszont a bárónő távozása után fél órával egy tűzsdeügynök még beszélt telefonon Rastignaccal.

— Akkor miért tartóztatta le a bárónét?

— Más oknál fogva, de erről később beszélünk.

— És kicsoda tulajdonképpen Rastignacné? Milyen szerepe van az eseményekben? — kérdezte a főkapitányhelyettes.

— Egy nagy arab politikusnak, Muhat beynek a lánya. Rastignac és Thillmann megölték az apját. Amit tett, az thar volt. Vérbosszú.

— És miért csak most tette? — kérdezte Irwin.

— Mert a vérbosszún kívül játszott a tőzsdén is és spekulációihoz Rastignac kellett. Önagysága ugyanis nem fanatikus, hanem rablógyilkos. Sajnos, nem volt ellene bizonyítékom, ezért tettenéréssel csaltam törbe. Tudta, hogy én vagyok a legveszélyesebb ellenfele és Scribe-eel kidolgoztunk egy tervet, hogy én olyan pozícióba kerüljek, amelyben könnyen meggyilkolhat a hölgy egyetlen karcolással. Meg is kísérelte. Most itt van. Elvezetheti Scribe. — Leült és rágyujtott. — Waldenegg bárónétól tudtam meg, hogy Rastignacné azonos a megölt bey

húgával. Ha ezt egy nappal előbb tudom, sok minden másképpen történt volna. Minden rendben van Scribe? — kérdezte a visszatérő felügyelőt.

— Teljesen. Az ajtaja elé, rendelkezése szerint, külön posztot állítottam.

Connor a főkapitányhelyetteshez fordult.

— Engedje meg sir és önök is uraim, hogy Scribe felügyelő egy eredeti ötletét bemutassa. Ez a kis produkció tisztára az ő leleményességének köszönhető.

Scribe sugárzó arccal előrejött és egy zsebken-dőt terített Connor kezére. Azután, mint valami cirkuszi bűvész, a jelenlevőkhöz fordult.

— Ime uraim egy tiszta kendő. Ebben az üvegben olajos terpentin van. Kihúzzuk a dugót és ráöntünk jócskán a fehér kendőre...

— Szíveskedjenek megtekinteni! — folytatta Connor a mutatóványos előadást általános megrökönyödés közepette. — Tekintsék meg önök is, semmi más, mint terpentin, nézze meg ön is sir, maga is Mackenzie... — és mikor odamutatta a kapitánynak, hirtelen belecsapott Mackenzie arcába az olajos kendővel. Az ütéstől és a szemébe folyó terpentintől a detektív megtántorodott, elszédült és nagyot kiáltott. Mire magához tért, Scribe már csuklójára csattantotta a bilincset és Connor villámgyorsan forgatta ki zsebeit.

— Megálljon... — kiáltotta rémülten a főkapitányhelyettes, de torkán akadt a szó. A holtsápadt Mackenzie kapitány különös változáson ment át. Az arca egy nagy folton sötétbarna lett. Köpködte a vért és a terpentint a szájából.

— Bemutatom önöknek uraim Ibrahim Ben Szinzát, illetve Muhat bey fiát, a többszörös gyilkost, Rastignacné fivérét.

Még mindig ámultan és hitetlenkedve néztek. Ugy érte őket a leleplezés, mint valami robbanás. Mackenzie arcán egyre terjedelmesebb folton mosta le a színházi festéket a terpentines olaj. Nyugodtan leült és kissé idegesen mosolygott.

— Nyert Connor. — Ne vegyék rossznéven uraim, de önöktől akár egész Londont megölhettem volna. Kezet csókolhatnak Connornak. Ez az ember maga az ördög. Nyugodtan kiállíthat egy végzést főkapitány úr...

— Dehát... dehát... azt mondták, hogy Mackenzie Rawson örnagy legbizalmasabb embere... — hápogott Connor felé a főkapitányhelyettes. — A legügyesebb detektívnek mondták... Ez az ember nem létezik? Vagy nincs Londonban?

— Dehogy nem, — mondta Connor. — Itt áll ön előtt sir. Én vagyok E. M. Mackenzie. Katonáskodásomat az Intelligence Servicenél töltöttem és erre a névre szolt az igazolványom.

— Most értem... — mormolta a letartóztatott...

Bodley nyerte legelőször vissza a nyugalmaát:

— Adja át Dixonnak ezt az embert Scribe.

— Öszintén megmondom magának Connor, — mondta a főkapitányhelyettes, mikor elvezették a foglyot, — előttem egyre zavarosabb lesz a história. Maga kezdettől fogva tudta, hogy ez az ember, aki itt velünk együtt dolgozik, nem detektív, hanem gyilkos!

— Sajnos, ezt nem tudtam. Csak azt tudtam, hogy csaló. Azt hittem, hogy cinkosa Szinzának. Ha nyomban letartóztatom, legfeljebb hamis névhasználatot, csalást és kémkedést bizonyítok rá, de szétugrattam volna ezzel az egész bandát, eltüntették volna a bizonyítékokat és Szinza, akiről nem tudtam, hogy azonos az ál-Mackenzievel, megmenekül. Ezért elhatároztam, hogy ezt az embert, aki biztonságban érzi magát, figyelem, hiszen állandóan mellettem van és rajta keresztül felgombolyítom az egész társaságot. Különben holnap estére az államtitkár úrnak referálni fogok és megkértem őexcellenciáját, hogy önöket is hívja meg, — mondta szokott szemtelenségével. — Rastignacné attól rettegett itt az előbb, hogy fivére nem tud majd uralkodni magán, de tévedett.

— De hiszen ez a Mackenzie egész ügyes nyomozó volt, — mondta Gallon.

— Látszólag. Valójában csupa olyan dolgot derített ki, amivel csak összekúszálta a nyomokat. És miután birtokában volt a rendőrségi pecsétnek, utólag mindenütt megjelent, felnyitotta a pecséteteket, eltüntette a gyanús dolgokat és újra lepecsételt mindent. Legutóbb például azt mondtam neki, hogy a színházigazgató Tyckler naplót vezetett és a titkár szerint ott kell lennie valahol elrejtve az irodában. Előzőleg Scribe a hatamas Wertheim kassza és a többi szekrények tartalmát, valamint a szoba berendezését lefényképezte és így pecsételtük le. Fogadhat velem, sir, hogy a pecsétetek érintetlenek, de különben a fényképekről láthatja, hogy semmi sincs a helyén. Mackenzie kapitány úr valószínűleg beugrott nekem és kereste a naplót.

— Erre magam is kíváncsi vagyok! — kiáltotta a főkapitányhelyettes. — Gyerünk oda Connor.

Scribe hozta a fotókat, a nagy rendőrségi autó a kapu elé gördült és valamennyien beültek. Késő este volt. A színházban természetesen nem tartottak előadást a gyilkosság óta. Üres páholysorok mögött siettek végig, a zsöllyéket ponyva borította. Valahol kézilámpa csillant meg: az öreg tűzoltó végezte kör-sétáját. Az igazgatói iroda ajtaján sértetlen volt a pecsét. A szoba bútorai majdnem változatlanul úgy álltak... De mégis! A fotel, amely a képen támlájával az ablak felé fordult, most az öblével irányult arra.

— Már megszoktam, hogy magának mindig igaz legyen Connor. Nézze, itt az iratszekrényben is másképpen fekszenek a dossziék, — mondta Bodley. — Remélem, hogy nem vitte el a hamisítvány alapjául szolgáló Horn-féle leveleket a kasszából.

— Nem hiszem, — szólt Connor. — Ez ránézve egyáltalán nem volt terhelő. Rajta Scribe, nyissa ki a kasszát.

A hatalmas páncélszekrény nehéz kettős ajtaja lassan tárult fel. Azután egy halott zuhant ki belőle nagy robajjal a szoba padlójára. Ezek az edzett emberek is dermedten álltak néhány másodpercig. Az erőszakkal összegyömöszölt hulla ugyanolyan görnyedten álláig préselt térddel feküdt a padlón, ahogy a pénzszekrénybe erőszakolták. Alvadt vér borította mindenütt és az arca iszonyúan el volt torzulva.

— Naladna... — suttogta Connor. — Naladna! Ezt nem hittem volna...

II.

Az államtitkár nem a hivatalában, hanem a vilájában fogadta őket. A főembereken kívül természetesen Irwin és Scribe is meghívást kaptak, ami Connor műve volt és a főkapitányhelyettesnek nem tetszett különösképpen. Connor azonban Irwin és Scribe közreműködésének nagyon sokat tulajdonított. Nyolc órakor nyílt a dolgozó szoba ajtaja. Az inasok italt és szendvicset hordtak körül. Nyolc órakor kinyílt a dolgozó ajtaja és megjelent Hastings államtitkár egy dúsan dekorált ősz ezredessel.

— Bemutatom az urakat Rawson ezredesnek, akit hírből már bizonyára jól ismernek.

A kedves, öreg úr mindenkivel váltott néhány barátságos szót és melegen szorította meg Connor kezét.

— Ismét bebizonyította barátom, hogy mit ér egy angol katonatiszt. Jól van Connor. A maga zsenijében még sohasem csalódtam.

Helyet foglaltak az asztalnál és az államtitkár felszólította Connort, hogy mondjon el mindent őszszefüggően.

— Az előzmény tíz évvel nyulik vissza, — kezdte Connor. — Az esetet tüzetesen elmondhatja a Vörös Liliom, akinek nagy része volt abban, hogy az epilógus ilyen gyorsan zajlott le. Megtudhatjuk tőle, hogy a tafilaleti felkelés fővezére, Muhat, mint gyilkoltatta meg tizenkét éves fiával a kormányzóság egyik tisztjét. Muhat két gyermekével és a kincessel elrejtőzött Marokkóban egy régi arab temetőben

Rejtekhelyét csak volt tisztje, Ibn Razut ismerte. Hat légionista és a Vörös Liliom megtudták a titkot. A katonák kiosontak a Di Djema el Mansur temetőbe és megölték a beyt. A gyilkosságot tulajdonképpen Rastignac és Thillmann követték el. Közben Horn a bey két gyermekét felfedezte a túlsó kijárást szolgáló folyosón. Felfedezését csak a Vörös Liliomnak mondta meg és kérte, hogy a két gyereket, fiú és leány voltak, helyezze valahol biztonságba. A Vörös Liliom sajnos, elkövette azt a számárságot, hogy Ibn Razuthoz ment, mert azt hitte, hogy ez viselné legjobban gondját az árváknak. Így az ő nyomán a hat tettest könnyű volt megtalálni. Az elmúlt tíz év tekintetében csak feltevésekre vagyunk utalva. Szinza, nevezzük most már így Muhatot, akkor tűnik fel ismét, amikor évek múlva Londonba jött a húgával. Itt bizonyára megfenyegették Rastignacot és Thillmannt, az is lehet, hogy barátságosan vették rá őket a gazságra, annyi tény, hogy tárgyalások közben a szép arab leány, Muhat húga, elcsábította valahogy Rastignacot és hozzáment feleségül. A terv az volt, hogy Muhat, aki különben is arab bandavezér volt, Szinza szerepében fantasztikus merénylettekkel, amelyekben a délafrikai telepet vezető Thillmann titokban kezére járt, elértekteleníti az Afrika-Mahagóni részvényeket, ugyanekkor Rastignac Londonban összevásárolja őket az alacsony árfolyamon. Mikor már a részvények mind a kezükbe kerülnek, Szinza működése meg fog szűnni. És erre természetesen ismét felugrik az árfolyam. Muhat visszatért Dél-Afrikába, feltámadt mint Szinza és rablóbandájával megkezdte azt a merényletsorozatot, ami aláásta az Afrika-Mahagóni árfolyamát. Előzőleg itt, London-

ban megalapították a délafrikai részvényeket vásárló „Majoritas“ konszernt, amelynek machinációt már ismerjük. Tyckler olcsó pénzen jó cinkosuk volt. Ő kezdettől fogva nem vállalt részt az Afrika-Mahagóniban, mert színházakat alapított szegény bolond. Öt év alatt elköltötte a platina ráeső részét. Ekkor mint okirathamisítót használták fel a barátai.

A nagy terv első áldozata Hoffer volt, akit egyszerűen leszúrtak a klubja előtt egy ködös éjjelen. Örökösétől Rastignac átvette a papirokat a „Majoritas“ számára. Lotharral is végeztek volna, de a tanár Rastignac gyengéje volt és ragaszkodott ahhoz, hogy ne öljék meg. Így jöttek rá arra az ötletre, hogy Thillmann ellopja feleségétől Horn szerelmesleveleit és ezekről az ügyes Tyckler, Horn nevében, kitűnően hamisított fenyegető levelekkel kivándorlásra kényszerítse a tanárt. Hogy nyomtalanul eltűnhessen a régi bosszúálló elől, természetesen meg kellett volna válnia az Afrikai-Mahagóni vállalatától. Előbb azonban végeztek Thillmannal. Dél-Afrikából kicsalt egy közjegyzői meghatalmazást a feleségétől, titokban hazajött Londonba és eladta a teljes pakettet a „Majoritasnak“. Ezért bizonyára nagyobb részt követelt magának a zsákmányból, amit megígérték neki és eltették láb alól. Valószínűleg autóban szúrták le. Hulláját a Themzébe dobták. Utána Tyckler következett, aki a rendőrség előtt kétségtelen gyanúba keveredett, mikor Naladna mint Szinza megugrott a kezükből. Az ál-Mackenzie félt, hogy a vén fecsegő, aki a zsarolólevelekkel különben is már megtette azt, ami miatt szükség volt rá, vallani fog. Kiment tehát letartóztatni, illetve kivégezni Tycklert. Scribet elküldte,

hogy a folyosó túlsó végéről vezető ajtón kopogjon be és ez a három perc, míg Scribe körülment, elegendő volt neki ahhoz, hogy benyisson az irodába és az önmagának komédiázó Tycklert egyetlen gyors, ügyes dőféssel leszúrta. Rastignacot azért hagyták utoljára, mert hasznos bűntárs volt. Mikor gyanúba keveredett, örömmel álltak rajta is bosszút. Mert természetesen apjuk halálának megbosszulása is vezette őket a vagyonszerzés gondolatán kívül. Ezért végeztek ki majdnem minden áldozatot, a teátrális hatású francia rohamkéssel, ugyanazzal a fegyverrel, amely az apjukat döfte le. Rastignac halálával megvalósult a terv. Muhat leánya lett az általános örökös és krózsusi vagyont jelentő „Majoritas“ is az ő kezükbe volt. A vérbosszú félelmetes fogalma, amint látjuk, nem összeegyeztethetetlen az üzleti szellemmel. Hiába kérem, racionalizálódik az emberiség és a legősibb népi romantika mélyén is, mint fontos motívum ott szerepel egy előnyös börzering terve.

— És Ibn Razut? — kérdezte a főkapitányhelyettes. — Neki, aki cinkos is volt, arab is volt, miért kellett meghalni?

— Az ő egyénisége már sok embert döntött romlásba. Idealista volt kérem a szerencsétlen. Ő valószínűleg arra szövetkezett Muhat fiával, hogy szerezzék vissza minden áron az elrablott platinát, illetve az értékét és ez a vagyon szolgáljon állandó pénzforrásul az északafrikai szabadságharcokhoz. Eleinte talán Muhatnak is ez volt a terve, de mikor megszerezte a vagyont, semmi kedvet sem érzett ahhoz, hogy mérsékelten jövedelmező arab felkelőket finanszírozzon a tőkéből. Efelett lehettek

utóbb nézeteltéréseik. Mikor Ibn Razut mint Szinza tárgyalta és a rendőrség rajta ütött, Muhat nem viselkedett valami szépen vele. Még utána is lőtt hátulról és azt hiszem nem színlelésből. Ibnre többé nem volt szüksége, ez elvégezte a feladatát, megdermesztette a Cytit lehetetlen követelésével és az afrikai papírokat már nem lehetett jobban elértékteleníteni. Ez a fanatikus öreg forradalmár csinálta a legtöbb bajt Muhatnak ettől félt is. Valószínűleg az állítólagos napló megkeresésének ürügyével elcsalta Ibn Razutot a lepecsételt színházi irodába és orvul ledöfte, azután a pénztárszekrénybe gyömöszölte, abban a hitben, hogy ott felfedezetlenül marad a halott addig, míg ő maga kibújik Mackenzie szerepéből.

— És hogy lett ez az ember egyáltalán Mackenzie? — kérdezte Bodley.

— Miután leszereltem a katonaságnál, már több jó fogást csináltam a Titkos Szolgálatnál, mint Mackenzie és sok gazember szeretett volna végezni velem. Ez előbb-utóbb sikerült is volna, ezért az ezredes úr, aki akkor őrnagy volt, nyugdíjaztatott és a rhodéziai rendőrségre helyeztek át és letettem a Mackenzie álnevet. Még egyetlen ügyben vettem igénybe az Intelligence Service-nél és ez a nyomozásom majdnem végzetes lett. Az expresszvonatban figyeltem néhány gyanúsítottat, akik, úgy látszik, felismertek, rajtamütöttek éjjel és kidobtak a robogó expresszvonatból, hogy holttestem eltűnjön éppen a sebessodrú Liz folyó fölött. Papírjaimat, amelyek még Mackenzie névre szóltak, természetesen minden holmimmal együtt elrabolták. Véletlen szerencsém, hogy a híd pillérjét éppen javították és a munká-

soknak sikerült kimenteni engem. Örnagyommal elhatároztuk, hogy abban a hitben hagyjuk a gazembereket, mintha valóban meghaltam volna, így felbátorodik majd az illető, használni meri az igazolványaimat és talán fogást csinálhatunk. Ebben azért bízunk, mert a Titkos Szolgálatnak ahhoz a bizalmas kis csoportjához tartoztam, melynek embereit csak Rawson őrnagy ismeri személyesen. Így lettem detektívfelügyelő a rhodéziai rendőrségnél. Muhat nem volt a vasúti támadók között, de valószínűleg az ő emberei követték el, mert Mackenzie igazolványa hozzákerült és mikor olvasta az ujságokban, hogy Rawson ezredes úr az egyetlen ember, aki Mackenziet személyesen ismeri, Indiába utazott szabadságra, ide mert jönni az igazolvánnyal Londonba, hogy így a leggyorsabban és legügyesebben fejezhesse be az ügyét.

Kopogtak. Dixon lépett be:

— A három letartóztatottat előállítottam.

— Engedelmmükkel, — mondta Connor — idehozattam Lothart, a leányát és Waldenegg bárónét, nélkülük a mai értekezlet nem lehetne teljes. Vezesse be őket Dixon.

Beléptek. A tanár emelt fővel, méltóságteljesen jött közelebb. Mélyen meghajolt, azután észrevette Connort. Halotthalvány lett. A homlokához nyult és összeszorította, mint aki fél, hogy nyomban szétpattan a feje, azután előrenyujtotta remegve az egyik karját, szemgolyói kísértetiesen meredtek ki és tá-molyogva tett két lépést Connor felé...

— Horn... Szentséges Uristen! Horn!

III.

... Tíz év előtt hat ember indult el egy escadronnal a marakeschi Gueliz erődből, — kezdte Connor az utolsó felderítetlen rész elbeszélését, midőn végre valamennyien ültek és úgy, ahogy, Lothar is magáhozért. — Mindent tudnak már egész odáig, hogy a hat ember megszökött a Kongonál. Én voltam a legfiatalabb. Tébolyultan bolyongtunk a Tuburi mocsarakban, a sivatagi idegláz legsúlyosabb tünetei látszottak valamennyiünkön. Itt történt az a szomorú história, hogy ... nos, hogy a napok óta önkívületben ténfergő tanár úr pillanatnyi elmezavarában rámtámadt. A többié is örület volt, de gazemberek örülete. Rastignac és Thillmann végeztek velem. Leütöttek. Magam is inkább vadállat voltam akkor, mint ember. Elbántak velem és ott hagytak fekve a mocsárban. Szerencsére a Szinzát üldöző katonaság rámtalált. Két évi kényszerszermunkára ítélték. A caffard pusztított bennem. Akkor írtam halálos idegbajban azt a szerencsétlen levelet a tanárnak, ami később alapját képezte a kálváriájának. Egy évig viaskodtam a halállal, élve eltemetett rabok között. Irtózatos erőfeszítéssel legyőztem a halált. Végül egy szerencsés ötlettel kiderítettem a Muhat fiának rablógyilkosságát, amelyet a kormányzóságon követett el, ezért kegyelemben részesültem. Egy évet töltöttem a csapatommal Fort Lamyban. Itt beszéltem először Rawson őrnagygyal, mikor őrségen álltam. Egy év múlva megszöktem. Éjszaka Angola határában Szinzával találkoztam össze. A rabló azzal a trükkal operált akkoriban,

hogy valamelyik üldöző állam tisztí uniformisát hordta. Küzdelemben megöltem. Ebben a válságos percben eszembejutott Rawson őrnagy érdeklődése irántam és a holttesttel egyenesen odamentem közeli táborába. A felderített gyilkosság és Szinza legyőzése után az őrnagy indokoltak láta, hogy meghívjon az angol Titkos Szolgálatához. A magánéletben is atyai pártfogóm lett. Neki köszönhetem, hogy letettem a hiányzó érettségi vizsgát, előről kezdhettem az életemet, orvosi diplomát szereztem a johannisburgi egyetemen, az őrnagy befolyása révén lettem angol állampolgár és felvettek a gyarmati hadseregbe. A szerencsém, bűnügyek felderítésénél később sem hagyott cserben. A caffardból régesrégén kigyógyultam, nagyon is meg tudtam érteni, hogy a mocsárban bolyongó szerencsétlen tanár idegrendszere összeroppanhat és őrzöngésbe törhet ki. Nem haragudtam ezekre a vad, kegyetlen katonákra sem, akik a caffard állapotában ellenszenvüknek is engedelmeskedtek, mikor rámtámadtak. Tadieff-Lermontovot is a légióból ismerem, ahol Colonelnek csúfolták. Neki azért kellett meghalni, mert félték, hogy Lothar túlságosan beavatja őt a régi ügyekbe. Ugyanis nem tudott semmiről. Véletlenül jött Londonba, Hertzka fedezte fel és Sotker mint egykori bajtársát magához vette. Tudtam, hogy mind az öt szökevény itt él Londonban, de azt hittem, valamennyien becsületesek. A bűnügy folyamán azért maradtam el annyi kihallgatásról és szemléről, mert nem akartam, hogy a volt légionisták felismerjenek.

— Az egész ügy végleges felderítését Lothar kisasszony adta a kezembe, mikor elmondta, hogy a meggyilkolt. Lermontov bőröndjében kutatott és

a szobában volt mindaddig, amíg a rendőrség jött. A bőröndben lévő holmik között nem említette a rozsdás francia oldalfegyvert, amit az ál-Mackenzie talált. Így jöttem rá, hogy ezt csak maga Muhat csempészhette oda. A megölt Lermontovra akarta kenni ezzel Thillmann és Hoffer halálát és így végképp kibogozhatatlanná bonyolítani az ügyet. És éppen ezen a nüanszon vesztett rajta. Rablógyilkos ne doigozzon részletplasztikával. Ha az oldalfegyver nem volt ott mikor Herta átkutatta a bőröndöt, akkor csak Mackenzie tehetette oda, mert időközben senki sem lépett be a szobába és ő nyitotta fel közvetlenül a lány után a koffert. Ez a jelentéktelennek látszó körülmény oldotta meg a rejtélyt. Abban a pillanatban jöttem rá Tyckler különös halálának körülményeire. Ahogy ő fedezte fel a bajonettet, mert ő maga tette oda, ugyanúgy ő fedezte fel Tyckler megölését, mert közvetlen előzőleg megölte. Most már ki tudtam számítani, hogy Sotker, Lys, Rouge és Hertzka kerülnek sorra, mint a vérbosszú áldozatai. Egy pillanatig sem voltak biztonságban Mackenzie ügyességével és igazolványával szemben. Ha akkor lecsapok rá, úgy tisztázatlanul maradt volna sok kérdés, elsősorban Rastignac halála. Nem tehettem mást, minthogy a tanárt és a leányát nyomban letartóztattam és bezárattam. Látszólag alapom is volt erre, természetesen magam tudtam a legjobban, hogy ártatlanok. Abban a pillanatban, mikor Mackenzie Rastignac megöletését Waldenegg báróné nyakába kezdte varrni, nyomban letartóztattam a Vörös Liliomot is, mert akkor már tudtam, hogy Mackenzie letartóztatásai többnyire a bonctani intézetbe juttatják a látszólagos bűnöst. Remélem mind a hárman

megbocsátják nekem izgalmas fegyházi élményüket. Csak egy súlyos tévedést követtem el. Rögeszmeszerően kitartottam magamban amellet, hogy Muhat nem főbűnös, hanem jelentéktelen cinkos, akinek a nyomán el fogok jutni az igazi főnökhöz. Ha nem teszi oda a rohamkést, talán még mindig ebben a feltevésben hiszek. Életem legfurcsább pillanata volt, mikor az első zsaroló levelet megpillantottam, megláttam. A saját írásom. Igen kétségtelen: az én kezem írása. Mintha önmagammal találkoznék egy kihalt uccán, olyan érzésem volt, hogy az én nevében fenyegetik Lothart; ez nyomban egykori társainkra terelte a gyanúmat, de hogy az én kezem írásával fenyegetik, kísérteties volt. Mindaddig, míg Tyckler halála megmagyarázta a rejtélyt. Azt hiszem uraim, nincs több tisztázatlan pont. És Lothar tanár uram, maga éljen ezentúl nyugodtan, ahogy én a helyzetet ismerem, a platinaügyet senki sem fogja piszkálni, Horn pedig, ezt higgye el, ma is nagyrabecsüli magát és esze ágában sincs felelősségre vonni azért, mert súlyos idegromában rátámadt. — Kinyújtotta kezét a tanár felé és Lothar megszorította. Két könnycsepp gördült le a sokat szenvedett öregember arcán. — Tartozom még közölni, hogy Muhat személyéről Scribe rántotta le a végleges leplet, ő jött rá, hogy a gazember arab és a felügyelő érdeme volt a terpentines mutatvány is. Tizenkét óra van uraim és reggel nyolckor ki kell hallgatnom egy Marlow nevű orgazdát. Jó éjszakát..

... Nem halmozták el dícséretekkel. Amit Connorról gondoltak, az rá volt írva az arcukra. A hallban az államtitkár melegen megszorította a kezét és nyomatékkal mondta:

— Gratulálok, „tanácsos“ úr.

— Látja Scribe, — mondta Connor, mikor csendben haladtak az uccán, — következetes feltevések vezetnek a legsúlyosabb rendőri hibákra. Jó detektív sohase üljön fel saját magának, ha elfogadható ideája van. Két héttel előbb foghattam volna el Muhatot, ha nem vagyok következetes. Sajnálom. Akkor szegény Rastignacnak sem kellett volna még által meghalnia. Hanem felakasztják.

— Mondja sir, — kérdezte a jó Scribe zavartan.

— Miért ajándékozta nekem Muhat leleplezésének a dicsőségét? Hiszen nekem fogalmam sem volt erről, míg nem szólt.

— Elszámoltam Scribe. Nyulacska helyett tartoztam magának valamivel. Egy elveszett tolvaj helyett többszörös rablógyilkossal fizettem magának. Azt hiszem legalább is kvittek vagyunk.

IV.

Lothar tanár sorsa végre a beteljesedett békébe lavirozott élete ötvenedik esztendeje után. Békésen szivarozhatott verandáján kedvenc klasszikusai felett és átadhatta magát minden gondolatával esszéinek, tudományos dolgozatainak. Senki sem zavarta. Herta általában Connorral sétált a kertben, tavasz felé járt és enyhe napok tették barátságossá Londont. Csak a vacsoránál találkoztak hárman, ilyenkor Herta csodálatos történeteket hallott az apjától és az egykori diáklégionáriustól. Azt az ősz, széles mezőt hajában, Connor a Szinzával való küzdelme után, hajnalban pillantotta meg először Rawson ör-

nagy asztali tükrében. Szívesen látták volna a Vörös Liliomot is, Herta és Connor együtt keresték fel, Lys Rouge villája üresen állt, az úrnő szabadulása után két nappal elutazott. Gibraltárból írt egy lapot Connornak. „Köszönöm mindazt, amit értem tett. Legyen nagyon boldog. Lys.“

Ujsághír:

„Az elmúlt napokban Lothar Herta házasságot kötött Connor rendőrtanácsossal. Rawson őrnagy és Hastings államtitkár voltak a tanuk.“

VÉGE.

A NOVA

KALANDOS REGÉNYEI

CIMŰ SOROZATUNKBAN EDDIG MEGJELENTEK:

1. *Zane Grey*: Leányrablás a vadonban.
2. *Holt*: A halál a színpadra lép.
3. *Baxter*: A sátán cimborája.
4. *Gardner*: A hamis üvegszem esete.
5. *Baxter*: A vágató árnyék.
6. *Charteris*: A szöke bosszú.
7. *Biggers*: Különös biztosítás.
8. *Baxter*: Törvényen kívül.
9. *Gregory*: A vadnyugat vándora.
10. *Charteris*: Izgalom a fürdőhelyen.
11. *Baxter*: Embervadászok.
12. *Packard*: A kék banda.
13. *Winchester*: Pipogya fráter.
14. *Charteris*: Az Angyal New Yorkban.
15. *Baxter*: Az elnémult revolver.
16. *Desberry*: A kék sugár.
17. *Baxter*: A suttogó végzet.
18. *Rodriguez*: A vörös skorpió.
19. *Mc. L. Raine*: Clay Ballard bosszúja.
20. *Packard*: A szürke jel.
21. *Baxter*: A Prárik vörös ördöge.
22. *Meynell*: A Kék Toll.
23. *Winchester*: A Sasok fia.
24. *Haggard*: A nap szüze.
25. *Packard*: Jimmie Dale és a Fantom.
26. *Howard*: A pokol zsoldosai.
27. *Holt*: A halálgolyók.
28. *Rodriguez*: A Skorpió bandája.
29. *Packard*: Vészharang kisasszony.
30. *Alexander*: Vigyázat — Holtvágány!
31. *Charteris*: Hárman az ördög ellen.
32. *G. O. Baxter*: Arizona, a vakmerő.
33. *Alexander*: Wang Ho.
34. *Charteris*: Párbaj az ördöggel.
35. *Arden*: Texasi kaland.
36. *Roberts*: A Rio Grande-i száműzött.
37. *Alexander*: Káró király.
38. *Roberts*: Tex Connell, a bosszuálló.
39. *Weinert-Wilton*: A „Zöld Kigyó”.
40. *Roberts*: Az ördög lovasai.
41. **WEINERT-WILTON**: Párduckarmok.
42. **ARDEN**: A paradisoi csapda.
43. **CHARTERIS**: Halálos hajsza.
44. **ROBERTS**: A borzalom földje.
45. **WHEATLEY**: A stambuli eunuch.
46. **BAXTER**: King Charley, a csavargó.
47. **ARDEN**: Villámkező Buck.
48. **DOMINIK**: A hármak hatalma.
49. **ROBERTS**: A végvidék törvénye.
50. **WHEATLEY**: A sátán elszabadul.
51. **ROBERTS**: A revolverhős fia.

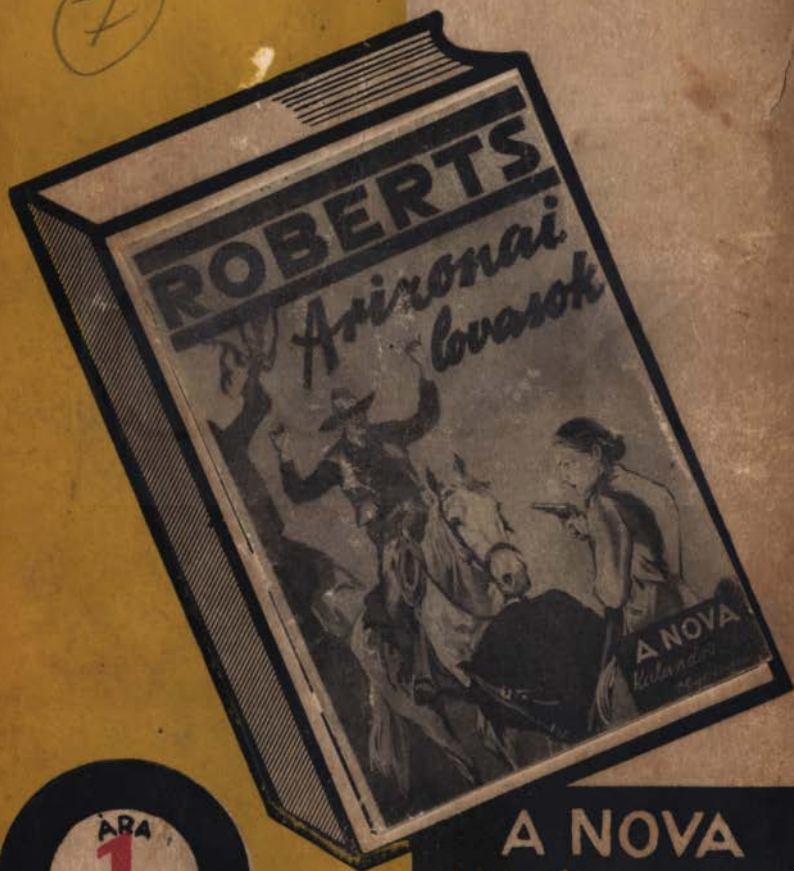
Egy-egy kötet ára 1.— pengő.

Legközelebb

MEGJELENIK

(7)

A NOVA
*Kalandos
regénye*

